

PIIRITYÖSKENLY KOKOUKSEN TOTEUTTAMISEN MUOTONA

Osallistujien kokemukset IT-projektissa

Jonna Hagelberg

Helsingin yliopisto

Valtiotieteellinen tiedekunta

Sosiaalipsykologia

Pro gradu -tutkielma

Marraskuu 2020

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion – Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos – Institution – Department Sosiaalipsykologia
Tekijä – Författare – Author Jonna Hagelberg		
Työn nimi – Arbetets titel – Title Piirityöskentely kokouksen toteuttamisen muotona – osallistujien kokemukset IT-projektissa		
Oppiaine – Läroämne – Subject Sosiaalipsykologia		
Työn laji – Arbetets art – Level Pro gradu -tutkielma	Aika – Datum – Month and year 11/2020	Sivumäärä – Sidoantal – Number of pages 86
Tiivistelmä – Referat – Abstract <p>Pro gradu -tutkielmassani tutkin piirityöskentelyä vaihtoehtoisena muotona IT-organisaation kokouksessa. Tutkimuksen tavoitteena oli tutkia piirityöskentelyn kokemusta organisaatiokontekstissa. Tutkimuskysymykseni oli miten osallistujat kuvaavat kokemuksiaan toteutuneista piireistä, kun tietyt soveltamani piirin elementit ohjaavat vuorovaikutusta. Kokoukset tapahtuvat usein tietyllä tutuksi tulleella kaavalla, ja tämä tutkimus sai alkunsa siitä ajatuksesta, mitä perinteinen piiri voisi tuoda mukanaan. Ihmiset ovat kokoontuneet kautta aikojen keskustelemaan piiriin erilaisista asioista. Puhetta on ohjailtu esimerkiksi puhe-esineellä, joka antaa puheoikeuden ja kiertää henkilöltä toiselle.</p> <p>Tutkielmani edustaa sosiaalipsykologista pienryhmätutkimusta. Taustateorioiksi valitsin sosiaalipsykologisista peruskäsitteistä normit, konformisuuden, avautumisen ja koheesion, koska ne tulivat esille piiriin liittyvissä aikaisemmissa tutkimuksissa.</p> <p>Toteutin tutkimukseni IT-organisaatiossa, jossa piiri järjestettiin neljä kertaa tavallisen viikkokokouksen sijasta. Moderoin yhdessä kokouksen vetäjän kanssa piirimuotoiset kokoukset. Empiirinen tutkimusaineisto koottiin keräämällä kirjalliset palautelomakkeet piirimuotoisen kokouksen jälkeen sekä haastatteleamalla myöhemmin neljää osallistujaa. Tutkimuksen analyysimenetelmä on laadullinen sisällönanalyysi. Analyysi soveltaa aineistolähtöistä lähestymistapaa, ja sen avulla tutkin ihmisten kokemusta ja tulkintaa yksittäisistä piirityöskentelykerroista.</p> <p>Tutkimustuloksissa tuli esille viisi pääluokkaa: hallittavuus, vuorottelu, osallistuminen, asioiden käsittely sekä inhimillinen yhteys. Kaikissa pääluokissa näyttäytyi sekä niihin liittyvä myönteinen ulottuvuus että niiden vastaulottuvuus. Piirityöskentely koettiin monelta osin helpottavan kokouksen käytännön etenemistä. Osallistujat pääsivät puhumaan ja piiri rohkaisi osallistumaan. Piiri koettiin myös hyväksi tavaksi kohdata toisia osallistujia ja käsitellä hankalia asioita. Vastaulottavuudet toivat tässä tutkimuksessa ilmi piiriin liitettyjä epämieluisia tunteita sekä heikkouksia. Piirityöskentely koettiin osin hitaaksi, epäkäytännölliseksi ja tällaiseen IT-kontekstiin epäsoveliaiseksi tavaksi kokoustaa. Puheen vuorottelu aiheutti joillekin jännittämistä, ja osallistuminen koettiin osin pakottavaksi. Koettiin myös, että on muitakin keinoja käsitellä asioita, ja avautuminen eli asioiden paljastaminen itsestä muille saatettiin kokea haavoittavaksi.</p> <p>Vertailin tuloksia aikaisempiin tutkimuksiin piirityöskentelystä käytännön tasolla. Suhteutin tuloksia niihin sosiaalipsykologian käsitteisiin, jotka tutkimuksessani näyttäytyivät. Näiden pohjalta muodostin tutkimuksen tuloksista johtopäätökset. Reflektoin työni lopuksi tuloksia myös hieman laajemmin liittyen siihen, miten piirityöskentely voisi hyödyntää tukemaan organisaation vuorovaikutteisuutta ja dialogisuutta.</p> <p>Piirityöskentelyllä on olemassa omat norminsa ja ideaalinsa. Osallistujille on tärkeää sanoittaa ja sopia niistä asioista, joilla voidaan lisätä piiriin turvallisuutta. Organisoimattomana piiri voi johtaa kielteisiin kokemuksiin. Piirityöskentelyn moderaattorin osaamisella ja keskustelun säännöistä sopimisella voidaan todennäköisesti vähentää jännitystä aiheuttavia tekijöitä sekä lisätä turvallisuudentunnetta. Näin saadaan työskentelymallin parhaat puolet esille. Tutkimuksen pohjalta voidaan todeta, että piirityöskentely on yksi vaihtoehtoinen muoto toteuttaa yhteisöllisyyttä lisäävää työyhteisön kokoontumisen. Tässä tutkimuksessa esiin tullut tieto on hyödyllistä niille, joita kiinnostaa piirityöskentelyn soveltaminen business-kontekstissa ja toisaalta joita kokousten vuorovaikutukseen liittyvät asiat kiinnostavat yleisemminkin.</p>		
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Piirityöskentely, kokousskulttuuri, vuorovaikutus, avautuminen, normit, konformisuus, koheesio, yhteisöllisyys		

Sisällys

1 JOHDANTO	1
2 PIIRITYÖSKENTELY JA TEORIA.....	4
2.1 Piirien tausta ja käyttö.....	4
2.2 Piirin perinteiset vaiheet.....	5
2.3 Piirityöskentely	6
2.4 Piirin tavoite ja tarkoitus	11
2.5 Piirityöskentely ja perinteinen kokous	11
2.6 Piirin soveltaminen eri konteksteissa.....	13
2.7 Piiriin keskeisesti liittyvät sosiaalipsykologiset käsitteet	16
2.7.1 Normit	16
2.7.2 Konformisuus.....	18
2.7.3 Avautuminen	19
2.7.4 Koheesio.....	22
2.8 Tutkimuskysymys	25
3 METODIT	26
3.1 Tutkimuksen laadullinen lähestymistapa	26
3.2 Fenomenologinen tulokulma.....	27

3.3 Tutkimusasetelma, toteutus ja aineistonkeruu	28
3.3.1 Tapausorganisaatio.....	28
3.3.2 Piirityöskentely	29
3.3.3 Piirien eteneminen.....	30
3.3.4 Aineistonkeruumenetelmät	35
3.4 Aineiston analyysi	37
3.5 Tutkimuksen luotettavuus, eettisyys ja pätevyys	43
4 TULOKSET	47
4.1 Koodauskehikko ja luokittelu	47
4.2 Pääluokka I: Hallittavuus – Hallitsemattomuus.....	48
4.2.1 Rauhallisuus	49
4.2.2 Helppous, selkeys ja rytmittyminen.....	49
4.2.3 Asiassa pysyminen ja osallisuus	49
4.2.4 Saman puiminen.....	50
4.2.5 Konkretian puute.....	50
4.2.6 Hitaus	51
4.2.7 Epäkäytännöllisyys	51
4.2.8 Sopimattomuus.....	52
4.3 Pääluokka II: Vuorottelu helpottaa – Vuorottelu kiusallista.....	53
4.3.1 Puhuminen	53

4.3.2 Kuunteleminen	53
4.3.3 Jännittäminen	54
4.3.4 Sääntöjen puuttuminen.....	55
4.4 Pääluokka III: Osallistuminen tasapuolista – Velvollisuus osallistua.....	55
4.4.1 Tasapuolinen mahdollisuus osallistua.....	55
4.4.2 Piiri aktivoi tasapuolisesti	56
4.4.3 Piiri pakottaa osallistumaan	56
4.4.4 Piiri ei lisää osallistumista.....	57
4.5 Pääluokka IV: Asioiden käsittely – Asioiden piiloon jääminen	57
4.5.1 Merkitykselliset asiat	57
4.5.2 Käsittelytapa.....	58
4.5.3 Pinnan alle jääneet asiat	58
4.5.4 Muitakin keinoja käsitellä	59
4.6 Pääluokka V: Inhimillinen yhteys – Haavoittuvuuden riski	60
4.6.1 Avautuminen itsestä ja yhteys toisiin.....	60
4.6.2 Läsnäolo	60
4.6.3 Nähdynsi tuleminen pelottaa.....	61
4.6.4 Velvollisuus avautua	61
5 DISKUSSIO.....	63
5.1 Keskeisimmät tulokset ja niiden suhteuttaminen aiempaan tutkimukseen	63

5.2 Sosiaalipsykologisten käsitteiden suhde tuloksiin	70
5.3 Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet	72
LÄHDELUETTELO.....	75
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Kokoukset herättävät tunteita ja ajatuksia. Epäonnistuneet kokoukset koetaan turhina ja aikaa vievinä, toisaalta onnistunut tehokas kokous voi lisätä työniloa ja tuoda työhön aitoa sitoutumista ja innostusta. Erään tutkimuksen mukaan johdon mielestä kokouksiin käytetystä ajasta 25–50 % on hukkaan heitettyä aikaa. (Williams, 2012.)

Tyytymättömyys kokousprosesseihin johtaa myös työntekijöiden pessimistisiin suhtautumisiin kokouksia kohtaan ja pitkään venyvien kokousten on todettu liittyvän madaltuneeseen hyvinvointiin (Rogelberg, Leach, Warr & Burnfield, 2006; Kauffeld & Nale Lehmann-Wiltenbrock, 2012, s. 131). Tämän vuoksi kokousprosessien optimointi tehokkaammiksi ja toimivimmiksi on tärkeää sekä työyhteisön hyvinvoinnin, että tehokkuuden näkökulmista.

Ihmiset ovat kokoontuneet piireihin kautta aikojen eri kulttuureissa kertomaan tarinoita ja ratkaisemaan ongelmia (Cowan & Adams, 2002, s. 5; WhiteEagle, 2002; ref. MacDougall, s. 2). Piirejä on käytetty monissa tilanteissa. Niissä on soviteltu riitoja, ratkottu erilaisten yhteisöjen erimielisyyksiä, etsitty yhteistä pohjaa ristiriitojen ratkaisuun, jaettu kokemuksia sekä saatu ja vastaanotettu vertaistukea (Engel, 2000; Secord 2001, s. 1–2; Zimmerman & Coyle, 1996: ref. MacDougall, 2005, s. 20–21).

Piiri on ringi tai ympyrän muoto ilman välissä olevaa pöytää, missä jokainen mukanaolija näkee hyvin toisensa. Puhe-esine on jokin esine, joka kiertää ringissä, ja sitä kädessään pitävä henkilö on oikeutettu puhumaan ilman, että häntä keskeytetään. (Pranis, 2014, s. 6–7.)

Tämä opinnäytetyö käsittelee piirityöskentelyä organisaation kokouks kontekstissa. Tässä tutkimuksessa ohjasin itse neljä piiriä soveltaen piirityöskentelyä eräässä IT-alan organisaatiossa. Tavoitteeni oli kuvata osallistujien kuvaamaa kokemusta soveltamastani piirityöskentelystä mahdollisimman tarkasti. Tutkimuskysymykseni on miten osallistujat kuvaavat kokemuksiaan toteutuneista piireistä, kun tietyt soveltamani piirin elementit ohjaavat vuorovaikutusta.

Tutkimukseni sai alkunsa pohdinnoistani liittyen ihmisten välisen keskusteluyhteyden syntymiseen etenkin organisaatioissa, joissa vuorovaikutukseen vaikuttavat määritetyt roolit, valtaerot sekä työyhteisössä sisäistetyt totunnaiset tavat toimia ja käyttäytyä. Hierarkia vaikuttaa usein joko tiedostetusti tai tiedostamatta viestintään ja vuorovaikutukseen. Instituutionaaliset puhetavat ovat sidoksissa rooleihin ja organisaatiokulttuuriin (Ruusuvuori, Haakana & Raevara, 2001; Isoherranen 1996). Myllyniemi (1986) on tarkastellut vapaan keskustelun sääntöjä ja toteaa, että sitä rajoittavat esimerkiksi yhteisön valtasuhteet, keskinäiset riippuvuudet, sovinnaisäännöt ja asiantuntijuuden säännöt (Myllyniemi, 1996; ref. Isoherranen, 1996, s. 10).

Tutkimusten mukaan piiri antaa ryhmätyöskentelylle rakenteen ja prosessin. Piirin on todettu lisäävän osallistujien empatiataitoja ja kykyä kuunnella. Piirin on todettu myös vaikuttavan myönteisesti ryhmäkoheesioon. Tutkijat toteavat myös, että piiri auttaa ihmisiä keskittymään toisten ymmärtämiseen ja se edesauttaa ryhmän yhteisöllisyyden rakentumista. (Meriruoho, 2012; Wilbur, Wilbur, Garrett & Yuhua, 2001, s. 368–370.) Aikaisempi tutkimus näin ollen antaa viitteitä siitä, että piirityöskentelyllä voidaan mahdollisesti lisätä osallistujien kuuntelutaitoja sekä tasavertaisuuden ja ihmisten välisten yhteyden tunnetta ryhmässä.

Keskustelussa ihminen etsii usein kosketuspintaa toisen kokemuksista. Myös tutkijat ovat viime vuosina kiinnostuneet myötätunnon merkityksestä työelämässä. Helsingin yliopiston poikkitieteellinen hanke CoPassion – myötätunnon mullistava voima (CoPassion, 2015–2017) selvitti, mitä myötätunto organisaatioissa on, miten sitä voidaan mitata ja minkälaisilla käytänteillä sitä edistetään. Myötätunto on inhimillisen kanssakäymisen ja luottamuksen biologinen perusta (CoPassion, 2015–2017).

Tutkimukseni sijoittuu sosiaalipsykologian pienryhmätutkimuksen, organisaatiopsykologian ja vuorovaikutustutkimuksen kentälle. Piirityöskentelyn sovelluksia on käytetty jonkin

verran organisaatioissa konsulttien toimesta vuorovaikutuksen parantamiseen, mutta tieteellistä tietoa sen säännöllisestä käytöstä organisaatioissa en onnistunut löytämään. Piiri tunnetaan Suomessa paremmin terapia- ja vertaistukiryhmien työskentelytapana ja erilaisten yhteisöjen tapana jakaa kokemuksia ja ratkaista erimielisyyksiä (esim. Rantala, 2007; Meriruoho, 2012; Martin, 2013).

Lähestyn tutkimusaiheeni laadullisesti. Kirjallisen palautekyselyn ja haastattelujen avulla selvitin, millaisia ilmiöitä piiri toi osallistujien kokemuksissa esille. Ymmärtääkseni ja kuvatakseni piirin kokemusta valitsin analyysimenetelmäksi sisällönanalyysin löytääkseni siten kokemuksista merkittävimmät ilmiöt ja ulottuvuudet.

Teoreettinen viitekehyseni pohjautuu valitsemiini sosiaalipsykologisiin käsitteisiin ja teorioihin, jotka löytyivät piiritutkimuksen kirjallisuudesta ja ovat siten suhteessa piirityöskentelyn aihepiiriin. Diskussion yhteydessä tuon lyhyesti esille organisaatiopsykologiaan liittyvää dialogin käsitettä ja sen yhtymäkohtia piirityöskentelyyn.

Luvussa kaksi esittelen piirityöskentelyn taustaa ja elementtejä, aikaisempia tutkimuksia aiheesta sekä valitsemiani piiriin liittyviä ryhmäprosesseja kuvaavia käsitteitä ja teorioita. Luvussa kolme kerron tutkimusmenetelmästäni, kuinka piirit toteutettiin ja millaisin menetelmin keräsin tietoa, sekä millä metodilla sitä käsittelin ja analysoin. Luvussa neljä on nähtävissä tutkimuksen tulokset. Diskussio-luvussa suhteutan tuloksiani esittämiini teorioihin ja kerron työni johtopäätökset.

2 PIIRITYÖSKENTELY JA TEORIA

Tässä kappaleessa kerron aluksi lyhyesti piirin historiasta ja missä sitä on käytetty. Esittelen piirityöskentelyn periaatteita ja näkemyksiä siitä, mitä etuja piirityöskentely voi tuoda keskusteluun. Kerron siitä, miten perinteinen kokous ja piirityöskentely poikkeavat toisistaan. Esittelen tässä luvussa myös erilaisia konteksteja, joissa piiriä tutkittu tai missä sitä on hyödynnetty.

En löytänyt tutkimukselleni yhtä teoriaa, joka olisi selittänyt piirityöskentelyn ilmiötä selaisenaan. Näin ollen valitsin tutkimukseni teoreettiseksi viitekehysesä muutamia sosiaali-psykologisia perusteorioita ja käsitteitä, joihin viitattiin aikaisemmissa tutkimuksissa. Esittelen tässä luvussa seuraavat käsitteet ja niihin liittyvää teoriaa: normit, konformisuus, avautuminen, koheesio ja yhteisöllisyys. (ks. Meriruoho, 2012; MacDougall, 2005; Wilbur J., Wilbur M., Garrett & Yuhäs, 2001; Wolf & Ricard, 2003; Rantala, 2007.)

2.1 Piirien tausta ja käyttö

Engel (2000; ref. MacDougall, 2005, s. 20) sekä Zimmerman ja Coyle (; ref. MacDougall, 2005, s. 20) kirjoittavat, että piirejä käytetään ja hyödynnetään nykyäkana niin hengellisissä, sosiaalisissa, koulumaailman kuin myös liike-elämän erilaisissa ryhmissä. Ihmiset ja ryhmät ovat löytäneet uudelleen piirin. Sitä hyödynnetään muun muassa kommunikoinnin ja tiimityöskentelyn parantamisessa, ristiriitojen selvittämisessä ja sosiaalisten muutosten aikaansaamisessa. Parhaimmillaan piiri luo turvallisen tilan ja työkalun rehelliselle vuorovaikutukselle, minkä avulla ryhmän yhteinen tarkoitus tai visio voivat kehittyä ja jossa päätökset tukeutuvat vankkoihin perusteisiin. (Secord 2001, s.1–2; ref. MacDougall, 2005, s. 20–21.)

Piirit (talking circles, circles, peace making circles, healing circles) pohjautuvat alkuperäiskansojen perinteeseen (Baldwin & Linnea, 2010; Wilbur, ym., 2001). Piiriin kokoonnuttiiin jo muinaisina aikoina jakamaan asioita ja selvittämään ristiriitoja (Baldwin, 1998; Hardingham, 1975; McCarthy, 1999; Underwood, 1993; ref. MacDougall, 2005, s. 2). Piiri on

universaali muoto kohdata toinen toisiamme, ja siihen liittyi rituaaleja ja seremonioita. Piiriin kokoontuminen on ollut yleinen käytäntö eri maailman alkuperäiskansojen kesken niin Afrikassa, Australiassa, Japanissa, Amerikassa kuin myös kelttien ja skandinaavien keskuudessa. (WhiteEagle, 2002; ref. MacDougall, s. 2.; Cowan & Adams, 2002, s. 5.) Dialogia tutkinut Isaacs (1999, s. xvi) toteaa, että yhtään sellaista alkuperäiskansan kulttuuria ei ole tiedossa, jolla ei olisi piirissä istumisen keskustelukäytäntöä.

2.2 Piirin perinteiset vaiheet

Piiri toi ihmiset yhteen, ja se toimi foorumina, jossa ihmiset pystyivät ilmaisemaan ajatuksiaan ja tunteitaan täydellisen hyväksynnän ilmapiirissä. Osallistujat istuvat ympyrän muodossa piirissä, ja yksi toimii piirin vetäjänä esitellen aiheen, josta on tarkoitus puhua. Piiri aloitetaan perinteisesti jollakin rituaalilla, jonka tarkoitus on auttaa ihmisiä tulemaan osaksi piiriä ja olemaan läsnä. Keskustelupiirissä jokainen on tasavertainen ja jokainen kuuluu piiriin. Istumajärjestys antaa kaikille piirissä oleville mahdollisuuden nähdä jokaisen piirissä olevan non-verbaaliset viestit. (Wilbur, Wilbur, Tlanusta Garrett & Yuhás, 2001; Story of the Talking Stick, 2014.)

Perinteisesti maata symboloiva esine, puukeppi tai kivi, voi olla puhe-esineenä (talking stick). Se, joka pitää kädessään esinettä, on oikeutettu puhumaan, ja muiden tehtävä on kuunnella. Piirissä puhe-esine kulkee myötäpäivään. Puhe-esine kutsuu jokaisen ihmisen osallistumaan, eikä kukaan yksittäinen henkilö pääse dominoimaan keskustelua. Puhe-esineen haltijalla on mahdollisuus ilmaista itseään vapaasti ilman pelkoa siitä, että tulee keskeytetyksi. Ne, jotka eivät halua puhua, voivat olla hiljaa ja antaa puhe-esineen eteenpäin seuraavalle henkilölle. Puhe-esine kiertää piirissä, kunnes kaikki halukkaat ovat saaneet puhua eikä kenelläkään ole enää mitään lisättävää aiheeseen. Piiri suljetaan kiittämällä kaikkia omien ajatustensa jakamisesta. (Wilbur, Wilbur, Tlanusta Garrett & Yuhás, 2001; Story of the Talking Stick, 2014.)

2.3 Piirityöskentely

Tässä luvussa kuvaan MacDougallin (2005) tutkimuksessa käytettyä PeerSpirit piiriä ja siihen pohjautuvaa Tarpilan (2007) kuvaamaa piirityöskentelyä. MacDougallin piiri on perinteisempi siinä, että se sisältää enemmän alkuperäiskansojen perinteeseen liitettyjä seremoniallisuuksia. Tarpilan (2007) piirityöskentely on käytännöllisempi ja nykyaikaan helpommin sovellettavissa oleva ryhmätyön menetelmä, joka tunnetaan Suomessa fasilitoijien keskuudessa.

Piiriä sovelletaan nykyään yhtenä fasilitointimenetelmänä, kun halutaan parantaa ryhmän vuorovaikutuksen laatua. Fasilitoinnissa piiri tunnetaan niin kutsutun puhuvan kepin seremoniana ja piirityöskentelyn nimellä (ks. mm. Kantojärvi 2012, s. 69 ja Tarpila, 2007). Piirityöskentelyssä puhe-esinettä kierrätetään ihmiseltä toiselle. Siihen kuuluu yleensä seuraavat vaiheet: virittäytyminen, puhe-esineen kierrätys ja loppurituuaali. Piirissä hyödynnetään hiljaisuutta tietoisesti ajatusten kokoamiseen ja tilan antamiseen. Myös vapaata keskustelua ilman puhe-esinettä voidaan käyttää. Loppurituuaali tarkoittaa yleensä kokemusten ja tunteiden jakamista kokoontumisen lopuksi. (Baldwin & Linnea, 2010; Tarpila, 2007; Nummi, 2007, s. 29–30.)

MacDougall (2005) tutki vertaistukeen perustuvia yhteisöllisiä ryhmiä, muun muassa erilaisia naisten piirejä ja restoratiivisia oikeuspiirejä. Hän tutki niin kutsutun PeerSpirit-piirityöskentelyn harjoittajien ja osallistujien kokemusta piirityöskentelyn merkityksellisyydestä ja vertasi sitä tavanomaiseen ryhmätyöskentelyyn. PeerSpirit-piirissä on useita elementtejä ja piirissä korostuu nimensä mukaisesti tasavertainen toveruus ja henkiset aspektit. PeerSpirit-piiriin kuuluvat seuraavat elementit: piirin keskusta, aloitusrituaali, kolme periaatetta ja kolme käytäntöä, neljä sopimusta, aloituskierros, vartijan valinta, tarkoitus ja loppukierros. (Baldwin, 1998; ref. MacDougall, 2005, s. 212.)

Tässä työssä käytin näistä elementeistä seuraavia: piirin keskusta, piirin aloituskierrros ja lopetuskierrros. Lisäksi käytin puhe-esinettä. Esittelen lyhyesti kaikki PeerSpirit-piirin elementit, jotta perinteisempi piirin olemus tulisi tutuksi.

Piiri muodostetaan fyysisen keskustan ympärille, joka sisältää jonkin keskeisen asian, joka muistuttaa ryhmää sen tavoitteesta tai visiosta. Keskustaa tulisi hyödyntää etenkin silloin, kun ryhmän energia uhkaa hajota, esimerkiksi ristiriitaisten näkemysten takia. (MacDougall, 2005, s. 34.) Piirin keskustan tarkoitus on toimia säiliönä eli se kätkee sisäänsä sanotut asiat ja muistuttaa ryhmää siitä, miksi se on koolla. Piirin keskustan tehtävä on tukea ryhmää, siten että ilmi tulleita asioita voidaan yhdessä tarkastella, kysyä kysymyksiä ja etsiä uusia näkökulmia.

Aloitukset viittaa piirin tilaan tulemiseen sekä tietoisuuden ja huomion keskittämiseen. Tähän voidaan käyttää esimerkiksi kellon merkkiääntä, hiljaisuutta, musiikkia tai luettua tekstin pätkää, kuten runoa. (MacDougall, 2005, s. 34.) Piirin kolme periaatetta ovat johtamisen vuorottelu, jaettu vastuu ja luottamus yhteiseen tavoitteeseen. Johtamisen vuorottelulla viitataan siihen, että piiristä huolehtiva henkilö vaihtuu eri kokoontumiskerroilla. (Baldwin & Linnea 1999, s. 6; ref. MacDougall 2005, s. 35.) Jaettu vastuu tarkoittaa sitä, että jokainen jäsen tekee oman osuutensa eli saapuu ajoissa ja auttaa keskustan pystyttämässä tai piirin avausrituaalissa. Kolmas periaate luottamus viittaa yhteistyön hengestä sopimiseen ja ryhmän suunnasta huolehtimiseen.

Piirin kolme käytäntöä antavat raamit kommunikaatiolle. Näitä ovat aktiivinen kuunteleminen, tarkoituksellinen puhuminen ja itsensä tarkkailu. Aktiivinen kuunteleminen on tarkkaavaista ja keskittynyttä, jossa toisen puhetta ei keskeytetä ja oman mielen sisäinen puhe ja omat päämäärät hiljennetään siksi aikaa. Tarkoituksellinen puhuminen viittaa siihen, että kukin puhuu sovitusta aiheesta, jotta piirin fokus säilyy. Tietoinen itsensä tarkkailu liittyy siihen, että kukin tiedostaa miten omat sanavalinnat ja toiminta vaikuttavat ryhmän vuorovaikutukseen. (MacDougall, 2005, s. 35.)

Neljä sopimusta muodostavat perustan sille, mitä kukin voi odottaa ryhmässä tapahtuvan. Ensimmäinen sopimus liittyy luottamuksellisuuteen, eli piirissä puhuttuja asioita ei jaeta piirin ulkopuolelle. Toinen sopimus liittyy empaattiseen kuuntelemiseen, eli jäsenet yrittävät ymmärtää toisiaan, ketään ei tuomita ja jokainen pitää yllä omaa avointa mieltään tiedostaen, että erilaiset mielipiteet ja uskomukset säilytetään piirin keskustassa. Voimme kuulla toisiamme ja kunnioittaa toistemme näkemyksiä, vaikka olisimmekin erimieltä. Kolmas sopimus liittyy pyyntöihin, eli pyydämme mitä tarvitsemme ja tarjoamme mitä voimme. Selkeys henkilökohtaisista tarpeista lieventää valtataistelua ja auttaa ihmisiä luotamaan toisiinsa. Neljäs sopimus viittaa piirissä pidettäviin taukoihin, jolloin keskitytään ja kerätään ajatuksia. Piirin keskusta kerää yhteisen viisauden, ja sen äärelle on hyvä pysähtyä aika ajoin. Muistakin säännöistä voidaan sopia, koska siten ryhmä ottaa täyden vastuun siitä, miten ryhmässä toimitaan ja käyttäydytään. (MacDougall, 2005, s. 36—37.)

Aloitus- ja lopetuskierroksilla jokainen voi kertoa oman reflektionsa sekä mitä haluaa jakaa toisille. Tässä käytetään yleensä puhe-esinettä, ja vain puhe-esinettä kädessään pitävä henkilö saa puhua. Puhe-esineen voi myös antaa seuraavalle sanomatta mitään. Nämä reflektointikierrokset auttavat kuuntelemaan tarkkaavaisesti ja välttämään päälle puhumista. (MacDougall, 2005, s. 37.)

PeerSpirit-piirissä valitaan vartija, joka kiinnittää huomion ryhmäprosessiin ja sen energiaan. Vartijalla on lupa keskeyttää keskustelu, jos hän huomaa ryhmän luisuvan pois fokuksesta tai muuten kokee, että ryhmä ei ole tasapainossa. Kuka tahansa voi myös pyytää vartijaa keskeyttämään, jos hänestä tuntuu, että piiriä uhkaa aiheesta lipsuminen tai kaikki eivät tule kuulluiksi. Vartija voi pyytää taukoa, tai hän voi muistuttaa ryhmän tehtävästä tai esimerkiksi kunnioittavasta tavasta kuunnella ja puhua. (MacDougall, 2005, s. 37, 174.) Piirin tarkoitus viittaa siihen, että ilmaistaan selkeästi, mihin piiri keskittyy ja mikä on sen suunta (Baldwin & Linnea, 1999, s. 7; ref. MacDougall, 2005, s. 38).

Piirissä jokainen huolehtii ja ottaa vastuun omista tarpeistaan ja energiastaan olemalla läsnä piirissä. Tämä tarkoittaa muun muassa matkapuhelimien hiljentämistä ja siirtymistä tavallista sosiaalisesta tilasta niin kutsuttuun piirin tilaan. Alkuseremonia ja alkukierros antavat tilaisuuden tulla tietoisesti osaksi piiriä. Yhteinen keskustelu periaatteista, käytännöistä ja säännöistä sekä vapaaehtoisesta vartijasta sopiminen lisäävät yhteistä päämäärää ja jokaisen vastuuta ryhmän hyvinvoinnista. Tämän jälkeen piiri on valmis keskustelemaan aiheesta, jota varten se on kokoontunut. Puhe-esinettä voidaan käyttää ja välillä voidaan myös keskustella vapaasti ilman puhe-esinettä. Loppukierroksen ja -rituaalin tarkoitus on vapauttaa ryhmän energia ja päättää yhteinen hetki. (MacDougall, 2005, s. 38–39, 111.)

Tarpila (2007) kirjoittaa piirityöskentelystä fasilitointityökaluna. Piirissä käytetään kolmea työmuotoa, jotka ovat hiljaisuus, puhuvan esineen rituaali ja avoin keskustelu. Nämä yhdessä mahdollistavat Tarpilan mukaan rikastavan vuorovaikutuksen. MacDougall (2005, s. 37) nostaa myös hiljaisuuden tärkeäksi osaksi piiriä. Hiljaisuus toimii osaltaan välittävänä työkaluna, joka voi edesauttaa ryhmän keskittymistä ja reflektointia. Tarpila (2007) puolestaan korostaa, että hiljaisuus, reflektointi ja sanaton viestintä ovat piirityöskentelyn oleellisia osia. Turvallinen ja hiljainen tila antaa tilaa ajattelulle, läsnäololle ja tunteiden aistimiselle.

Puhe-esineen avulla käytävä dialogi selkeyttää ja rauhoittaa vuorovaikutusta. Puhe-esine antaa puhujalle myös tilaa olla hiljaa ja puhua omaan tahtiinsa. Avoin keskustelu on Tarpilan mukaan hyödyksi, kun vuorovaikutusta halutaan ruokkia kommenteilla, kysymyksillä ja välittömällä mielipiteillä, jotka mahdollistavat kollektiivisen luovuuden ja ajattelun tilan. (Tarpila, 2007.)

Tarpila (2007) erottelee piirin kolme osaa, jotka ovat piirin keskusta, itse piiri ja piirin ulkokehä. Ulkokehällä Tarpila viittaa kehykseen, jossa kaikki tapahtuu, sekä piirin merkitykseen. Kolme vaihetta ovat piiriin tuleminen, piirityöskentely ja piiristä poistuminen. Nämä osat ja vaiheet ovat myös MacDougallin kuvaamassa PeerSpirit-piirissä. Tarpila listaa

myös kolme periaatetta, joista ensimmäinen on jaettu vastuu, jolla hän viittaa ryhmän vuorovaikutuksen laatuun ja siihen, että kukin tiedostaa oman vaikutuksensa ryhmän vuorovaikutukseen. Toinen periaate on ihmisten hyväksyminen sellaisena kuin he ovat ja erilaisille ajatuksille avoimena pysyminen. Kolmas periaate on keskittyminen toisiin, ryhmän jäsenten kuunteleminen ja heidän kannustaminen. (Tarpila, 2007.)

PeerSprit-piirin elementeissä ovat nämä kaikki myös esillä hieman eri tavoin jaoteltuna, mutta ideat jaetusta vastuusta, avoimesta mielestä ja aktiivisesta kuuntelemisesta sisältyvät molempiin. Tarpilan määrittelemät kolme sopimusta ovat vapaus, vastuu ja luottamuksellisuus. Myös ne sisältyvät PeerSpirit-piirin elementteihin. Vapaus viittaa vapaaehtoiseen tapaan osallistua piirin toimintaan. Vastuu tarkoittaa vastuunottoa sekä omasta että ryhmän energiasta ja vuorovaikutuksesta. Luottamuksellisuudella tarkoitetaan piirissä käsiteltävien asioiden pysymistä vain piirin osallistujien tiedossa. Tarpila mainitsee vielä kolme työkalua, jotka ovat puhe-esine, ääniesine ja keskusta. Myös nämä ovat osa PeerSpirit-piiriä (MacDougall, 2005; Tarpila, 2007.) Sekä Tarpilan kuvaamassa piirityöskentelyssä että PeerSpirit-piirin kuvauksissa toteutuvat samankaltaiset elementit, hieman eri tavoin vain jaoteltuina tai painotettuina.

Tarpila nostaa esiin fasilitoijan tai ryhmän moderaattorin ominaisuudet ja tehtävän tärkeyden. Fasilitoijan tehtävä on helpottaa osallistujien kykyä tulla enemmän läsnä olevaksi sekä tukea ryhmätyöskentelyn vapauttavia rakenteita, jotta ryhmän itseohjautuvuus lisääntyisi. Fasilitoijan tehtävä on myös selkiyttää piirin tarkoitus osallistujille jo siinä vaiheessa, kun ihmiset kutsutaan piiriin. (Tarpila, 2007.)

Käytän työssäni yleisesti Tarpilan määrittelemää käsitettä piirityöskentely. Kutsun piirityöskentelyksi tässä tutkimuksessa toteutunutta neljää piiriä, vaikka sovelsin niihin vain joitakin valitsemiani piirin elementtejä. Tässä tutkimuksessa hyödynnettiin puhe-esinettä, piirin keskustaa sekä alku- ja loppupuhekiekkoja. Päädyin näihin, koska koin niiden soveltamisen kohtuullisen helpoksi.

2.4 Piirin tavoite ja tarkoitus

Piiri antaa tutkimusten mukaan ryhmätyöskentelylle rakenteen ja prosessin. Piirikeskustelujen on todettu vaikuttavan myönteisesti esimerkiksi koululuokan ryhmäkoheesioon pidemmällä aikavälillä. Eri tutkijoiden mukaan piirityöskentely auttaa muun muassa ihmisiä keskittymään toisten ymmärtämiseen, se lisää osallistujien empatiataitoja ja kykyä kuunnella sekä edesauttaa ryhmän yhteisöllisyyden rakentumista. (Meriruoho, 2012; Wilbur, Wilbur, Garrett & Yuhás, 2001, s. 368–370.)

Piirissä on helppo nähdä muut ja tulla itse nähdyksi. Piiri tukee onnistuessaan kokonaisvaltaista vuorovaikutusta tasa-arvoisesti ja toisia kunnioittavasti. MacDougall (2005, s. 3) nostaa esiin piirin olennaisen eron normaaliin ryhmätyöskentelyyn nähden: piiri häivyttää hierarkiaa ja yksilöllisyyttä ryhmässä, ja se voi lisätä tasavertaisuutta, kuulluksi ja kunnioitettuksi tulemistä sekä ihmisten välisten yhteyksien kehittymistä ja edistää kollektiivisen viisauden näkyviin tulemistä.

Piiri edistää toisen tyyppistä vuorovaikutusta kuin tavanomainen vapaa keskustelu. Se hillitsee väittelyä, aggressiivista hyökkäämistä ja verbaalista kiistelyä, mihin yleensä osallistuvat ryhmän jämähimmät henkilöt. Piiri prosessina luo turvallisen, tasavertaisen tilan, jossa kaikilla on mahdollisuus puhua ilman pelkoa siitä, että tulee keskeytetyksi. Puhe-esine säätelee vuorovaikutusta, eikä yksittäinen ihminen pääse dominoimaan keskustelua. Puhe-esine lisää piirissä kunnioittavaa kuuntelemista ja reflektiota. (Wolf & Ricard, 2003.) Piiri myös opettaa ihmissuhdetaitoja sekä edesauttaa suotuisan tilan ja alustan luomista, missä yhteinen jakaminen, ymmärrys ja ongelmienratkaiseminen mahdollistuvat (MacDougall 2005, s. 59).

2.5 Piirityöskentely ja perinteinen kokous

Perinteisessä kokouksessa puhetta johtaa puheenjohtaja ja käsiteltävät asiat koskevat asioita, eivät ihmistenvälisiä suhteita. Ajatuksia ilmaistaan rationaalisesti. Enemmistön päätöksillä tähdätään tehokkaaseen päätöksentekoon. (Atlee & Zubizarreta, 2004.)

Perinteiset kokoukset pohjaavat Robert's rules of order -ohjeistoon ("Introduction to Robert's Rules of Order", 2004). Tämä sääntökirja luotiin alun perin parlamenttityön organisointiin ja kokoukulttuurin järjestämiseen vuonna 1915 (Granström, 2006, s. 145). Samat säännöt toimivat monien kokousten perustana yhä tänä päivänä.

Kokousta voi hallita Robert's rules of order -menetelmällä, mutta samalla menetetään paljon vastavuoroisuudesta ja yhteistyöstä. Säännöillä lisätään etäisyyttä yksilön itsensä kanssa sekä muiden osallistujien välillä. Pikkutarkat säännöt myös etäännyttävät reflektoinnista tai jättävät sen hyvin kevyeksi. Granströmin mukaan tiukka sitoutuminen sääntöihin voi johtaa osallistujien passivoitumiseen. (Napier & Gershenfeld 1999, s. 364–365; Granström, 2006, s. 147–148.)

Myllyniemen (1996) mukaan työyhteisön keskustelut ovat harvoin vapaita. Keskusteluprofiiliin vaikuttavat esimerkiksi yhteisön valtasuhteet, sovinnaisäännöt sekä roolien ja asiantuntijuuden säännöt. Nämä näkyvät esimerkiksi siinä, kuka puhuu enemmän ja kauemmin, kuka voi kritisoida, kenen puhetta kuunnellaan enemmän, kuka voi esittää radikaaleja ajatuksia, mistä saa puhua ja mistä ei saa puhua, mitä voi kritisoida, millaista huumoria voi viljellä ja kenen hyväksyntää puheenvuoroissa haetaan. (Myllyniemi, 1996; Isoherranen, 1996, s. 10–15).

Institutionaalisessa vuorovaikutuksessa tilannetta jäsentävät usein tehtävät ja käsitykset siitä, miten näitä tehtäviä pitäisi suorittaa (Peräkylä & Vehviläinen, 1999; Ruusuvuori, Haakana & Raevaara 2001, s. 13). Keskustelun osapuolet suhteuttavat toimintaansa tilannekohtaisiin rooleihin tai ammattiasemaansa, ja toimintamallit ja roolit tehdään puheessa näkyväksi (Heritage 1996, s. 290; Ruusuvuori, Haakana & Raevaara 2001, s. 13).

Oletettavasti piirityöskentelyssä ihmisten vuorovaikutus jäsentyy samoin periaattein, mutta menetelmänä se ehkä haastaa ajoittain hieman näitä toimintamalleja. Piiri poikkeaa perinteisestä kokoustavasta siinä, että jokaisen ääni tulee kuuluviin ja piiri keskittyy aiheen sijasta ensisijaisesti ihmisten väliseen dynamiikkaan. Piirissä tila luodaan yhdessä ja jokainen

on vastuussa piirin hyvinvoinnista, ja tapaamisen tarkoitusta voidaan tarvittaessa myös yhdessä muuttaa (McDougall, 2005, s. 41).

Sarah McDougall (2005 s. 102–103) tutki väitöskirjassaan piiriä ja toteaa, että toisten kohtaaminen kasvokkain piirissä ilman välissä olevaa pöytää poikkeaa siitä, miten kohtaamme toisemme perinteisessä kokouksessa. Fasilitoinnista kirjoittanut Kantojärvi (2012, s. 46) on havainnut, että tilajärjestelyt vaikuttavat läsnäoloon. Pöydän puuttuminen vaikuttaa ensimmäisenä siihen, että ihmiset eivät ota esille matkapuhelimia ja kannettavia tietokoneita.

2.6 Piirin soveltaminen eri konteksteissa

Piiriä, jossa kokoonnutaan ympyrän muotoon ja jossa puheenvuorot jaetaan tai joissa käytetään puhe-esinettä, on sovellettu paljon erilaisissa yhteyksissä. Joissakin ryhmissä on enemmän rituaalisuuksia kuin toisissa. Tähän lukuun keräsin joitakin esimerkkejä missä piiriä on sovellettu ja tutkittu.

Suomessa Markku Meriruoho (2012) tutki väitöskirjassaan piirityöskentelyä kouluympäristössä. Sarah McDougall (2005) tutki väitöskirjassaan vertaistuki- ja oikeuspiirejä Yhdysvalloissa. Janne Rantala (2007) käsitteli opinnäytetyössään Ting-yhteisön puhepiirejä ja Simo Klem (2002) tutki opinnäytetyössään AA-kerhojen palaverien vuorovaikutusta. Organisaatiokontekstissa piiriä on sovellettu monien konsulttien taholta, mutta tieteellistä tutkimusta tai opinnäytteitä en onnistunut löytämään. Esittelen sen sijaan erään julkaistun raportin aiheesta esimerkkinä sekä kerron lyhyesti Jan Romanin (2005) väitöskirjatutkimuksesta, jossa tutkittiin organisaation ryhmäkeskusteluja avoimen dialogin menetelmällä.

Meriruoho (2012) tutki keskustelupiirejä koulukontekstissa noin vuoden kestäväenä jaksena, jossa toteutettiin 26 piirikeskustelua. Koululuokan ryhmäkoheesio parani lukuvuoden aikana, kun keskustelupiiriä käytettiin säännöllisesti ajankohtaisten, oppilaiden omien aiheiden tai sosiaalisten ongelmien ratkomisessa.

MacDougall (2005) tutki vertaistukeen perustuvia yhteisöllisiä ryhmiä, muun muassa erilaisia naisten piirejä ja restoratiivisia oikeuspiirejä. Näissä sovellettiin PeerSpirit-piirin ideaa. MacDougall (2005, s. 155) oli kiinnostunut piirin potentiaalisesta voimasta jakaa ryhmässä olevaa valtaa, saada kaikkien äänet kuuluviin sekä mahdollistaa yhteisön rakentamista, toimintaa ja muutosta. Hän toi omassa tutkimuksessaan korostuneesti esiin piirin henkistä ulottuvuutta, yhteisöllisyyden kokemusta ja piirin keskustan funktiota kollektiivisen viisauden säiliönä.

Janne Rantala (2007) tutki kulttuuriantropologian pro gradu -tutkielmassaan kuuntelun rituaalia Ting-yhteisössä. Ting-yhteisö on ekologis-spirituaalinen elämäntapaliike. Hän tutki yhteisön arvoja ja sitä, miten ne ilmenivät piireissä. Piiriin kokoonnuttiin keskustelemaan puhe-esineen avulla. Rantalan mukaan piireissä olivat läsnä sekä vapaamuotoinen improvisatio että muodollinen jännite. Rantalan mukaan piireissä keskityttiin intensiivisesti toisten kuuntelemiseen, puhe oli verrattain hidasta, puhujat pitivät miettimistaukoja ja päälle puhumista vältettiin. Piireissä kohdattiin aidosti niin itseä kuin muita. (Rantala 2007, s. 22–23.)

AA-kerhojen kokoontuminen on eräänlaista vertaispiiri. Klem (2002) tutki pro gradu -tutkielmassaan AA-kerholaisten identiteetin rakentumista ryhmän vuorovaikutuksessa. AA-kerhojen palaverit tapahtuvat yleensä pöydän ääressä ja alkurituaalina luetaan esimerkiksi jotakin kirjaa alustukseksi. Sen jälkeen jokainen pääsee vuorollaan ääneen, yleensä istumajärjestyksessä. Vetäjä antaa luvan puhua ja puhujaa ei saa keskeyttää. Kenenkään ei ole pakko puhua vaan voi myös halutessaan kuunnella. AA-tapaamisissa korostetaan muun muassa omakohtaisuutta ja rehellistä puhetta sekä toisten kunnioittamista (Mäkelä, 1989, s. 320–321).

Tieteellistä tutkimusta piirin käytöstä organisaatiokontekstissa en valitettavasti onnistunut löytämään. Konsultit kuitenkin käyttävät piiriä ryhmien työpajoissa, ja siitä on kirjoitettu ryhmien fasilitointia käsittelevässä kirjallisuudessa (Nummi, 2007; Kantojärvi 2012; Tarpila 2007).

Raportteja piirin käytöstä yrityskonteksteissa löytyy sivustolta thecircleway.net. Sivuston ovat luoneet piirityöskentelyn pioneerit Christina Baldwin ja Ann Linnea (2010), ja siitä on tullut kansainvälinen piirityöskentelyyn keskittyneiden konsulttien verkosto ja yhteistyösiivusto, josta löytyy paljon tietoa ja tapahtumia aiheesta. Sivuston blogikirjoituksissa on kokemuksellisia kuvauksia piirien käytöstä eri konteksteissa.

Joan Peters (2001), Volkswagen yhtiön johtamisakatemian päällikkö, kuvaa piirin hyödyntämistä suuressa kansainvälisessä teollisuusorganisaatiossa. Yhdessä tehtaan osassa todettu ongelma vaikutti koko muuhun tuotantoon. Yrityksessä oli tehty henkilövaihdoksia ongelman ratkomiseksi. Piirissä tuli esiin turhautumista, kulttuuristen toimintatapojen yhteentörmäyksiä ja tiedon pimittämistä pelon takia. Jokainen reflektoi piirissä mitkä olivat kunkin omat suurimmat haasteet. Kun ongelma oli tunnistettu, alkoi ryhmän yhteistyö sen ratkaisemiseksi. Ryhmä ymmärsi, että ongelma organisaation yhdessä osassa vaikutti kaikkiin, ja siksi he tarvitsivat toinen toisiaan menestyäkseen. Kirjoittajan mukaan piiri toimi avautumisen ja ryhmän yhteen tulemisen välineenä. Puhe-esine hidasti tahtia ja paransi kuuntelua ja jaetun tiedon laatua.

Jan Roman (2005) tutki väitöskirjassaan dialogia organisaatiokontekstissa. Tutkimus ei koskenut piiriä, mutta hän tutki organisaation ryhmäkeskusteluja avoimen dialogin menetelmällä. Menetelmässä ideana on, että ihmiset voivat keskustella siitä, mikä heille on merkityksellisintä. Keskusteluissa käytettiin joitakin rituaalisia elementtejä, kuten alku- ja loppukierrosta, mutta itse keskustelu oli vapaata. Kierroksilla oli mahdollisuus olla myös hiljaa, eli jokaisella oli mahdollisuus sanoa mitä halusi tai olla sanomatta mitään ilman, että muut keskeyttävät. Tapaamiset tapahtuivat pöydän ympärillä, eikä puhe-esinettä käytetty. Eroista huolimatta Romanin tutkimuksen toteuttamisen tavassa oli joitakin samoja elementtejä kuin mitä piirityöskentelyssä usein käytetään. Roman hyödynsi myös ryhmätapaamisten alussa erilaisia alkulämmittelyn kaltaisia harjoitteita, kuten esimerkiksi rentoutumista ja hiljaisuutta. Tutkimuksen tulokset kertoivat, että dialogi tällä menetelmällä kehitti kommunikoinnin laatua, inspiroi osallistujia, selkeytti organisaation kulttuuria ja tuotti uusia ideoita.

2.7 Piiriin keskeisesti liittyvät sosiaalipsykologiset käsitteet

En löytänyt tutkimukselleni yhtä teoriaa, joka olisi selittänyt piirityöskentelyä kokonaan. Päädyin siitä syystä etenemään ilmiöpohjaisesti, eli valitsin teoreettiseksi viitekehyyksi tietyt sosiaalipsykologiset teoriat ja käsitteet, joihin viitattiin aikaisemmissa tutkimuksissa (ks. Eskola, 2010, s. 184). Valitsin työni teoreettisiksi lähtökohdiksi normit, konformisuuden, avautumisen ja koheesion (Meriruoho, 2012; MacDougall, 2005; Rantala, 2007).

2.7.1 Normit

Normit säätelevät usein tavallistakin keskustelua, johon emme välttämättä edes kiinnitä sen enempää huomiota. Normit tulivat esille myös piirin käytäntöjen poikkeamisena normaalisti kokoustilanteesta ja keskustelusta (MacDougall, 2005). Näitä olivat esimerkiksi piirimuoto, puhe-esineen käyttö ja sovitut säännöt ja periaatteet. Työskentelytapa voi aiheuttaa kielteisiä asenteita tai myös hilpeyttä, ja se voidaan leimata leikkimiseksi (MacDougall, 2005; Kantojärvi, 2012).

Sosiaalinen normi viittaa siihen, millainen käyttäytyminen on yleisesti hyväksyttyä ja suotavaa tietyssä tilanteessa. Ne luovat ennustettavuutta ja järjestystä yksilölle. Normi välittää tunteen siitä, mitä tilanteessa pitäisi tai kuuluisi tehdä tai tuntea. Ne antavat viitekehyyksen myös siitä, kuinka yksilön tulee toimia tullakseen hyväksytyksi ryhmässä eli niiden kautta välittyy tietoa sosiaalisista ja normatiivisista arvoista. Ryhmä osoittaa yleensä paheksuntaa ryhmän norminrikkooja kohtaan. (Turner, 1991, s. 2–3; Isoherranen, 2005, s. 38.)

Ryhmien käyttäytymistä määrittelevät ryhmänormit (Johnson & Johnson 2009, s. 17). Ryhmän ominaispiirteet ovat avainasemassa normien synnyssä. Sherif ja Sherif (1969) määrittelevät normit arvojen järjestelmänä, jotka määrittelevät liudan hyväksyttyjä ja ei-hyväksyttyjä asenteita ja käyttäytymistapoja ryhmän jäsenille. Normit määrittävät tietyt säännöt, miten tulee käyttäytyä ja normit ovat jäsenten molemminpuolisten odotusten pohjalla.

(Brown, 2020, s. 52.)

Normit palvelevat yksilöä ja ne auttavat ymmärtämään ryhmän käyttäytymistä. Yksilölle normi antaa viitekehyksen, jonka kautta yksilö voi tulkita maailmaa. Ne tuovat järjestystä ja ennakoitavuutta yksilön ympäristöön. Normit ovat hyödyllisiä uusissa ja haastavissa tilanteissa, koska ne toimivat maamerkkeinä siitä, miten tulisi käyttäytyä ja mikä on sosiaalisesti suotavaa kyseisessä tilanteessa. (Brown, 1988, s. 58–59.)

Reetta Koski ja Katleena Kortesus (2012, s. 24) kirjoittavat ruohonjuuritasolla kokouskulttuurin käytännön ilmenemismuodoista. Näitä ovat heidän mukaansa oletukset siitä, miten kokouksessa istutaan ja miten puhevalta jakaantuu. Ryhmänormit organisaatiossa koskevat myös sen keskustelukulttuuria. Keskustelukulttuurissa on usein sanattomia sääntöjä siitä, kuka saa puhua ja miten hänen puhettaan arvotetaan. Opittuja normeja voi olla esimerkiksi siitä, miten oma ristiriitainen kommentti esitetään ja perustellaan tai ohitetaanko toisen kommentti omaan valta-asemaan nojautuen. (Isoherranen, 2005, s. 39.) Työryhmissä normit voivat liittyä esimerkiksi hierarkkisesti keskusteleavassa tiimissä siihen, että alemman statuksen omaavien ei ole soveliasta osallistua keskusteluun. Konformisessa keskustelukulttuurissa taas saattaa olla normi, joka estää eriävän näkökulman esittämisen. (Isoherranen, 2005, s. 40.)

Scharmer (2009, s. 275) kirjoittaa, että oikeista, yksilöä koskettavista asioista puhutaan käytävillä ja parkkipaikolla. Hän viittaa näillä Argyrisin käsitteeseen keskustelemattomuuksista (undiscussables), eli hankalat aiheet tai sellaiseksi uskotut aiheet, joista ei työyhteisössä puhuta tai puhutaan, mutta ei julkisesti. (Argyris, 1994, s. 81; Scharmer, 2009, s. 275.) Dixonin (1996, s. 1) mukaan keskustelu, kommunikaatio ja puhe työpaikalla saateen kokea teennäiseksi tai epätyytyttäväksi ”pelin pelaamiseksi” siitä, mitä voi sanoa ääneen ja kenelle. Hän uskoo, että ihmisillä on kaipuu aidompaan keskusteluyhteyteen myös työpaikalla, mutta he eivät usko sen mahdollisuuteen tai oikeutukseen. Työpaikkaa ei koeta paikaksi, jossa omia tarpeita voisi täyttää, ja osa omasta itsestä on jätettävä kotiin töihin tullessa. Kun kommunikaatiota rajoitetaan näin, menetetään Dixonin mukaan mahdollisuus omaan kasvuun työssä, ja organisaatio menettää mahdollisuuden kehittyä: oppia itsestään ja sen vuorovaikutussuhteista ympäristön kanssa. (Dixon 1996, s. 2.)

Hyvä kokous Dixonin mukaan edellyttää, että jokainen kokouksen osallistuja huomioidaan riippumatta hänen positiostaan tai roolistaan. Jokaisen pitäisi pystyä ilmaisemaan mielipiteensä ilman pelkoa siitä, että tulee rangaistuksi. (Dixon, 1994, s. 80.) Mielipiteet on kohdattava kunnioituksella, ja ne tulee koetella suhteessa muiden näkemyksiin. Tämä vaatii jokaiselta osallistujalta nöyryyttä omien näkemystensä suhteen. (Granström, 2006, s. 134.)

Kahane (2004, s. 130) viittaa uuden todellisuuden luomiseen, jossa kuunnellaan ja puhutaan avoimesti. Haastavaa tästä tekee sen, että se vaatii yksilöltä perustavanlaatuista muutosta. Muutoksilla hän viittaa maailmaan suhtautumiseen, omaan avautumiseen, defenssien mataloittamiseen, kontrollista luopumiseen ja oman identiteetin haastamiseen.

2.7.2 Konformisuus

Piiri sisältää oman ideaalinsa eli sillä on oma norminsa siitä, miten se etenee ja miten siinä tulisi ideaalitilanteessa käyttäytyä. Rantala, joka tutki opinnäytetyössään Ting-piirejä, esittää että Ting-piireillä on omat norminsa, ja sen kulkua määrittää oma järjestys, jonka mukaan niissä tuli käyttäytyä ja puhua (Rantala, 2007, s. 123, 126). Kiusallisuuden tunteet saattavat kieliä esimerkiksi siitä, että jokin koetaan epämukavaksi, koska se on norminvas-taista, tai henkilö voi kokea ryhmäpainetta siitä, että tilanteessa tulisi käyttäytyä jollakin tietyllä tavalla. Konformisuus käsitteenä liittyy läheisesti näihin koettuihin tunteisiin.

Konformisuus tarkoittaa sitä, että yksilö mukauttaa mielipiteensä tai käyttäytymisensä muiden ryhmän jäsenten kuviteltuun tai todelliseen näkemykseen sopivasta mielipiteestä tai käyttäytymisestä. Solomon Asch (1951) tutki tätä janakokeella. Tässä kokeessa yksilön käyttäytyminen muuttui suuntaan, jossa oletettu ryhmänormi oli huolimatta siitä, että ryhmän arvio oli väärä ja oikea oli selvästi havaittavissa. Sherif (1965) nimeää ”jaetun viitekeh-yksen”, jolla hän viittaa siihen, että ryhmän normisto edustaa yksilölle pysyvää kongnitii-visesti koherenssia todellisuutta. Deutch ja Gerard (1955) taas nimeävät ”jaetut odotukset” jotka viittaavat muiden osallisten odotuksiin vaikuttaen epäsuorasti ryhmäpaineeseen mu-kautua (Turner, 1991, s. 7).

Mukautuminen viittaa siis ryhmän vaikutuksen seurauksena tapahtuvaan yksilön käyttäytymisen muuttumiseen. Myöntyminen voi olla ulkoista, jolloin henkilö on sisäisesti toista mieltä mutta toimii ryhmäpaineen mukaisesti jonkin ulkoisen syyn takia. (Johnson & Johnson, 2009, s. 255.)

Piiri sisältää odotuksia, jos sen tavoitteet ja toimintatavat on kommunikoitu tarkasti etukäteen. Mikäli tilannetta ohjaa lisäksi auktoriteetiksi koettu henkilö, saattaa käyttäytyminen olla ulkoista tottelemista tiettyihin sääntöihin. Piirin sisältämiin käyttäytymismalleihin saatetaan mukautua hyväksynnän hakemisen takia tai jos ajatellaan, että tilanne vaatii yhteisen edun takia tiettyä käyttäytymistä. Ihmiset ovat erilaisia siinä, miten herkästi he mukautuvat mahdollisesti koettuun ryhmäpaineeseen, eli kaikki eivät koe ryhmäpainetta yhtä suurena kuin toiset. (ks. Hogg & Levine, 2010, s. 139–143.)

2.7.3 Avautuminen

Avautuminen tuli käsitteenä useissa piiritutkimuksissa esille, ja avautumista on tutkittu keskusteluanalyttisessä vuorovaikutustutkimuksessa niin sosiaalitieteissä kuin psykologiassa. Richard Archerin (1980, s. 183–184) mukaan Georg Simmel ja Kurt Levin tunnistivat avautumisen merkityksen ihmissuhteisiin jo varhain.

Sosiaalitieteissä avautumista tutki ensimmäisenä Jourard (1971b, s.19; ref. Rimé, 2016, s. 66). Avautumisella tarkoitetaan henkilökohtaisen tiedon kertomista toiselle henkilölle. Tämä voi olla omien ajatusten, tunteiden tai kokemusten jakamista. (Hargie, Saunders & Dickson, 1994, s. 219; Derlega, Metts, Petronio & Margulis 1993, s. 5; Rimé, 2016, s. 66; Archer, 1980, s. 185; Jourard, 1971a; ref. Heineman, 2007, s. 327.) Greene kollegoineen (2006, s. 411) tarkentaa edelleen, että avautuminen on omasta halusta lähtevää, ja siinä tietoisesti paljastetaan toiselle jotakin henkilökohtaista itsestä.

Heineman (2007) tutki työssään olevia kotipalvelun työntekijöitä ja heidän arkisia keskusteluita iäkkäiden asiakkaiden kanssa. Heineman osoittaa, että avautuminen on osa vuorovaikutustapaa, jolla rakennetaan läheisempiä ja henkilökohtaisempia suhteita toisiin (mt. 2007, s. 340). Myös Rimé (2016, s. 66) esittää, että avautuminen kehittää ja ylläpitää läheisiä ihmissuhteita.

Avautuminen voi olla eritasoista. Se voi olla pintapuolista, jolloin kerrotaan jostakin arkisesta asiasta, tai se voi olla syvällisempää, omista henkilökohtaisista peloista tai ongelmista kertomista. (ks. Miller, Berg & Archer, 1983, s.1234; Kahn & Hessling, 2001, s. 43; Heineman, 2007, s. 325; Rimé, 2016, s. 66, 77; Ragan, 2000, s. 278–280.) Rimen (2016, s. 66) mukaan mitä henkilökohtaisemmasta asiasta avaudutaan, sitä syvemmäksi ihmissuhde muodostuu.

Kari Vesalan (1998, s. 69) mukaan vastavuoroisuuden normin mukaan avautuminen tuottaa avautumista toisessa vuorovaikutuksen osapuolella. Avautuminen välittää luottamuksen osoittamisen viestiä (Hargie ym. 1995, s.241). Altman ja Taylor (1973) ovat tutkineet ihmissuhteen yhteenkuuluvuuden ja syvyyden lisääntymistä, ja sen mukaan olennainen perusta jokaiselle ihmissuhteelle on se, että se rakentuu lisääntyvälle henkilökohtaisen tiedon jakamiselle. Mitä intiimimpää tietoa paljastetaan, sitä lähemmäksi ihmiset tulevat toisilleen. Avautuminen välittää luottamusta toiseen ihmiseen (Derlega ym., 1993; ref. Rimé, 2016, s. 67).

Filosofian tohtori ja psykologian dosentti Mirja Kalliopuska (1995, s. 62) määrittelee avautumisen itsestä puhumisena ja omista kokemuksistaan kertomisena toiselle. Ihminen jakaa sanallisesti ja sanattomasti sen, mikä tekee hänestä ihmisen. Kalliopuska toteaa, että itsestä puhuminen on myös riski, koska emme tiedä, miten toinen vastaanottaa sanomamme (Kalliopuska, 1995, s. 63).

Meriruoho (2012, s. 30) arvelee, että avautuminen koululuokan piirikeskustelussa voi edistää syvempiä suhteita, mutta joskus avautuminen saatetaan kokea myös vaivaannuttavaksi.

Steinberg (1980, s. 83) toteaa, että koululuokan piirissä itsestä kertominen voi viedä suurempaan avoimuuteen, mutta sillä voi olla myös negatiivisia vaikutuksia. Tieto saattaa johtaa siihen, että pidämmekin vähemmän toisesta ihmisestä. Rosenfield ja Gilbert (1989) neuvovat, että ryhmän kiinteyttä edistävät miellyttävät pinnalliset suhteet eikä niinkään jäsenten rehellinen avautuminen.

Inhimillisyys vaatii Kalliopuskan (1995, s. 63) mukaan riskinottamista. Mitä syvällisempiä asioita kerromme omista ajatuksistamme, tunteistamme ja kokemuksistamme, sitä enemmän ilmaisemme itseämme ihmisinä. Kalliopuskan mukaan tämän tyyppinen ilmaiseminen on edellytys avoimelle ja aidolle toisen ihmisen kohtaamiselle. Itsestä puhuttaessa haetaan yhteistä keskustelu- ja kokemuspintaa. (Kalliopuska, 1995, s. 64.)

Tunteiden ja emootioiden jakaminen kohentaa sosiaalisia siteitä (Christophe & Rimé, 1997, s. 50). Emotionaaliset tarinat stimuloivat emootioita kuuntelijassa, ja vuorovaikutuksessa kehittyi kuuntelijan kautta emotionaalinen yhteys tai emotionaalinen sulautuma. Se taas stimuloi pro-sosiaalista orientaatiota kuuntelijassa. Mitä liikuttuneempi toinen on kertomuksesta, sitä enemmän häntä kohtaan ilmaistaan lämpöä, tukea, ymmärrystä ja vahvistusta. Sosiaalinen tunteiden jakaminen suosii vuorovaikuttajien läheisempiä suhteita (mm. Collins & Miller, 1994). Vahvojen tunteiden jakaminen johtaa etäisyyden vähenemiseen ihmisten välillä (Rimé, 2016, s. 71).

Konsultti ja kirjailija Adam Kahane (2004, s. 122) on kirjoittanut kirjoja yhteistyöstä ja ongelmien ratkaisemisesta organisaatioissa ja kansainvälisissä yhteisöissä. Hän kertoo erään tiimin tapauksesta, jossa henkilökohtaisten tarinoiden kautta oli päästy ongelman ratkaisun ytimeen. Kyseisen tiimin jäsenten jakaessa tarinoitaan liittyen käsillä olevaan ongelmaan tiimi koki yhdessä, että jotain erityistä tapahtui. Tarinat liittyivät toisiinsa, kuin suurempaan tarinaan. Osallistujien kokemuksissa ajantaju hidastui ja tunne ihmisten välisistä etäisyyksistä pieneni. Tiimi kuunteli toistensa yksilöllisiä näkemyksiä. He siirtyivät olemaan hetkeksi yksi yhtenäinen kollektiivi. Kaksi kyseisen tiimin osallistujaa viittasi tähän kokemukseen yhteisön kokemuksena.

2.7.4 Koheesio

Piirit lisäsivät tutkimusten mukaan ryhmien koheesiota. (Meriruoho, 2012; Wilbur, Wilbur, Garrett & Yuhas, 2001). Pennington (2014, s. 83) määrittelee ryhmäkoheesion ryhmäkiinteydeksi, joka pitää ryhmän yhdessä. Hoggin (1992, s. 23) mukaan ryhmäkoheesio tarkoittaa jäsenten kokemaa vetovoimaa kyseistä ryhmään kohtaan. Ryhmän vetovoimaisuus riippuu ryhmän toiminnoista, ilmapiiristä ja piirteistä (Hogg, 1992, s. 23).

Koheesioon liittyy myös normit, eli prototyyppinen ryhmän jäsen näyttäytyy tietynlaisena ja tietty ryhmäkäyttäytyminen on suotavaa (Hogg, 1992, s. 93–94; Brown, 2000, s. 46). Turner kollegoineen (1987, s. 44, 59; Brown, 2000, s. 46) toteavat, että koheesio on sitä suurempaa, mitä enemmän sen jäsenet samastuvat ryhmän piirteisiin ja omaksuvat sen pyrkimyksiä.

Penningtonin (2014, s. 83) ja Laineen (2005, s.190–191) mukaan ryhmäkoheesion kannalta olennaista on samanmielisyys ryhmäntavoitteista ja se, kuinka ryhmän jäsenet voivat vaikuttaa tavoitteiden saavuttamiseen. Korkean koheesion ryhmässä jäsenet sitoutuvat voimakkaasti ryhmään ja sen jäseniin. Yksilö myös osallistuu tällöin ryhmän toimintaan aktiivisesti. Myönteiseen asennoitumiseen liittyy vahva yhteenkuuluvuuden tunne. (Laine, 2005, s. 190–191; Thornberg 2006, s. 43; ref. Meriruoho, 2012, s. 16.)

Kiinteä ryhmä luo turvallisuuden tunnetta, vähentää ahdistuneisuutta ja jännittyneisyyttä sekä kohottaa itsetuntoa (Forsyth, 1999, s. 161; Meriruoho, 2012, s. 18; Shaw & Shaw, 1962, s. 455). Cartwright ja Zander (1960, s. 70) toteavat edelleen, että kiinteän ryhmän jäsenet ovat halukkaampia yhteistyöhön. Psykologian professori Nijstad toteaa, että koheesio motivoi ryhmää ponnistelemaan ryhmän puolesta. Tehtäväkoheesio sisältää ryhmän tehtävän ja siihen sitoutumisen. Sosiaaliseen koheesioon kuuluvat vastaavasti henkilösuhteet ja sitoutuminen ryhmäjäseniin. (Nijstad, 2009, s. 7.)

Koheesio on tärkeä tekijä ryhmän säilymiselle (Levine & Moreland, 2006, s. 66; ref. Isoherranen, 2012, s. 39). Nijstadin (2009, s. 7) mukaan tehtäväkoheesio syntyy sitoutumisesta tehtävään, jota ryhmä suorittaa. Sosiaalinen koheesio viittaa jäsenten väliseen vetovoimaan.

Kataja, Jaakkola ja Liukkonen (2011, s. 20) toteavat lisäksi, että ryhmässä tehtäväkoheesio on ensin tärkeämpi, mutta toimiessaan yhdessä pidempään sosiaalisen koheesion merkitys kasvaa ihmisten välisten tunnesuhteiden vahvistuessa. Elovainion (1994, s. 127) mukaan koheesio tehostaa ja innostaa ryhmää toimintaan. Niemistö (2004, s. 57) kuvaa ryhmäkoheesiota ryhmäytymisenä ja yhteishenkenä.

Brownin (2000, 46–50) mukaan koheesioon vaikuttaa yleisesti muun muassa jäsenten välinen vetovoima, kiinnostus ryhmää kohtaan, ryhmän menestyksessä yhteistyö, jäsenten keskinäinen riippuvuus tehtävästä suoriutumisesta, ryhmään kohdistuva yhteinen ulkoinen uhka tai kilpailu sekä ryhmään vahvasti identifioituminen ja siihen sitoutuminen (ks. Hogg, 1992, s. 27, 35, 42; Festinger 1957; Sherif 1966, s. 86, 107, 158; Turner, Hogg, Turner, Smith, 1984, s. 108–110).

Samankaltaisuus voi liittyä fyysiseen yhdenmukaisuuteen tai psyykkiseen eli esimerkiksi asenteiden tai näkemysten samanlaisuuteen (Brown, 2000, s. 46–47). Henkilökohtaisten ja ryhmän tavoitteiden yhteneväisyys lisää ryhmäkoheesiota (Kellerman, 1981, s. 5). Yhteistyön onnistuminen (Harris & Sherblom, 1999, s. 46), yhteisen ulkoisen uhkan tunnistaminen ja sitä vastaan taisteleminen lisäävät koheesiota (Hogg, 1992, s. 35, 40).

Ryhmäkoheesioon liittyy myös varjopuolia, jotka vaikuttavat ryhmän toimintaan tai sen kokemiseen kielteisesti. Ryhmäajattelu (Janis, 1982) esimerkiksi tarkoittaa sitä, että ryhmä pyrkii yksimielisyyteen ja konsensukseen sen kustannuksella, että kaikkia vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia ei tutkita kunnolla (Pennington, 2014, s. 179). Ryhmästä voi muodostua myös pakottava ympäristö jäsenelle ja ryhmäpaine vaikuttaa siihen, että yksilö mukauttaa mielipiteensä ryhmänormien mukaiseksi (Janis, 1982: ref. Pennington 2014, s. 179–180; Kellerman, 1981, s. 7–8; Niemistö 1998, s. 57).

Yhteisöllisyys tarkoittaa Ikosen (2010) mukaan kokemukseen perustuvaa tunnetta yhteisöön kuulumisesta. Yhteisöllä on merkittävä tehtävä yksilön elämässä ja hänen tarpeidensa toteutumiselle. Yhteisöllisyys viittaa jäsenten väliseen henkiseen yhteyteen, kiintymykseen, välittämiseen ja auttamiseen, ja se ilmenee myös toimintana. Lisäksi yhteisöllisyyden osalta on tärkeää, että yksilö voi kokea pystyvänsä vaikuttamaan yhteisöön. (Ikonen, 2010, s. 156–158; ref. Meriruoho, 2012, s. 22.)

Marja-Liisa Manka (2011) on tutkinut yhteisöllisyyttä työpaikoilla. Yhteisöllisyys luo yhteenkuuluvaisuutta, tarjoaa jäsenelleen turvaa ja auttaa hahmottamaan ympäristöä. Yhteisö auttaa sen jäsentä toteuttamaan omaa yksilöllisyyttään, ja yksilöiden erilaisuus tuo sen energian, jonka pohjalle yhteisöllisyys voidaan rakentaa. Manka toteaa, että erilaisuuden hyväksyminen on yhteisöllisyyden perusta. (Manka, 2011, s. 115.)

Työpaikan sosiaalinen pääoma syntyy Mankan (2011) mukaan yhteisöllisyydestä ja sen jäsenten vuorovaikutuksesta. Sosiaalinen pääoma liittyy avoimeen ja ajantasaiseen viestimiseen, uusien ideoiden toteuttamiseen yhdessä, parannusehdotusten kuuntelemiseen ja huomioimiseen sekä yhdessä toimimiseen ja tunteeseen, että jokainen tulee hyväksytyksi ja ymmärretyksi. Myönteinen sosiaalinen pääoma edistää luottamusta, verkostoitumista ja vastavuoroisuutta. Kielteinen yhteisöllisyys, jossa erilaisuutta ei siedetä, voi sen sijaan olla kaventavaa ja sulkevaa. (Manka, 2011, s. 116–117.)

Sosiaalista pääomaa lisää Mankan mukaan vastavuoroisuus, luottamus, yhteisen arvot ja aktiivinen toiminta kaikkien hyväksi. Luottamuksen syntyyn vaikuttavat rakenteet, avoimuus, osaaminen sekä tieto- ja tunnepohja. (Manka, 2011, s. 118.) Yhteinen palaverikäytäntö voi esimerkiksi olla yksi rakennetekijä, jolla luottamukseen voidaan ehkä vaikuttaa. Kokouskäytäntö, jonne kaikki työyhteisön jäsenet kutsutaan, voi lisätä luottamusta, tiedon jakamista ja vähentää eriarvoisuutta. (Manka, 2011, s. 119.)

2.8 Tutkimuskysymys

Tämän tutkimuksen tavoitteena on tutkia piirityöskentelyn kokemusta organisaatiokontekstissa ja kuvata osallistujien kokemuksia siitä. Piiriä on käytetty monissa yhteyksissä, kuten hengellisissä, sosiaalisissa, restoratiivisissa oikeuskäsittelyissä, kasvatuksen alalla ja eri yhteisöjen kokoontumismuotona (ks. MacDougall, 2005, s. 20, Mehl-Madrona & Mainguy, 2014). En onnistunut löytämään suomalaista enkä kansainvälistä tieteellistä tutkimusta liittyen piirien soveltamiseen business-kontekstissa, ja tämä herätti mielenkiintoni tätä aihetta kohtaan. Aikaisempi tutkimus ja piiriä koskeva muu kirjallisuus antaa viitteitä yksittäisistä piirin ominaispiirteistä, kuten siitä, että piiri antaa ryhmätyöskentelylle rakenteen ja että se voi vaikuttaa ryhmän kiinteyden ja yhteisöllisyyden kehittymiseen. Tutkimuksissa esitettiin lisäksi, että piiri voi auttaa toisten ymmärtämisessä sekä empatia- ja kuuntelutaitojen kehittämisessä. (Meriruoho, 2012; Wilbur, Wilbur, Garrett & Yuhas, 2001, s. 368–370.)

Minua kiinnosti ensisijaisesti selvittää, millaisia asioita piirissä olijat kokevat: mitä asioita osallistujat ottavat esille, sekä hyvää että huonoa. Halusin ymmärtää, mikä tekee piiristä onnistuneen ja millaisia hankaluuksia tai haasteita piirissä voi ilmaantua.

Muodostin tutkimuskysymykseni avarasti, jotta pysyisin avoimena sille, mitä tutkimusaineistostani mahdollisesti ilmenisi. Tutkin tässä työssä ihmisten kokemusta ja tulkintaa yksittäisistä piirityöskentelykerroista. Soveltamallani piirityöskentelyllä viitataan siihen, miten toteutin piirit. Tämän tutkimuksen ulkopuolelle jäi tiettyjä perinteisempiin piireihin kuuluvia elementtejä, kuten esimerkiksi piirin sopimuksista ja periaatteista sopiminen, merkkiäiden käyttö ja vartijan valitseminen (vrt. Baldwin & Linnea, 2010). Soveltamissani piireissä oli mukana seuraavat elementit: piirin keskusta, alku- ja loppukierrokset sekä puhe-esine. Tutkimuskysymykseni on: Miten osallistujat kuvaavat kokemuksiaan toteutuneista piireistä, kun tietyt soveltamani piirin elementit ohjaavat vuorovaikutusta. Tutkimustulokseni voivat auttaa ymmärtämään, miten piiri koetaan ja millaisia haasteita siinä voi ilmetä.

3 METODIT

Tässä luvussa kerron tutkimusasetelmastani, aineistonkeruusta ja tutkimuksen etenemisestä. Perustelen myös menetelmälliset valintani. Esittelen tässä luvussa yleisesti piirien toteutuksen ja miten aineiston analyysiprosessi eteni. Lopuksi tarkastelen tutkimukseni luotettavuutta, pätevyyttä, eettisyyttä sekä omaa toimintaani.

3.1 Tutkimuksen laadullinen lähestymistapa

Laadullinen ja määrällinen tutkimus liitetään usein siihen, että määrällinen tutkimus käsittelee numeroita ja laadullinen merkityksiä. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti, ja sitä voidaan toteuttaa monella menetelmällä. Laadullisen tutkimuksen vastineena pidetään määrällistä tutkimusta, joka perustuu kohteen kuvailuun ja selittämiseen tilastojen avulla. Tutkimusuuntauksen välistä eroa usein korostetaan, vaikka molempia voidaan käyttää samassa tutkimuksessa ja molemmilla voidaan selittää samoja tutkimuskohteita. Laadullinen ja määrällinen tutkimus täydentävät toisiaan (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2010, s. 136–137; Koppa, 2020).

Metodologia tarkastelee sekä aineiston keräämisen että analyysimenetelmän järkevyyttä, jotta tutkimuksen tavoite ja tarkoitus toteutuvat. Tutkimukseni aiheena oli piirimuotoinen kokous. Tutkimuksen metodiikka viittaa siihen, miten tietoa hankitaan todellisuudesta eli tässä tutkimuksessa välineisiin, joilla päätin kerätä tietoa piirikokemuksesta. (ks. Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 12; Alasuutari, 2001, s. 36; Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 13.)

Tutkimuksen lähestymistapa oli laadullinen ja tutkimusongelmani oli luonteeltaan kuvaileva: miten osallistujat kuvaavat piirikokemusta ja mitä keskeisiä piirteitä siinä nousee esiin tässä kontekstissa (Marshall & Rossman, 2006, s. 34, 54). Tutkimusasetelmani sisälsi kirjallisten palautelomakkeiden keräämisen ja teemahaastattelut. Haastattelut olivat avoimia ja keskustelunomaisia. Haastattelurunko on luettavissa kokonaisuudessaan liitteessä 1. Tutkin haastatteluja ja kirjallisten palautevastausten perusteella osallistujien kuvaamaa kokemusta

tai arvioita piirimuotoisesta kokouksesta. Valitsin sisällönanalyysin analysointimenetelmäksi, koska uskoin, että piirin todellisuus hahmottuisi sitä kautta. Koska tutkimukseni fo-
 kuksessa olivat tutkittavien kokemukset ja arviot piirimuotoisesta kokouksesta, en analysoi-
 nut itse keskustelun sisältöä tai keskustelun etenemistä. Tutkimukseni ryhmäkeskustelusta
 asettautuu sosiaalipsykologisen viitekehyksen alle, sillä ryhmäkeskustelut ovat tyypillistä
 sosiaalipsykologista tutkimusta (Eskola, 1998, s. 8–20).

Laadullisessa tutkimuksessa lähtökohta on todellisen elämän kuvaaminen mahdollisimman
 kokonaisvaltaisesti ja löytää tai paljastaa tosiasioita (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2010, s.
 161). Piirit tapahtuivat aidossa tilanteessa. Tilannetta sääteli piirin tietyt elementit, joilla oh-
 jattiin piirin kulkua. Tutkin sekä palautelomakkeilla välitöntä mielikuvaa, että myöhemmin
 haastatteleamalla ihmisiä saadakseni tietoa piirin olemuksesta. Laadullisen tutkimuksen pyr-
 kimyksenä on myös paljastaa odottamattomia seikkoja. Piiritilanteet olivat ainutlaatuisia ja
 tarkastelin aineistoa yksityiskohtaisesti ja useaan kertaan. Tuloksissa nousi tietyt piirteet
 selvästi ja tietyt piirteet alkoivat hahmottua vasta useamman lukukerran jälkeen. (Hirsjärvi,
 Remes & Sajavaara 2010, s. 164.)

3.2 Fenomenologinen tulokulma

Seuraavaksi avaan tutkimukseni metodologista tulokulmaa, josta etenen tutkimuksen toteu-
 tuksen ja aineiston keräämisen kuvaukseen. Tutkielmani metodologinen tulokulma pohjau-
 tuu tulkinnalliseen tutkimukseen. Tulkinnallisessa tutkimuksessa päättelyn logiikka on fe-
 nomenologinen. Fenomenologia viittaa inhimillisen kokemuksen tutkimiseen. Herme-
 neutiikka viittaa merkitysten tulkintaan. Fenomenologishermeneuttisen metodin periaatteet
 soveltuvat omaan tutkimukseeni, koska minua kiinnosti se, miten osallistujat ymmärsivät ja
 kuvasivat kokemaansa. Tein tulkintoja analyysin edetessä ja pyrin tietoisesti koko tutki-
 musprosessin ajan myös omien ennakkokäsitysteni tiedostamiseen. (ks. mm. Tuomi & Sa-
 rajärvi, 2009, s. 96; Laine, 2015, s. 28–29.)

Laineen mukaan hermeneuttisella ja fenomenologisella tutkimuksella on kaksi tasoa. Haastateltava kuvaa omia kokemuksiaan ja ymmärrystään niistä, ja tutkija pyrkii refleктоimaan, teemoittelemaan ja käsitteellistämään haastateltavan esittämiä merkityksiä. (Laine, 2015, s. 34.) Tässä tutkimuksessa tutkittavat esittivät käsityksiään ja kokemuksiaan toteutuneista piireistä, ja minä pyrin teemoittelun kautta löytämään ilmiötä kuvaavia käsitteitä. Laineen (2015, s. 32) mukaan fenomenologishermeneuttista tutkimusta kuvaa myös suuntautuminen yksittäiseen ja paikalliseen. Se pyrkii ymmärtämään ihmisen tai ryhmän merkitysmaailmaa, eikä niinkään pyri tekemään universaaleja yleistyksiä. Hermeneuttinen ulottuvuus tarkoittaa Laineen (2015, s. 33) mukaan tutkijan tekemää tulkintaa tutkittavien kertomista kokemuksista. Tässä tutkimuksessa tutkin yksittäistä yritystä ja siellä toteutuneita kokouspiirejä osallistujien ainutlaatuisena kokemuksena.

Fenomenologisen tutkimuksen tarkoitus on lisätä ymmärrystä inhimillisen elämän ilmiöstä (Laine 2015, s. 50–51). Haastattelututkimuksessani oli mielestäni enemmän kyse näytänäkökulmasta, eli haastateltavat kertoivat jotakin tapahtuneista piireistä, joissa olivat olleet mukana. Puhe tai palauteteksti oli pieni pala todellisuutta, jonka he olivat kokeneet. (ks. mm. Alasuutari, 2011, s. 114.)

3.3 Tutkimusasetelma, toteutus ja aineistonkeruu

Seuraavaksi kuvaan millaisessa organisaatiossa ja millaisen ryhmän kanssa toteutin piiri-
muotoisen kokouksen. Kuvailen piirityöskentelyjen kulkua ja miten muotoilin ja keräsin
palautekyselyt.

3.3.1 Tapausorganisaatio

Pääsin toteuttamaan tutkimukseni tuttavani kautta, eräässä IT-alan hankkeessa. Projekti liittyi erään tietojärjestelmän uudistamiseen. Työntekijät yrityksessä olivat avoimia kokeilemaan piirityöskentelyä, ja sain myöhemmin myös selville, että puhe-esine ei ollut ryhmälle täysin vieras vaan sellaista oli joskus hyödynnetty ryhmäpalavereissa aikaisemminkin.

Projektin kehitysryhmässä oli 14 henkilöä. Asiakkaat mukaan lukien projektiryhmässä oli yhteensä parikymmentä jäsentä. Projektissa työskenteli muun muassa ohjelmistokehittäjiä, konsultteja sekä hallintohenkilöstöä. Tässä projektissa käytettiin scrum-projektinhallinnan mallia. Scrum on menetelmä, jota käytetään ketterässä ohjelmistokehityksessä. Kehitteellä olevaa tietojärjestelmää kehitetään tietyn aikavälin kehitysjaksoissa, joiden välillä ryhmä kokoontuu erilaisiin kehityspalaverihin säännöllisesti reflektimaan työtään ja sitä, mikä on sujunut hyvin ja mikä on mahdollisesti hankaloittanut työtä (ks. mm. Koski & Korteso, 2012, s. 37).

3.3.2 Piirityöskentely

Piirit toteutettiin IT-alan organisaatiossa korvaamaan heidän kahden viikon välein pidettävä palaverinsa ja tavoitteena oli pitää useampi peräkkäinen piiri, jotta se tulisi tutuksi osallistujille. Neljä piiriä toteutuivat touko-kesäkuussa ja haastattelut tein syys-lokakuussa 2016.

Tutkimuksen eteneminen on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Tutkimuksen etenemisen aikataulu

Ajankohta	Toukokuu	Kesäkuu	Heinäkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu
Mitä tein?	I piiri II piiri	III piiri IV piiri			Kaksi haastattelua -> litterointi	Kaksi haastattelua -> litterointi	Aineiston käsittely
Aineisto	Palaute- lomakkeet	Palaute- lomakkeet			Haastattelu- materiaali 2 kpl	Haastattelu- materiaali 2 kpl	

Piirityöskentelyn ohjaaminen puhtaasti Baldwinin ja Linnean (2010) määrittelemän piirin mukaan tuntui vaativalta, ja valitsinkin seuraavat elementit mukaan: piirimuotoinen istumajärjestys ilman pöytää, puhe-esine, piirin keskusta sekä alku- ja loppupuhekierrokset. Koin niiden toteuttamisen kohtuullisen helpoksi ilman, että minulla oli aikaisempaa kokemusta piirien ohjaamisesta. Halusin käytännönläheisen näkökulman tutkimukseeni, ja minua motivoi myös oma oppimiskokemus, mikä oli syynä siihen, että halusin itse olla mukana mo-

deraattorin roolissa. Lähtökohtani oli pyrkiä tukemaan ryhmän luonnollista prosessia näiden avulla. Pöydän puuttuminen konkreettisesti teki osallistujat toisilleen näkyviksi, kenelläkään ei esimerkiksi ollut puhelimia eikä tietokoneita esillä.

Tämän tutkimuksen ulkopuolelle jäi monia perinteiseen piirityöskentelyyn kuuluvia vaiheita ja periaatteita. Baldwinin ja Linnean (2010) määrittelemään piirityöskentelyyn kuuluu esimerkiksi tietyistä rooleista ja periaatteista sopiminen, merkkiäänen käyttö ja puhekierrosten käyttö myös piirin kuluessa. Koin, että näiden soveltaminen olisi edellyttänyt tässä tutkimuksessa parempia moderaattorivalmiuksia itseltäni, minkä takia jätin ne tämän tutkimuksen ulkopuolelle.

Tein parhaani ollakseni osa ryhmää piiritilanteissa ja keskityin piireissä olemaan mukana hetkessä, ja rekisteröin vain sivusilmällä piirin tapahtumia. Havainnollistan seuraavassa piirien etenemistä yleisellä tasolla, jotta lukijalle havainnollistuu mielikuva toteutuneista piiritapaamisista. Nämä havainnot jätin varsinaisen analyysin ulkopuolelle, koska tarkoitukseni oli kerätä osallistujien kokemuksia eikä analysoida omia subjektiivisia muistiinpanojani.

3.3.3 Piirien eteneminen

Olin alustavasti sopinut ryhmän vetäjän kanssa, että tulen joustavasti tukemaan heidän kehityspalaverejaan piirityöskentelyn avulla. Meillä ei ollut ryhmän vetäjän kanssa tarkkaa toimintasuunnitelmaa siitä, miten etenisimme tai miten vuorottelisimme osiamme (minä moderaattorina ja hän varsinaisena ryhmän vetäjänä), vaan tilanteet toteutuivat improvisoiden molemmat tilannetta tulkiten. Olin valmistautunut miettimällä muun muassa miten esitelen piirin kirjoittamalla etukäteen alku- ja loppukysymykset ja pohtimalla mahdollisia lisäkysymyksiä sekä eteen mahdollisesti tulevia hankalia tilanteita. Jätin asiaosuuden täysin ryhmän vetäjän vastuulle, ja hän antoi minulle hyvin tilaa tuoda mukaan piirin elementtejä tapaamisiin odottamalla ja tarkistamalla tasaisin väliajoin, mikäli minulla oli jotakin saottavaa tai lisättävää.

Kerroin piirityöskentelystä hyvin niukasti osallistujille. En esitellyt piirin elementtejä ryhmälle, vaan kerroin vain lyhyesti puhe-esineestä. Moderoin piirit vähäeleisesti, enkä siis juurikaan puuttunut piirien tapahtumiin enkä prosessiin. En paljastanut edes ryhmän vetäjälle piirin taustoja tai tarkempia tutkimuskysymyksiäni. Tämä siitä syystä, että halusin tavoittaa tutkimuksellani mahdollisemman tarkan kuvan siitä, miten osallistujat itse piirityöskentelyn kokivat ilman ennalta annettuja tausta-ajatuksia siitä.

Halusin tutkia piiriä samassa kontekstissa useamman kerran, koska oletin, että piiri on ryhmälle todennäköisesti käyttämässäni muodossa melko vieras tapa työskennellä. Tällä tavalla työskentelytapa tulisi ryhmälle tutummaksi. Pian minulle kuitenkin valkeni, että ryhmässä oli käytetty puhe-esinettä jossain yhteydessä myös aikaisemmin.

Osallistujamäärät vaihtelivat 10–19 osallistujan välillä. Aikaa oli varattu puolitoista tuntia kuhunkin kokoontumiseen ja aikaa käytettiin hieman vaihtelevasti eri kertoina. Lyhyet yhteenvedot piirikerroista ovat nähtävissä taulukossa 2.

Taulukko 2. Piirityöskentelykertojen yhteenvetotaulukko.

	Piiri 1 (2.5.)	Piiri 2 (16.5.)	Piiri 3 (13.6.)	Piiri 4 (27.6.)
Osallistujien lukumäärä (Naisia+Miehiä)	19 (N4+M15)	10 (M10)	16 (N3+M13)	11 (M11)
Piirin kesto	105 min	90 min	40 min	65 min
Puhe-esine	puukeppi	puukeppi	pehmeä pallo	pehmeä pallo
Piirin keskusta	Ei	kyllä	kyllä	kyllä
Kirjuri	Ei	kyllä	kyllä	kyllä
Alkukierroskysymys	”Kerro nimesi ja yksi tärkeä seikka siihen, että ajauduit tai valitsit juuri tämän alan?”	”Onko jokin asia, joka on ilahduttanut tänään tai viime aikoina sinua?”	”Mikä helpottaisi sinun työnteokoasi, että oma työ etenisi, tai onko jokin muu merkityksellinen asia viime viikkoina, jonka haluaisit jakaa?”	”Mikä ollut merkityksellistä tai tärkeää itsellesi viime viikkoina?”
Loppukierroskysymys	Kerro lyhyesti, mitä tästä tapaamisesta jäi sinulle käteen tai mitä opit?”	”Mitä opit tai otat mukaasi tästä tapaamisesta?”	(Ei käyty loppukierrosta)	”Mitä opit tästä tapaamisesta tai minkä näkemyksen tai ajatuksen otat mukaasi?”

Ryhmän työstämä projekti oli aloitettu jo pari vuotta aikaisemmin, joten osallistujat tunsivat jo hyvin toisensa. Toteutuneet piirit olivat hyvin erityyppisiä kullakin kerralla. Etenkin ensimmäinen piiri poikkesi selvästi muista. Siinä käsiteltiin käytännössä vain yhtä tärkeäksi

koettua teemaa: yrityksen muuttoa uusiin tiloihin. Yritys oli muuttanut vain muutamaa päivää aikaisemmin uusiin tiloihin toiselle puolelle kaupunkia. Muutto oli painanut useampien mieltä ja asiaa haluttiin käsitellä tässä tapaamisessa.

Muissa piireissä käsiteltiin sisällöllisesti enemmän projektin teknisiä vaiheita, työn laatuun liittyviä ongelmia ja erilaisia ratkaisu- ja parannusvaihtoehtoja. Piireissä jaettiin erilaisia kokemuksia sekä esitettiin kysymyksiä ja kritiikkiä. Tapaamisissa ilmaistiin myös huolenaiheita ja puhuttiin muun muassa siitä, mitkä asiat vaikuttavat kielteisesti työpaikan ilma-
piiriin.

Piirityöskentely alkoi yleensä sillä, että asetimme tuolit ryhmän kanssa yhdessä piirimuotoon ja pöydät siirrettiin sivuun. Aloitin lyhyesti tervehtimällä ja kertomalla, että puhe-esineen haltijalla on mahdollisuus puhua ilman pelkoa siitä, että tulee keskeytetyksi. Muistutin myös siitä, että puhuminen on vapaaehtoista. Tämän jälkeen esitin ryhmälle jonkin yleisluontoisen alkukierroskysymyksen. Alkukierroksen tarkoituksena oli avata ja aloittaa piiri. Alkukysymys liittyi yleensä johonkin omaan kokemukseen tai omiin senhetkisiin tunnelmiin.

Baldwinin ja Linnean (2010, s. 25) mukaan alkukysymys voi auttaa tutustumisessa tai se voi liittyä siihen, miksi on kokoonnuttu. Halusin valita ensimmäiseen tapaamiseen kysymyksen, johon jokaisen olisi helppo vastata ja tehdä näkyväksi ryhmää yhdistävän tekijän. En esimerkiksi halunnut kysyä ammatillisesta roolista, joka olisi korostanut ihmisten eroja ja asemaa ryhmässä. Alkukierroksen kysymyksen vaihtelivat hieman piirien välillä (ks. taulukko 2). Puhe-esine asetettiin sen jälkeen piirin keskelle, josta kuka tahansa saattoi sen ottaa ja aloittaa kierroksen. Puhe-esine siirtyi myötipäivään piirin osallistujalta toiselle.

Ryhmän vetäjä otti puheenvuoron yleensä tämän jälkeen. Hän alusti yleensä siitä, mihin oli viimeksi jääty ja ryhmässä keskusteltiin vapaamuotoisesti siitä, missä vaiheessa projektia nyt oltiin. Puhe-esinettä ei välttämättä tässä vaiheessa vielä käytetty. Joku osallistujista haki

kuitenkin usein luontevasti puhe-esineen piirin keskeltä osoittaakseen tällä puheenvuoronsa. Sen jälkeen puhe-esine kulki usein piirissä vapaasti ja puheenvuoron sai itselleen nostamalla käden ja odottamalla, että puhe-esine tuli itselle. Puhe-esine oli aluksi puinen keppi. Esine kuitenkin vaihdettiin kolmannella piirikerralla osallistujien pyynnöstä pehmeään palloon, koska sitä haluttiin heittää osallistujalta toiselle. Harkitsin tätä vaihtoa jonkin aikaa, koska epäilin sen vaikuttavan piirin rauhaan ja sekoittavan liiaksi piirityöskentelyn periaatteita. Perinteisessä piirissä puhe-esineellä on symbolinen merkitys. Se kätkee sisäänsä puhutut asiat, ja sen ojentaminen toiselle kädestä käteen sisältää kunnioittavan eleen (Baldwin & Linnea, 2010, s. 25). Epäilin heitettävän pallon rikkovan jotakin tärkeää tästä tausta-ajatuksesta.

Tapaamisten loppupuolella teimme yleensä vielä loppukierroksen sulkeaksemme piirin. Esitin ryhmälle lopuksi kokoavan ja refleктоivan kysymyksen. Puhe-esine asetettiin jälleen piirin keskelle, ja kuka tahansa saattoi aloittaa loppukierroksen vastaamalla kysymykseen. Kierros mentiin jälleen läpi, mutta nyt vastapäivään. Loppukierroksen käyminen läpi vastapäivään kuvaa piirin sulkemista.

Otan seuraavassa muutamia yksittäisiä asioita kustakin piiristä esille. Ensimmäisessä piirissä nousi esiin yrityksen muuttoon liittyvää kritiikkiä ja pettymyksen tunteita, mutta myös myönteisiä seikkoja ja runsaasti kehitys- ja viihtyvyyteen liittyviä parannusehdotuksia. Jännitin ensimmäistä piiritapaamista itse niin, että unohdin valita piirille kirjurin ja tämä jäi vaivaamaan minua jälkeenpäin. Ryhmässä tuli paljon muuttoon liittyviä kehitysideoita, jotka olisi kannattanut kirjoittaa välittömästi ylös. Sain myöhemmin tietää, että asioita oli kirjattu kokouksen jälkeen ja niistä oli tehty lista yrityksen seinälle seurantaan varten.

Lisäsin toisella kokoontumiskerralla piirin keskustan. Rakensin piirin keskelle lattialle symbolisen keskustan, joka koostui luonnonmateriaaleista (kukista, kivistä, simpukoista) sekä yrityksen logoista ja muutamista vetäjältä saamistani sloganeista. En kertonut piirin keskustan tarkoituksesta osallistujille mitään. Huomasin, että rakentamani piirin keskusta herätti hilpeyttä ja kysymyksiä osallistujien mielessä.

Kolmas piirikerta oli selvästi muita lyhyempi. Puhe-esine korvattiin pyynnöstä pehmeällä heitettävällä esineellä. Toin mukanani pehmeän pallon. Keskustelu ja asioiden käsittely pyörähtivät käyntiin nopeasti ryhmän omasta aloitteesta. Esitin alkukierroskysymykseni hieman myöhemmin, johon osallistujat ehdottivat, että emme tällä kertaa etenisi järjestyksessä. Pallo kiersi vapaasti nyt piirissä, ja puheenvuoron sai se, joka puheenvuoroa pyysi. Piirin alkukierroksen ”myöhästyminen” kuvatulla tavalla todennäköisesti vaikutti osittain siihen, että koin, että piirin rakenne hieman hajosi ja keskustelu oli jokseenkin fokuksetonta. Keskustelu oli monopolvista ja useita asioita käsiteltiin samanaikaisesti. Puheenvuoroa pyydettiin ja palloa heitettiin sille, kuka puheenvuoroa pyysi. Fläppitaululle kirjattiin tulleita asioita ylös. Kun kukaan ei enää sanonut mitään, ehdotin kierroksen läpimenoa, jotta kaikki pääsisivät vielä ääneen. Kierroksen jälkeen tuntui tarpeelliselta päättää tapaaminen. Loppukierros jäi poikkeuksellisesti kolmannella kerralla tekemättä. Piiri tuntui jääneen avoimeksi ja tavallaan keskeneräiseksi.

Viimeisellä piirikerralla puhe-esineenä oli edelleen pehmeä pallo. Piirissä edettiin jo tutuksi tulleella tavalla. Keskustelu oli vapaata, kunnes joku otti pallon piirin keskustasta. Tämän jälkeen pallo kulki keskustelussa vapaasti ja puheenvuoron sai pyytämällä puhe-esinettä. Pallo heitettiin muutaman kerran myös hiljaisemmille osallistujille, heidän sitä pyytämättä. En puuttunut asiaan, vaikka jälkikäteen se olisi ollut ehkä tarpeellista. Puhe-esineen kiertäessä vuorotellen henkilöltä toiselle rauhallisesti kukin voi omaan tahtiin miettiä, haluaako sanoa jotakin vai kenties ojentaa puhe-esineen vain seuraavalle puhujalle sanomatta mitään. Tässä tilanteessa puhe-esine yllätti osallistujan ja aiheutti todennäköisesti paineen kommentoida jotakin.

Viimeisellä piirikerralla loppukierroksella kommentoitiin paljon itse piirityöskentelyä. Puhe-esinettä ja puhekierroksia kiiteltiin ja esitettiin myös epäilyjä siitä, tullaanko esille otetuille asioille tekemään mitään. Esitettiin, että tämän tyyppinen piirissä keskustelu on myös tärkeää, koska se lisää tietoutta ja asiat paranevat aina vähän sen myötä.

3.3.4 Aineistonkeruumenetelmät

Saadakseni tutkimuskysymyksiini vastauksia ja erityisesti toivomiani kuvauksia piirikokemuksista päätin kerätä aineistoni keräämällä lyhyet kirjalliset palautteet osallistujilta jokaisen piirin jälkeen ja haastatella myöhemmin 5–6 osallistujaa.

Palautelomakkeen kysymykset olivat samanlaisia kolmen ensimmäisen piirin jälkeen. Se sisälsi sekä avoimia että strukturoidumpia kysymyksiä. Viimeisen piirin jälkeen keräsin hieman enemmän tietoja, koska halusin, että osallistujat refleктоisivat kaikkia menneitä piirikokemuksiaan kokonaisuutena. Esimerkki palautekyselylomakkeesta on nähtävissä liitteessä 2.

Syy, että päädyin keräämään kirjallisessa muodossa osan aineistosta, oli se, että halusin saada välitöntä palautetta mahdollisimman monelta kustakin tapahtuneesta piiristä heti toteutuneen piirin jälkeen. Ajattelin myös, että osalle ihmisistä on mahdollisesti helpompi kertoa kokemuksistaan kirjallisesti kuin puhuen. Palautelomake oli kohtuullisen lyhyt ja helppo, eikä sen täyttämiseen kulunut juurikaan aikaa, mutta avoimiin kysymyksiin saattoi halutessaan kukin paneutua enemmän.

Sisälsin palautelomakkeeseen arvioivia kysymyksiä, joihin vastaajat pystyivät valitsemaan asteikolta 0–5 miten he olivat kokeneet kunkin piiritapaamisen. Päädyin kuitenkin jättämään nämä määrälliset kysymykset analyysini ulkopuolelle, koska ne olisivat vaatineet toisenlaista menetelmällistä paneutumista. Osa kysymyksistä oli avoimia refleктоivampia kysymyksiä, johon kukin saattoi kirjoittaa vastauksensa itse. Nämä kirjalliset vastaukset sisälsin analyysieihini. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 74.)

Joissakin palautekyselyn vastauksissa näkyi niukkasanaisuus. Se saattoi johtua vastaajien haluttomuudesta, kiireestä tai siitä, että kaikki eivät välttämättä mielellään ilmaise itseään kirjallisesti. Tuomi ja Sarajärvi (2009, s. 73–74) kuvaavat samoin myös haastattelun etujasuhteessa kyselylomaketutkimuksiin. Palautekyselyjä palautettiin yhteensä 45 kpl neljältä

kerralta. Kultakin kerralta palautelomakkeita palautui minulle seuraavasti 18/19, 6/10, 14/16, 7/11.

Vapaaehtoisten haastateltavien löytäminen osoittautui arveltua vaikeammaksi. Onnistuin lopulta haastattelemaan neljää osallistujaa. Kaksi ilmoittautui itse vapaaehtoisesti ja kahta pyysin henkilökohtaisesti haastatteluun. Haastattelin kolmea miestä ja yhtä naispuolista osallistujaa.

Teemahaastattelun avulla halusin saada syvällisempää tietoa siitä, millaiset asiat nousivat merkityksellisiksi osallistujien kokemuksissa. Haastattelurungon olin rakentanut pääosin tutkimuskysymysteni ja aikaisempiin tutkimuksiin tutustumiseni pohjalta, ja näin ollen haastattelut saivat tietyn näkökulman. Haastattelurunkoni teemat sisälsivät laajemmin muitakin kysymyksiä liittyen piirin sopivuuteen, piirien arviointiin ja palautteeseen. Haastattelut olivat avoimia ja toteutin ne keskustelunomaisesti.

Yksittäisiin piirikertoihin haastateltavat viittasivat vain toisinaan, ja usein viitattiin yleisempiin kokemuksiin. Yksi haastateltavista oli ollut ainoastaan ensimmäisellä kerralla mukana, ja hän kertoi siis vain tuosta kokemuksestaan. Pidin haastattelun mahdollisimman keskustelunomaisena alusta loppuun, ja pyrin etenemään avoimesti kunkin haastateltavan ehdoilla aiheiden käsittelyssä edeten sen mukaan, mikä oli luontevin aihealue ottaa käsittelyyn kussakin tilanteessa. Pyrin haastattelijana seuraamaan niitä asioita, joita haastateltavat spontaanisti nostivat esiin ja tarkentamaan kokemuksen kuvauksia niiden osalta. Kysymystenasetteluni sisälsivät ”kuvaile” ja ”miltä tuntui” -tyyppisiä kysymyksiä. (vrt. Laine 2015, s. 39.)

Haastattelut kestivät noin tunnin. Suoritin haastattelut syys-lokakuussa 2016, mikä vaikutti siihen, että monien haastateltavien oli vaikea muistaa, mitä kussakin piirissä oli tarkkaan ottaen tapahtunut, koska aikaa oli kulunut piireistä useampi kuukausi. Ensimmäisen haastattelun jälkeen tein kustakin piiritapaamisesta lyhyet kuvaukset ja tulostin myös visuaalisia virikekuvia auttaakseni seuraavia haastateltaviani palauttamaan mieleen piiritapaamiset. Esittelin virikekuvat yleensä siinä vaiheessa, kun haastateltava oli ensin kertonut vapaasti,

mitä hänelle oli jäänyt päällimmäisenä mieleen kokeilusta. Esimerkki piirin yhteenvedosta on nähtävissä liitteessä 3 ja esimerkki virikekuvasta, jossa on kuva piirin keskustasta, on liitteessä 4.

3.4 Aineiston analyysi

Analyysissani on elementtejä käsite- ja aineistolähtöisestä analyysistä. Tutkimukseni ei ollut teorialähtöinen siinä mielessä, että minulla olisi ollut tarkkaa teoreettista viitekehystä tiedossa. Toisaalta tutkimukseni ei ollut myöskään puhtaasti aineistolähtöinen, jossa aikaisemmillä tutkimuksilla tai tiedoilla ei olisi mitään tekemistä analyysin toteuttamisen tai lopputuloksen kannalta. (ks. mm. Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 95–96.) Olin tutustunut piirityöskentelyn kirjallisuuteen, joten minulla oli toki joitakin ajatuksia piiristä ja siinä mahdollisesti esille tulevista piirteistä. Pysin kuitenkin tutkimaan aihettani niin avoimesti kuin mahdollista ja tiedostamaan mielikuvani, jotta tutkittavien aidot arviot ja ajatukset pääsisivät esille.

Valitsin analyysimetodiksi sisällönanalyysin, koska sen tarkoitus on kuvata ja tiivistää sanallisesti tutkittavaa ilmiötä eli tässä tapauksessa kokemuksia ja arvioita piirimuotoisesta työskentelytavasta (Tuomi & Sarajärvi, 2002, s. 105–107; Schreier, 2012, s. 42). Sisällönanalyysissa tavoitteena on aineiston yhteenveto, pelkistäminen ja aineiston järjestäminen yhtenäiseksi tiedoksi siten, että tutkittavasta ilmiöstä saa selkeän kuvan (Schreier, 2012, s. 7, 43; Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 108). Päämääränä on muodostaa tiivistetty kuvaus ilmiöstä, joka voidaan kytkeä ilmiötä käsitteleviin muihin tutkimustuloksiin (Tuomi & Sarajärvi, 2002, s. 105). Sisällönanalyysin tavoitteena on tiivistää aineistoa yleisempään muotoon, joka mahdollistaa sen jälkeen johtopäätösten tekemisen (Grönfors, 1982, s. 161).

Aloitin aineistoni käsittelyn ensin temaattisella analyysillä. Schreierin (2012, s. 37) mukaan temaattinen analyysi on sisällönanalyysia, jossa keskitytään aineistossa mainittuihin teemoihin. Etenin litteroinnista raakahavaintoihin ja siitä makrohavaintoihin (ks. Alasuutari 1993).

Analyysini aluksi etenin aineistosta käsin, poimien kaikki teemat, jotka tuntuivat toistuvan. Myöhemmin sisällönanalyysin edetessä etenin kohti käsitteellisempää näkemystä piirin kokemuksista etsien tietoisesti ennalta asettamiani teemoja aineistosta. Osa valitsemistani teemoista oli muodostunut tutustuessani aikaisempaan tutkimukseen ja teorioihin, ja nämä myös sisältyivät löyhästi valitsemiini haastatteluteemoihin. Olin tutustunut muun muassa myötätuntoa, yhteisöllisyyttä ja dialogia käsittelevään kirjallisuuteen. Haastatteluissa ja palautteissa näkyi kuitenkin hyvin nopeasti, että näihin liittyvät taustaoletukseni tulivat melko heikosti esiin. Toisaalta tasapuolisuus, kuunteleminen ja yhteys toisiinsa olivat teemoja, joita osasin odottaa ja ne ilmiöt tulivat osin tässä tutkimuksessa myös esille. Koodasin aineistoani näin ollen osin varsin tietoisesti valikoiden, mutta pyrin kuitenkin mielessäni aineistolähtöisyyteen olemalla avoin ja tiedostamaan ennakkokäsitykseni. Analyysin edetessä esille tulikin itselleni aivan uusia näkökulmia aineistoon, mitä en osannut lainkaan odottaa. Tällaisia olivat aineistossa esille tulleet käänteiset ulottuvuudet ja arviot. Näistä kerron tarkemmin tulospöydässä. (ks. Schreier, 2012, s. 84–87, 89; Eskola, 2015, s. 188; Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 95–96, 108–113; Tuomi & Sarajärvi, 2002, 109–116.)

Aloitin aineiston järjestelyn ensin lukemalla litteroinnit useaan kertaan. Litteroinnit olin tehnyt sanasta sanaan huomioiden puheessa esiintyneet tauot. Käytin haastattelukysymyksiä ensimmäisenä koodausperiaatteena, eli keräsin vastauksia kysymyksiin järjestelmällisesti. Tässä vaiheessa aineistosta näkyi selkeimmin se, mitä piirityöskentelyssä oli pidetty hyvänä ja mitä huonona. Luokittelu myönteisiin ja kielteisiin asioihin alkoi näyttää loputtoman pitkältä, ja en sitä kautta päässyt kiinni puhuttuihin teemoihin, joten päätin luopua siitä. Keskityin tämän jälkeen teemoihin, jotka toistuivat haastateltavien puheenvuoroissa. Hahmotin pian, että sekalaisena joukkona ilmapiiristä tuotetut havainnot ja vastaukset jäivät pintapuolisiksi kommentteiksi. Niiden tarkastelu olisi vaatinut toisenlaista orientaatiota, analyysiä ja mahdollisesti laajempaa materiaalia. Tein siksi varhaisessa vaiheessa päätöksen rajata ilmapiirin tarkastelun tutkimukseni ulkopuolelle.

Seuraavassa vaiheessa kävin läpi haastatteluja järjestyksessä ja koodasin aihealueita marginaaliin: mistä niissä puhuttiin ja millaisia aihealueita haastatteleva käsitteli. Merkitsin mielenkiintoisia kohtia ja omia tulkintojani. Käytin värejä erottelemaan erilaiset asiat toisistaan. Tiivistin ja jäsentin aihealueita samantyyppisiksi kokonaisuuksiksi. (ks. mm. Eskola 2015, s. 194–197.)

Kuten Tuomi ja Sarajärvi (2009, s. 93) toteavat, alustavan ryhmittelyn jälkeen aletaan etsiä varsinaisia teemoja eli aiheita. Halusin selvittää, millaisia yläteemoja ja mitä mahdollisia alateemoja materiaalista löytyisi. Minua kiinnosti, mitkä teemat ja aineiston piirteet olivat yhteisesti jaettuja usealle haastateltavalle ja vastaajalle. (Hirsjärvi & Hurme, 2000, s. 173.)

Kolmannessa analyysivaiheessa ryhdyin käymään läpi haastatteluja systemaattisemmin tutkimuskysymysteni ja haastattelurunkoon sisältämieni teemojen valossa (Tuomi & Sarajärvi 2009, s. 101). Schreier (2012, s. 4–5, 7) korostaa, että sisällönanalyysissa tarkastellaan aineistoa järjestelmällisesti juuri tutkimuskysymysten näkökulmasta.

Eskola (2015, s. 198) kehottaa rakentamaan kovan ytimen, jonka ympärille kerätään lisää massaa. Analyysin kriittinen vaihe liittyy luokkien nimien määrittelyyn eli siihen hetkeen, kun päätin, mitkä ilmaisut kuuluvat minkäkin luokan alle. Luokat tulisi nimetä niin, että ei ole epäselvää, mitä kunkin luokan alle tulee. Tämä tekee analyysista luotettavaa ja pätevää. (ks. Schreier, 2012, s. 95; Tuomi ja Sarajärvi, 2009, s. 101.) Tähän mennessä olin tarkentanut luokkia, jotka olivat tuntuneet liian yleisluontoisilta, ja toisaalta aineiston usean luke-miskerran jälkeen myös tarkentanut tulkintaani joidenkin koodausten osalta pyrkien löytämään oikean tulkinnan kokonaisuuteen liittyen.

Osa haastattelurungon teemoista tuli selkeästi esille koodauksissa ja osa jäi lähes ilman huomiota, eli niihin ei tullut yhtään koodausta. Teemoja, joihin kerääntyi paljon materiaalia, olivat muun muassa rauhallisuus, vaikeat asiat ja kuunteleminen.

Sen sijaan esimerkiksi tasapuolisuuteen liittyen kysyin haastateltavilta, näkyivätkö roolit tai hierarkia piireissä. Kukaan vastaajista ei ollut kokenut tällaista. Kuten Hirsjärvi ja Hurme (2000, s. 173) kirjoittavat, usein teemoittelussa nousee esiin myös muita teemoja, kuin mitä lähtökohtaisesti on valittu. Myös tässä tutkimuksessa lopulliseen koodauskehikkoon tuli aivan uusia odottamattomia luokkia myös esille, eli ilmiöitä, joita en ollut osannut ennalta lainkaan aavistaa. Uutena teemana löytyi muun muassa avautuminen.

Luin vielä jokaisen haastattelun ja palautelomakkeen kokonaisuutena ja tein niistä yhteenvedot saadakseni selville, mitkä pääasiat korostuvat kussakin ja millainen sävy niissä oli. Yritin tunnistaa kiinnostavia ilmaisuja ja avainsanoja (Schreier, 2012, s. 88; Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 101).

Tutkimuskysymykset toimivat usein lähtökohtina pää- ja alaluokkien nimeämisessä, joiden perusteella aineistoa ryhdytään koodaamaan. Koodauskehikon sopivuutta testataan aineistoon ja sitä muokataan tarpeen mukaan esimerkiksi sisällyttämällä analyysivaiheessa ilmenviä uusiakin näkökohtia koodauskehikkoon. (Schreier, 2012, s.4–5.)

Koodausluokat muodostetaan korkeammalle abstraktitasolle kuin aineiston konkreettinen tieto, eli samalla yksityiskohtainen tieto häviää abstraktien taakse (Schreier, 2012, s. 7). Tarkoitus on luoda luokkia, jotka ovat riittävän abstrakteja salliakseen vertailun ja riittävän konkreettisia, jotta niihin voi sisällyttää mahdollisimman paljon yksityiskohtia (Schreier, 2012, s. 8). Tässä tutkimuksessa esimerkiksi yksi pääluokka oli tasapuolisuus. Sen sisään mahtui kokemuksia kaikkien mahdollisuuksista ja vapaudesta osallistua sekä erilaisten mielipiteiden esille tulemisesta, kuin myös kokemuksia osallistumiseen liitetystä velvollisuuden tunteista.

Tuomi ja Sarajärvi (2009, s. 93) esittävät, että tutkijan on hyvä ratkaista, etsiikö hän samantyyppisyyttä vai erilaisuutta aineistosta. Lähtökohtaisesti tavoittelin kokemusten yhdistävien te-

kijöiden tunnistamista. Tuomi ja Sarajärvi (2009, s. 108) painottavat, että aineiston käsitte-
lyssä on kysymys sen purkamisesta osiin, sen käsitteellistämisestä ja sen uudelleen kokoa-
misesta johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi.

Coffey & Atkinson (1996, s. 27–30) esittävät, että syvällisemmässä koodauksessa koo-
dausta käytetään käsitteellisenä työkaluna. Käsitteellistäminen auttaa ymmärtämään, miten
valitut käsitteet ovat suhteessa toisiinsa ja havaitsemaan erilaisia näkökulmia aineistoon
(Schreier, 2012, s. 39). Loin uusia käsitteellisiä alaluokkia ja jouduin usein kysymään itsel-
täni, olivatko nimeämäni luokat selkeitä ja yksiselitteisiä vai ovatko ne päällekkäisiä jonkin
toisen luomani luokan kanssa ja missä suhteessa ne olivat toisiinsa sekä asettamiini ylä-
luokkiin nähden. (ks. Schreier, 2012, s. 40, 92–93.)

Pyysin tässä vaiheessa analyysia palautetta anonyymeistä koodauksistani, ja sainkin arvo-
kasta palautetta kahdelta ystävältäni. Olin jättänyt huomioimatta tiettyjä näkökulmia toden-
näköisesti siksi, että ne eivät tukeneet omaa välitöntä tulkintaani ja odotuksiani. Laine
(2015, s. 36–37) muistuttaa, että tietty etäisyys sekä kriittinen ja reflektiivinen asenne autta-
vat pääsemään syvemmälle tutkimuksen merkitykseen ja siihen, mitä tutkittavat ovat ai-
dosti tarkoittaneet. Hahmotin palautteen perusteella negatiivisia ja pelkoon liittyviä il-
mauksia vastausten sisällöissä (kuten pelottavaa puhua, pakko sanoa jotain, pitää sanoa
jne.). Listasinkin nyt näitä luokkien vastaulottuvuuksia. Tästä nousi johtava ajatus siitä, että
piiri voi helpottaa ryhmän työskentelyä, mutta toisaalta piiri voidaan kokea joiltain osin
myös ahdistavana.

Luomieni pääluokkien sisälle alkoi nyt analyysin edetessä syntyä kaksiulotteinen jako. Hal-
littavuudesta muodostui uusi luokka, joka jakaantui hallittavuutta helpottaviin ja sitä vai-
keuttaviin asioihin. Tähän sisältyi monet aluksi listaamaani asiat piirin koetuista heikkouk-
sista ja vahvuuksista. Muut pääluokkani saivat myös selkeämmin kaksiulotteiset alaluokat
akselilla helpottaa-pelottaa/vaikeuttaa, eli saman asian koettu käänköpuoli tuli näkyväksi.
Koodauskehikkoni rikastui ja tarkentui näin entisestään. Hahmotelmani koodauskehikon
rakenteesta alkoi muodostua taulukossa 3 kuvatun kaltaiseksi.

Taulukko 3. Koodauskehikon hahmottelu

Pääloukka	Asiat, jotka sisältyivät pääloukan sisälle
Hallittavuus	Rauhallsuus, selkeys, rytmittyminen, rakenne, nopeus, helppous, asiassa pysyminen, oikeat asiat, turha puhe pois, keskittyminen, fokus (helpottaa työskentelyä)
	Jankutus, saman puiminen, hyödyttömyys, mielenkiinnottomuus, konkretian puute, hitaus, epäkäytännöllisyys, päämäärän epäselvyys, sopimattomuus, sopivuus business-ympäristöön, leikkiminen: pehmoilu, hämmennys (heikkouksia)
Vuorottelu	Puhuminen, kuunteleminen, päälle puhuminen, loppuun asti odottaminen (helpottaa)
	Uskaltaminen, jännittäminen, esitelmän pito, kehtaaminen, muut katsovat, samat puhuvat ja samat ovat hiljaa, ei saa olla satunnaista heittoa (pelottavaa, heikkouksia)
Osallistuminen	Kaikilla mahdollisuus/vapaus osallistua, mielipiteitä saatiin esiin, osallistuminen ja osallistaminen (helpottaa)
	Velvollisuus osallistua, pakko puhua, osallistumattomuus (pelottavaa, heikkouksia)
Asioiden käsittely	Avautuminen / purkaminen aiheista, vaikeat asiat, merkitykselliset asiat, kipupisteet, muutkin uskalsivat, fiilisasiat, muhineet ongelmat, käsittely piirissä (helpottaa)
	Pinnan alla olevat asiat, ne asiat, joista ei puhuttu piirissä, asioita ei noussut, vaivautuminen piiristä, konfliktien käsittely ja mahdolliset uhat/heikkoudet, muitakin keinoja on käsitellä/ei muutosta parempaan (heikkouksia)
Inhimillinen yhteys	Inhimillisyys, ihmisyyys, avautuminen itsestä, läsnäolo, oleminen, yhteys toisiin, pysähtyminen (helpottaa)
	Avoimuus pelottavaa, turvattomuus, joudut olemaan auki, ei suojaa, ei piiloa, haavoittuvuuden riski (pelottavaa)

Koodauskehikkoni oli alkanut näin ollen hahmottua ja muotoutua. Tämän jälkeen nimesin luokat. Esittelen lopullisen koodauskehikon tulosluvussa.

3.5 Tutkimuksen luotettavuus, eettisyys ja pätevyys

Omat tutkimukseeni liittyvät lähtökohdat siitä, miten tulkitsen tutkittavien puhetta ja mistä tulokseni rakentuvat, pohjautuvat omiin oletuksiini ja lukemaani kirjallisuuteen. Myös oma maailmankuvani ja ajattelutapani heijastuvat tekemiini havaintoihin ja valitsemiini käsitteisiin. (ks. mm. Laine 2005, s. 35–36, s. 49; Schreier, 2012, 23; Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 96.) Tiedostin, että minulla oli vahva myönteinen usko siihen, että piirityöskentelyllä voisi tavoittaa jotakin syvällisempää ihmisten kokoontumisissa.

Tuomi ja Sarajärvi (2009, s. 20) muistuttavat, että puhdas objektiivinen tieto ei ole mahdollista, koska tutkimuksen tuloksiin vaikuttaa se, millainen käsitys tutkijalla itsellään on ilmiöstä ja millaisia välineitä tutkija käyttää tutkimuksessaan. Tutkijan viitekehys vaikuttaa tiedon keräämisen tapaan ja siihen, miten analysoida saamaansa tietoa, miten hahmottaa tutkittavaa todellisuutta ja millaisia tulosodotuksia tutkijalla on. (Tuomi ja Sarajärvi, 2009, s. 37–38.)

Tutkimuksen validiteetti tarkoittaa, että mittarilla saadaan mitattua niitä asioita, joita on tarkoituskin mitata. Luetutin haastattelulomakkeeni ulkopuolisella ennen tutkimusta. Kysymysteni teemat heijastelivat varmasti omaa esiymmärrystäni, mutta uskon, että haastateltavat olivat rehellisiä vastauksissaan ja kokivat haastattelutilanteen luottamukselliseksi. Tästä kertoo mielestäni se, että odotukseni tuloksista täyttyivät vain osittain ja ennalta odottamattomia teemoja nousi analyysissä esille. Odotukseni piirin taianomaisuudesta ja erityisestä inhimillisestä yhteydestä, empatiasta tai yhteisöllisyydestä eivät toteutuneet tai siinä määrin kuin odotin, ja toisaalta uusina teemoina nousivat velvollisuudentunteet liittyen puhumiseen ja avautumiseen. (ks. Malinowski, 1961, s. 2–3; ref. Alasuutari 2001, s. 68, 149; Stiles, 1993; Vapaavuori, 2001, s. 179).

Aineistoni keräämisen eli haastattelut suoritin itse, ja koin, että täysin objektiivinen tutkijan asema oli vaikea säilyttää, koska kokemus oli sekä minun että haastateltavan yhteinen. Toiminhan itse jokaisessa piirissä moderaattorina. Pysin haastattelutilanteissa suhtautumaan haastateltuihin asiantuntijoina ja tutkimukseni kumppaneina, koska heillä oli tieto, jota tavoittelin eli kokemus piiristä. (ks. mm. Tuomi & Sarajärvi, s. 12; Schreier, 2012, s. 23.)

Tutkimukseni validiteettiin liittyy vahvasti aineistoni ja ne perusteet, millä johtopäätöksiini päädyin. Alun perin tutkimukseni käsitti tekemäni muistiinpanot eli raakahavainnot piirien kulusta, piirien palautelomakkeet ja haastattelut. Päädyin lopulta analysoimaan sisällönanalyysillä avoimet kirjalliset vastaukset palautelomakkeista ja litteroidut haastattelut. Jätin näin ollen pois palautelomakkeen monivalintakysymykset sekä omat havaintoni piireistä. Ne olisivat vaatineet erilaisia metodisia otteita ja tutkimusekonomisista syistä rajasin nämä pois. Mikäli olisin ottanut kaiken kerätyn materiaalin analyysiin mukaan, olisi se toki tuonut lisää tietoa toteutuneista piireistä ja laajentanut saamaani kuvaa niistä. (Vapaavuori, 2001, s. 180–181.)

Reliabiliteettia eli tutkimukseni tulosten luotettavuutta pyrin lisäämään pyytämällä palautetta analyysini tuloksista ja tulkinnoista. Sain niihin arvokasta palautetta ystäviltäni ja siten pääilmiöni saivat lisää ulottuvuuksia. Olin selvästi jättänyt huomioimatta tietyt aineistosta nousevat teemat, jotka olivat selkeästi tulkittavissa puheenvuoroista. Näitä olivat esimerkiksi velvollisuus osallistua ja velvollisuus avautua. Luotettavuus olisi lisääntynyt edelleen, mikäli olisin pyytänyt tulkinnoistani palautetta itse haastateltavilta henkilöiltä itseltään. (ks. mm. Vapaavuori, 2001, s. 179–180.)

Tulososion suorat lainaukset osoittavat, millä perustein luokitukset on tehty ja miten tulkitusten lainauksien kertovan juuri kyseisestä ilmiöstä (Malinowski, 1961; ref. Alasuutari, 2001 s. 69). Oletan, että koodauskehikkoni vangitsi jotakin tärkeää aineistostani ja sain vastauksia ja arviointeja piirin kokemuksesta, mitkä koskivat juuri näitä toteutuneita piirejä. Toivon, että olen onnistunut avaamaan tuota prosessia ja tutkimukseni pätevyyttä siltä osin,

miten päädyin havainnoistani tulkintoihin, käsitteellistämiseen ja lopulta esittämiini johtopäätöksiin. (Vapaavuori, 2001, s. 179–180.)

Piiritilanteet ovat aina ainutlaatuisia tilanteita, eikä tätä tutkimusta voi toistaa täysin samanalaisena uudelleen. Tilanteet, ihmiset ja tunnelmat vaihtelevat ja ryhmä on aina elävä todellisuus. Myös oma osuuteni persoonana ja tekemäni ratkaisut piireissä ovat henkilökohtaisia, eikä täysin samanlaista piiriasetelmaa ole senkään osalta mahdollista luoda uudelleen.

Pätevyyteen liittyen pyrin vaikuttamaan mahdollisimman vähän tutkittavien käsitykseen siitä, mitä piiri on. Kerroin tutkivani piirityöskentelyn kokemusta, mutta en paljastanut omia oletuksiani enkä edes piirityöskentelyn periaatteita. Moderaattorin roolissa olisi ollut hyvä auttaa ryhmää eteenpäin dialogin suuntaan, ja luoda aktiivisemmin turvallista tilaa jokaiselle. Piirit toteutuivatkin melko itseohjautuvasti, enkä puuttunut niiden kulkuun juurikaan.

Jäin pohtimaan sitä, miksei toteutuneissa piireissä päästy ehkä siihen, mitä piiri olisi voinut parhaimmillaan tuottaa. Projektin vetäjä olisi myös toivonut etukäteistietoa siitä, miten roolimme jakaantuvat minun ja hänen välillään, sekä siitä, miten piirissä edetään. Pitäydyin vähäisessä kommunikaatiossa sen varjolla, että halusin välttää sen, että määrittelyt olisivat vaikuttaneet osallistujien haastatteluvastauksiin. Menetelmän avaaminen olisi ollut paikallaan, sillä nyt se aiheutti ajoittain hämmennystä, ja ohjausta olisi kaivattu enemmän. Kuten Kantojärvi (2012, s.14, 40–41) toteaa, osallistujat haluavat tietää, mitä heiltä odotetaan. Hyvä moderaattori on läpinäkyvä ja kertoo, mitä havaitsee ja mitä aikoo tehdä.

Tuloksissa tuli runsaasti monipuolisia kommentteja esimerkiksi kuuntelemisesta ja merkityksellisten asioiden esille tulemisesta. Näitä pyrin myös avaamaan johtopäätöksissä. Toisaalta juuri sellaiset teemat, jotka eivät suoraan näyttäytyneet aineistossa vaan alkoivat tulla esille tarkastellessani sitaatteja yhä uudelleen, ovat mielestäni mielenkiintoisimpia, kuten jännittyneisyyteen tai velvollisuuden tunteisiin liittyvät kommentit. (Alasuutari, 2001, s. 40.)

Noudatin tutkimuksessani hyvää tieteellistä tutkimusetikkaa. Häivytin sekä organisaation tiedot aineistostani, että muutin haastattelukatkelmista kaikkein persoonallisimmat ilmaisut kirjakielelle, jotta haastateltavien anonymiteetti olisi turvattu. Samasta syystä jätin pois myös tarkemmat selostukset aiheista, joista piireissä keskusteltiin, sillä aiheet sinänsä eivät olleet tutkimukseni kohteena. Tutkittava ryhmä oli vapaaehtoisesti antanut suostumuksensa piirien kokeilemiseen palaverissaan ja haastateltavani olivat vapaaehtoisesti joko itse ilmoittautuneet tai pyynnöstäni suostuneet haastateltavaksi. Korostin tätä vapaaehtoisuutta myös haastattelujen aluksi, muistuttamalla, että haastateltavalla oli missä tahansa vaiheessa halutessaan oikeus keskeyttää haastattelu. (ks. Tuomi & Sarajärvi, 2009 s. 125.)

4 TULOKSET

Tässä luvussa esittelen tutkimustulokset. Tulosten jaottelua ohjasi tutkimuskysymys, joka oli miten osallistujat kuvaavat kokemuksiaan toteutuneista piireistä, kun tietyt soveltamani piirin elementit ohjaavat vuorovaikutusta.

Aluksi esittelen sisällönanalyysin tuloksena muodostetun koodauskehikon ja sen sisältämät pää- ja alaluokat. Alaluvuissa perustelen kunkin alaluokan tulkintani sitaattilainauksilla.

4.1 Koodauskehikko ja luokittelu

Sisällönanalyysi lähtee siitä, että valitaan joitakin avainnäkökulmia aineistoon ja keskitytään niihin. Koodauskehikko rakennetaan valittujen näkökulmien ympärille. (Schreier, 2012, s. 59.) Muodostin viisi kokoavaa käsitettä aineistostani: hallittavuus, vuorottelu, osallistuminen, asioiden käsittely ja inhimillinen yhteys. Jokaisen käsitteen sisällä oli sen kaksi ulottuvuutta, eli sama käsite koettiin toisaalta helpottavaksi tai myönteiseksi ja toisaalta vaikeuttavaksi tai muuten negatiiviseksi asiaksi.

Analyysiyksiköksi muodostui useimmiten jokin lauseen osa. Joskus samassa lauseessa saattoi olla useita eri luokkiin liittyviä aiheita, mikä hankaloitti osittain luokittelun tekemistä. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 110–112.)

Taulukossa 4 esittelen lopullisen koodauskehikkoni.

Taulukko 4. Koodauskehikko

Ulottuvuus	Vastaulottuvuus
I Hallittavuus 1. rauhallisuus 2. helppous, selkeys ja rytmittyminen 3. asiassa pysyminen ja osallisuus	I Hallitsemattomuus 1. saman puiminen 2. konkretian puute 3. hitaus 4. epäkäytännöllisyys 5. sopimattomuus
II Vuorottelu helpottaa 1. puhuminen 2. kuunteleminen	II Vuorottelu kiusallista 1. jännittäminen 2. sääntöjen puuttuminen
III Osallistuminen tasapuolista 1. tasapuolinen mahdollisuus osallistua 2. tasapuolinen aktivointi	III Velvollisuus osallistua 1. piiri pakottaa osallistumaan 2. osallistumattomuus
IV Asioiden käsittely 1. merkitykselliset asiat 2. käsittelytapa	IV Asioiden piiloon jääminen 1. pinnan alle jääneet asiat 2. Muut käsittelemisen keinot
V Inhimillinen yhteys 1. avautuminen itsestä ja yhteys toisiin 2. läsnäolo	V Haavoittuvuuden riski 1. nähdyksi tuleminen pelottavaa 2. velvollisuus avautua

Esittelen seuraavassa muodostamieni luokkien sisällöt ja havainnollistan niitä sitaattilainauksilla. Numeroinnit viittaavat yllä olevan koodauskehikon numerointeihin.

4.2 Pääluokka I: Hallittavuus – Hallitsemattomuus

Hallittavuus–hallitsemattomuus luokkaan sisälsin aineistossa esiintyneet ilmaisut kokemuksista, joissa tutkittavat olivat viitanneet konkreettisesti piirimuotoisen kokouksen hallittavuutta helpottaviin tekijöihin ja toisaalta siihen, mikä oli hallitsematonta piirissä eli mikä vaikeutti työskentelyä.

Hallittavuus-luokan alaluokiksi muodostuivat rauhallisuus (1), helppous (2), selkeys ja rytmittyminen (3) sekä asiassa pysyminen ja osallisuus (4). Hallitsemattomuuden alaluokiksi muodostuivat saman puiminen (1), konkretian puute (2), hitaus (3), epäkäytännöllisyys (4) ja sopimattomuus (5).

4.2.1 Rauhallisuus

Hallittavuuden ensimmäiseksi selkeäksi alaluokaksi muodostui rauhallisuus (1). Koodasin siihen kaikki kommentit, joissa haastateltava tai vastaaja viittasi jollakin tavalla kokemukseensa piirin rauhallisuudesta.

”se niin kuin jotenkin rauhoitti sitä meidän keskustelua, aika paljon...” H1

”rauhallinen, asiallinen, näkee puhujan” (palaute I piiri, vastaaja 8)

4.2.2 Helppous, selkeys ja rytmittyminen

Toiseksi alaluokaksi muodostui helppous, selkeys ja rytmittyminen -alaluokka (2). Tähän sisälsin erilaiset ilmaukset, joissa viitattiin kokemuksiin piirin helpottavista rakenteista. Kommenteissa mainittiin kasvotusten oleminen, puheenvuoron saamisen helppous ja keskustelun seuraamisen helpottuminen.

”Keskustelu oli selvempää ja rauhallisempaa. Omalta osalta puhuminen tuntui helpommalta.” (palaute II piiri, vastaaja 5)

”Kaikki kasvokkain, helppo idea sille, että voi puhua.” (palaute piiri III, vastaaja 1)

”ja niiku helppo tapa saada se puheenvuoro on myöskin et sit niiku ei tarvii sanoo mitään sen enemää vaan sä vaan niiku se on sulla ni sit se on siinä...” H2

4.2.3 Asiassa pysyminen ja osallisuus

Kolmannen alaluokan nimesin asiassa pysyminen ja osallisuus -alaluokaksi (3). Asiassa pysymiseen sisälsin myös kommentit, joissa tuotiin esille kokemus piirin nopeuttavasta vaikutuksesta ja asiaan keskittymisen helpottumisesta. Kommenteissa näyttäytyi se, että ihmisillä ei ollut mukana elektronisia laitteita samalla tavalla kuin yleensä. Lisäksi mainittiin, ettei välihuomautuksia ja keskeytyksiä tehty samalla tavoin kuin normaalisti. Se oletettavasti johtui suurelta osin puhe-esineen käytöstä.

”...siin oli selvä semmonen niiku et kaikki oli niiku mukana siinä” H3

”pysyttiin asiassa, vähemmän kännyköitä, rauhallista” (palaute I piiri, vastaaja 12)

”Se ei kestänyt sataa vuotta, kuten yleensä palaverit maailmassa yleisesti. Esineen takia keskustelu ei rönsyilyt” (palaute III piiri, vastaaja 7)

”puheenvuorot pitivät hälinän poissa, ringi piti isonkin porukan tiivistä kasassa” (palaute I piiri, vastaaja 3)

Hallittavuus -pääluokan vastaulottuvuudeksi muodostui hallitsemattomuus. Tähän luokkaan kirjasin asiat, jotka piirissä oli koettu vaikeuttaviksi tai kiusallisiksi. Sen alaluokat nimesin seuraavasti: saman puiminen (1), konkretian puute (2), hitaus (3), epäkäytännöllisyys (4) ja sopimattomuus (5).

4.2.4 Saman puiminen

Saman puiminen -alaluokkaan (1) sisälsin selkeät kommentit jankuttamisesta ja mielenkiinnottomuudesta. Piirissä jaettiin huolta aiheuttavia asioita ja vuorottelu mahdollisti ehkä sen, että useampi jakoi omalta osaltaan samanlaisia kokemuksia kuin muilla oli ollut. Vahvan ohjauksen puuttuminen saattoi myös vaikuttaa näihin kokemuksiin.

”Ihmiset jankutti vain samoja asioita, ratkaisuja ongelmiin tuli vähän. (palaute I piiri, vastaaja 16)

”nii siitä teemasta et se teema oli mun mielestä niiku vähän kaikissa sama et se voi olla et se johtu myös siitäkin et porukal sitten niiku lopahti mielenkiinto siin ja” H4

4.2.5 Konkretian puute

Koodasin konkretian puute -alaluokan (2) alle hyödyttömyyteen ja konkreettisten toimien puutteeseen liittyviä kommentteja. Haastateltavat kokivat piirityöskentelyn liian epämääräisenä, missä ei selkeästi oltu määritelty piirityöskentelyn tavoitetta. Palautteissa tuli esille myös ajatuksia siitä, miten työskentelyä voisi tehostaa jatkossa.

”et se oli enemmän semmosta niiku psykologin kanssa keskustelemista mikä ei niiku päätynyt yhtään mihinkään että sit taas tavallaan niiku se actioni niiku jäi siitä niiku sitten niiku toteuttamatta että mikä niiku sitte mille olis sit oikeesti tehty jotain” H4

”...mä mietin just sitä niiku tossa niiku et oliko tossa riittävän konkreettinen se loppu että mitä nyt sitten se mä mietin et jäikse jotekin leijumaan (tauko)...” H2

”sopii mutta mielestäni näillä välineillä ei päästä teknisiin asioihin kunnolla kiinni. Yleisiin asioihin toimii kyllä hyvin.” (palaute IV piiri vastaaja 3)

”Itsenäisenä se ei välttämättä toimi, vaatii ulkoista rakennetta ja suunnittelua” (palaute IV piiri vastaaja 5)

4.2.6 Hitaus

Hitauteen viitattiin suoraan useissa kohdissa. Koodasin hitaus-alaluokkaan (3) kaikki kommentit pitkästyttävyydestä, energian puutteesta, teennäisestä rauhallisuudesta ja verkkaisuudesta. Se, milloin piiri koetaan verkkaiseksi ja milloin se nopeuttaa asioiden käsittelyä, ei selvinnyt tässä tutkimuksessa.

”vähän pitkästyttävä” (palaute II piiri, vastaaja 5)

”Verkkainen ihan ok” (palaute IV piiri vastaaja 1)

”Teennäisen rauhallista!” (palaute II piiri vastaaja 3)

4.2.7 Epäkäytännöllisyys

Epäkäytännöllisyys-alaluokkaan (4) listasin kaikki ilmaukset, joissa viitattiin piirimuotoon tai piirityöskentelyn käytäntöihin. Kommenttien perusteella pöytien siirtäminen pois piirin keskeltä koettiin vaivalloiseksi. Tulkinnan varaan jää se, koetaanko asiat aidosti suuritöisiksi niiden fyysisyyden takia vai enemmän psykologisesti hankalaksi, eli herättääkö piiri psykologisia esteitä tai arveluttaako se toimintatapana.

”...pöytiä eikä niitä oikein jakseta siirtääkään” H1s4

”se vaan et niin onhan se vähä vaikeet sit semmost niin tämmöses pöydän ääressä sit mitään semmosta niiku palloo alkaa heittelee no joo kylhän se toimis (H: mm) se toki että vähän vaikee ehkä niiku porukan laittaa pi py sitä piirii pystyyn niiku koska siinä on tosi paljon niit pöytii edessä ja kaikkee tämmöstä ja se vaatii totta kai sitä roudaamista ni se voi olla ehkä vähän liian isotöistä täl hetkellä kaikille (epäselvää) sit kaikki vaan ois mieluummin vaan istuis vaan pöydän ääressä” H3

4.2.8 Sopimattomuus

Sopimattomuus-alaluokkaan (5) sisältyi ilmauksia, joissa viitattiin leikkimiseen tai pehmoiluun sekä piirin sopimattomuuteen liike-elämässä. Vastauksissa vihjattiin jollain tavalla hauskuuteen, outouteen, kummallisuuteen tai hämmennykseen. Piiri koettiin toimintatapana tavallaan erikoisena tai normin vastaisena. Leikkimiseen viittaaminen paljastaa jotakin tästä norminvastaisuudesta.

”...tota ne esineet niinku siinä, se on kuitenkin tommonen business ympäristö, se on vähän semmonen siin mentiin emmä tiedä mentiik siinä oikeesti, mut vähän tuntu silleen et jonkun semmosen joidenkin ihmisten osalta semmosen tietyn pisteen yli..” H1 s2

”...se voi olla että siinä on vähän kynnystä ihmisillä tehdä semmosta sitte on mahdollista et se jossain tilanteessa voi toimiikin ehkä kuitenkin koodarit on tommosii teknisempiä tyyppejä niin ne ei oo semmosia niin pehmoilijoita sit se voi olla vähän vaikea siinä tilanteessa tuoda semmosii esiin” H1 s.17 (piirin keskusta)

”joo se muoto kyl mä koen sen hyväksi kyl se oli tavallaan oli vähän erikoinen” H1 s4

”hyvin sopii retroon piiripalloleikki” (palaute IV piiri osallistuja 4)

”(tauko) no ehkä just tommosiin vähän niinku hankaliin tai tommosen niiku isomman joukon hankalien tilanteiden niiku niiku ryhmäterapiaa (naurua)” H4 s17

”Vähän oli totuttelemista. Ja hetket jolloin kukaan ei poimi puheenvuoroa olivat lähellä mennä vaivaannuttavan puolelle.” (palaute I vastaaja 12)

4.3 Pääluokka II: Vuorottelu helpottaa – Vuorottelu kiusallista

Toinen pääluokka oli vuorottelu, jonka kaksi ulottuvuutta liittyivät vuorottelun helpottavaksi kokemiseen ja toisaalta sen kiusalliseksi kokemiseen. Vuorottelu helpottaa -pääluokan myönteisiksi alaluokiksi muodostuivat puhuminen (1) ja kuunteleminen (2). Vuorottelu kiusallista -pääluokan negatiivisesti koetut alaluokat olivat jännittäminen (1) ja sääntöjen puuttuminen (2). Näihin sisältyi kommentteja uskaltamisesta, jännittämisestä ja piirin turvattomaksi kokemisesta.

4.3.1 Puhuminen

Vuorottelu ja puhe-esineen käyttö koettiin helpottavan puhumista rauhassa. Puhuminen-alaluokkaan (1) koodasin kohtia, joissa viitattiin vuorotellen puhumiseen.

”puhepallo antaa jokaisen sanoa sanottavansa rauhassa” (palaute IV piiri, vastaaja 3)

”...sit se sai sen sanoo rauhassa loppuu asti..” H4

”no se et kaikki on siinä et kukaan ei jää sinne taustalle ((tauco)) ja ylipäättään ((tauco)) no se et kukin saa sen rauhan puhuu ((tauco)) et niiku (H:mm) ettei niiku keskeytetä ((tauco)) ja niin kauan kun sit halua sanoo on mahollisuus siihen (puhuu hiljaa) ehkä tossa on niiku tommosia ((tauco)) ja kyl se varmaan just se puhuva puhekeppi ni se tavallaan tuo sen että (H:mm) ja niiku helppo tapa saada se puheenvuoro on myöskin et sit niiku ei tarvii sanoo mitään sen enempää vaan sä vaan niiku se on sulla n isit se on siinä..” H2 s.7

4.3.2 Kuunteleminen

Vuorotteluun liittyi puhumisen lisäksi yhtä kiinteästi kuunteleminen. Kuunteleminen-alaluokkaan (2) koodasin kaikki kommentit, jotka liittyivät kuuntelemiseen jollakin tavalla. Näitä olivat välihuutelujen sekä päälle puhumisen ja keskeyttämisen vähentyminen, hiljaa oleminen ja oman vuoron odottaminen. Tähän alaluokkaan tuli paljon aineistoa.

”sai selvää puheesta, ei päällekkäin puhumista” (palaute I piiri, vastaaja 9)

”..ne jotka on puheliaampia niidenkin pitäis sitten odottaa sitä puheenvuoroa...” H3

”Vähemmän huutoa ja kilpalaulantaa” (palaute II piiri vastaaja 3)

”Osasin itse olla hiljempaa.” (palaute III piiri, vastaaja 12)

”oman vuoron odottaminen tekee hyvää keskustelun laadulle koska pitää malttaa mielensä ja kuunnella! (palaute IV piiri vastaaja 5)

”no ehkä se on vähän siistimpää koska siinä vaikka joku sanoo jotain sit sulla on siihen oma mielipide niin ni sit siinä sä et voi kuitenkaan niiku sitä välittömästi sanoo vaan sun pitää sit ehkä viis kymmenen sekuntia vaan miettiä mitä sää sanot ni kyllähän se niiku sitten niin niiku rauhoittaa sitä ja (J: joo) antaa niikuin sen mahdollisuuden muillekin puhua sit niiku loppuun asti” H4

”Normaali toimintatapa on enemmän huutelua. Oli kiva että oli oma vuoro pallon avulla.” (palaute I piiri, vastaaja 1)

4.3.3 Jännittäminen

Vuorottelu kiusallista -pääluokan ensimmäinen alaluokka oli jännittäminen (1). Tähän keräsin kommentteja, joissa puhuja viittasi jännittämiseen ja esiintymiseen toisten edessä.

”voihan se olla joo varsinkin jos on paljon tuntemattomia ihmisiä ja on iso ringi ja niikö tottakai voi olla vaikeeta sanoo jotain (tauko) tai voi olla vaikeeta sanoa yhtään mitään (tauko) onhan se sillain niiku esiintymistilanne sul on puheenvuoro ni sit kaikki kattoo sua ja sit se voi olla jännittävää” H3

”se niin se että niiku että siinä on niin paljon ihmisiä ja kuuntelee mitä sää sanot ni se on niiku pelottavaa” H4

”noo esimerkiksi se piirin koko vois olla semmonen et jos se on tosi iso niin totta kai ne jotka on ujompia niin ne nyt on varmaan suurim tai sit on vaikeempi sit myös sanoo yhtään mitään varmaan semmonen vähän pienempi piiri niin sit on myös helpompi sit keskustella asioista” H3

”kohtuullisen vapaata ja stressitöntä (vuorovaikutus). Porukan kasvaessa jännitteet kasvavat.” (palaute IV piiri osallistuja 5)

4.3.4 Sääntöjen puuttuminen

Sääntöjen puuttuminen -alaluokkaan (2) koodasin kaikki viittaukset, joissa osallistujat esittivät toiveita piirin ohjauksesta ja säännöistä. Jätin tässä tutkimuksessa pois piirin vartijan valitsemisen ja yhteisistä säännöistä sopimisen, jotka molemmat olisivat todennäköisesti vaikuttaneet piirin turvallisemmaksi kokemiseen.

*”...mun mielestä niin niitä pitäisi niiku ohjata (H: mm) enemmän (H: mm) et se et jos se on niiku liian vapaa-
muotosta niin sit se menee siihen et ne ihmiset kuten minä jotka on aina äänessä ni ne on vaan äänessä siellä
(H:mm mm) et sillon jos se on enemmän ohjattua ni silloin niiku yleensä sit on niiku mahdollisuus sit niiku
kaikilla sanoo se mielipiteensä sitten (H: joo) ettei se mee sitten viidakoksi se tilanne (naurahdus)” H4*

”...ehkä enemmänkin sitä ohjeistusta, että ei saa heittää satunnaisesti kenellekään...” H3

4.4 Pääluokka III: Osallistuminen tasapuolista – Velvollisuus osallistua

Kolmas pääluokka koski osallistumiseen liitettyjä kokemuksia. Piiri koettiin tasapuoliseksi tavaksi keskustella, missä kaikilla oli vapaus ja mahdollisuus osallistua. Osallistumiseen liittynyt toinen ulottuvuus taas liitettiin velvollisuuden tunteeseen, eli piirissä koettiin myös osin pakottavaa normia, joka oletti, että kaikkien tulee osallistua. Toisaalta kommentteja oli myös siitä, että piiri ei lisännyt osallistumista. Alaluokiksi muodostuivat tasapuolinen mahdollisuus osallistua (1) ja piiri aktivoi tasapuolisesti (2) ja toisaalta piiri pakottaa osallistumaan (1) ja piiri ei lisää osallistumista (2).

4.4.1 Tasapuolinen mahdollisuus osallistua

Tasapuolinen mahdollisuus osallistua -alaluokkaan (1) sisälsin kommentit, joissa mainittiin tasapuolisuus, vapaus ja mahdollisuus osallistua.

”Tasa-arvoisen oloinen tilanne, puhe-esineen olisi pitänyt olla pehmeä, että sitä voi heittää” (Palaute I piiri vastaaja 9)

”...kuitenkin sit kaikilla kaikilla niiku on oli se mahdollisuus sanoa jotain...” H4

”...se on enemmän semmonen niiku tasapuolinen foorumi” H3

”Päälle huutaminen oli poissa. Kaikkien sanoma oli tasa-arvoista” (palaute I piiri, vastaaja 3)

”no siis (naurua) jos ei ne ei halua sanoo mitään niin mitä turhaan alkaa sit ja on ihan hyvä et on niiku rentoo menoo et ei oo mikään pakko” H3

4.4.2 Piiri aktivoi tasapuolisesti

Piiri aktivoi tasapuolisesti -alaluokkaan (2) sisällytin kommentteja kaikkien mielipiteiden kuulemisesta ja siitä, että piiri nähtiin hyvänä tapana lisätä hiljaisempienkin osallistumista.

”Aktivoi paremmin kaikkia.” (palaute III piiri osallistuja 9)

”...et nekin ihmiset jotka ei yleensä välttämättä sano hirveesti mitään ni sano jotain” H2

”tuli selväksi kenellä on mikäkin kanta yhteisiin asioihin” (palaute IV piiri osallistuja 3)

4.4.3 Piiri pakottaa osallistumaan

Kolmannen pääluokan vastaulottuvuus liittyi kokemuksiin velvollisuudesta osallistua. Sisälsin piiri pakottaa osallistumaan -alaluokkaan (1) ilmaisut, joissa viitattiin paktoon. Pakko liitettiin toisaalta myös myönteiseen merkitykseen eli piiri aktivoi hiljaisempiakin osallistumaan, mutta velvollisuus osallistua voi sisältää myös paineen tunnetta, joka koetaan ehkä kiusalliseksi.

”tos ehkä oli niiku sit se että sitte (tauko) kuitenkin sit kaikilla kaikilla niiku on oli se mahdollisuus sanoa jotain kaikkien oli vähän pakkokin sanoo jotain mikä oli niiku taas ihan positiivista...” H4

”..että täs nyt pitää ehkä sanoa jotain rehellisesti mitä ajattelee – ja sit kuitenkin - ehkä mulla itellä sit taas semmonen et kun tiedän varmaan että kun on vaikea tilanne - niin mä oon ajatellu et jotain pitää niin kuin positiivista siihen saada, että se ei mee ihan kuintenkään pelkästään siihen että..” H2

”...semmoiset, joilla on vähän vaikea niin kuin pyytää sitä vuoroa, niin sitte se että ne sit se vähän pakottaa, pistää niitä pikkaisen enemmän pakottaa niin kuin miettimään oisko niin kuin jotain sanottavaa – jos se menee järjestyksessä” H1

”joissain tilanteissa ehkä pakottaa hiljaisiakin sanomaan osansa” (palaute IV piiri osallistuja 6)

4.4.4 Piiri ei lisää osallistumista

Piiri ei lisää osallistumista -alaluokkaan (2) tuli arvioita piiristä ja pettymyksen ilmauksia siitä, että piiri ei kaikkien osalta lisännyt riittävästi osallistumista.

” hiljaiset on edelleen hiljaa ” (palaute IV piiri vastaaja 1)

” Ihan ok, hieman taas vaikeata aloittaa, samat ihmiset aloittavat aina. ” (palaute III piiri vastaaja 13)

“...mutta sitten mietin niitä jotka on vähän hiljaisempia niin oisko ne nyt ehkä vähän enemmän puhunut kuin mitä normaalisti mut ei nekään mitenkään hirveesti ollu mun mielestä äänessä tässäkään” H1

4.5 Pääluokka IV: Asioiden käsittely – Asioiden piiloon jääminen

Neljäs pääluokka muodostui sekä asioiden esilletulosta ja käsittelystä, että toisaalta juuri päinvastaisesta kokemuksesta siitä, että asioita jää käsittelemättä. Asioiden esilletulon ja käsittelyn alaluokiksi muodostuivat merkitykselliset asiat (1) ja käsittelytapa (2). Asioiden piiloon jäämisen alaluokiksi muodostuivat pinnan alle jääneet asiat (1) ja se, että on muitakin keinoja käsitellä asioita (2).

4.5.1 Merkitykselliset asiat

Sisälsin merkitykselliset asiat -alaluokkaan (1) mainintoja, joissa viitattiin tärkeiden, hankalien tai merkityksellisten asioiden esille tuloon. Kävi myös ilmi, että moni koki piirityöskentelyn hyväksi erityisesti hankalien asioiden ja jännittyneisyyttä aiheuttavien asioiden ja tunteiden käsittelyssä.

”päästiin polttavaa aiheeseen, mikä on plussaa” (palaute IV piiri vastaaja 3)

”...mä luulen et se hyödyllisimmillään on just tollasten vaikeiden asioiden käsittelyssä jotka on niin kuin muhineet pitkään” H1

”...siel oli siis ihan ihan sillain tärkeitä ja isoja asioita (tauko) käsittääkseni muistaakseni ihan jokaisessa piirissä ne oli ihan semmosia selviä kipupisteitäki joita pitää parantaa” H3

”niin joo siis tommoseen niiku jo niiku etukäteen niiku jo ehkä jännittyneeseen tilaisuuteen mun mielestä se oli siihen niiku tosi tosi hyvä” H4

4.5.2 Käsittelytapa

Käsittelytapa -alaluokkaan (2) keräsin asioita, jotka liittyivät siihen, miten asioita käsitellään piirissä ja miten piirin elementit, kuten puhe-esine, vuorottelu, koko piirille yhteisesti puhuminen, avautuminen ja puheena olevan asian ja toisten kohtaaminen, edesauttavat merkityksellisten asioiden käsittelyssä.

”...joo siis sen kapulan sen merkitys, että pidetään siitä tiukasti kiinni se ehkä ja just se semmonen et voisin kuvitella että se voi rauhoittaa semmoissa vaikeammissa tilanteissa sitä kun ollaan oikeasti piirissä...” H1

”.. toiset oli tosi semmosii niiku sulkeut tai vähän silleen niinku, ihan silleen tosi silleen niiku tuntuu ettei varmaan mitään tuu suusta kunnes sitte jossain kohtaa lähti aukeemaan silleen” H2

”...mut joo (tauko) mun mielestä muuten niiku sillai siis pääosin ihan silleen koko piirille siin keskusteltiin” H3

”Hyvää avautumista” (palaute II piiri vastaaja 1)

”...et jos on tommonen vaikea tilanne sitä vois pitää enemmänkin ihan piiri että poistetaan pöydät ja muut ja pyrkii enemmän siihen” H1

”...sitte ku joku muu sanoo että mua ottaa päähän tää ja tää ja tää ni sitte niiku okei mäkin voin sanoo sit niiku se et se on sen mä muistan et se ainakin jäi silleen niiku että ((lyhyt tauko)) se varmaan tai en mä tiedä tuntuuko se varmaan autto siihen et me saatiin niitä purettua niitä asioita” H2

”...mun mielestä niiku ne aukes siinä ni se oli tosi hyvä” H2

4.5.3 Pinnan alle jääneet asiat

Neljännän pääluokan vastaulottuvuus asioiden piiloon jääminen -luokan ensimmäiseksi alaluokaksi tuli pinnan alle jääneet asiat (1). Tähän sisällytin ilmaukset, joissa viitattiin aiheisiin, joista ei puhuttu.

”..toisaalta oli tilanteita myöhemmin joista ei sitten puhuttu vaan puhuttiin jostain muusta...” H1

”...jos siinä oli ennen sitä ollut jotain niin – siis ihan et ihmiset huutaa toisilleen ja kiroilee ja haukkuu et vittu mitä paskaa ja haukkuu että toiset on tehny niiku paskaa niin se nyt on niin selvää ettei sitä tarvii mitenkään [H: sit tullaan tohon] ei tarvii olla mikään nero voi tulkita sen ja sit on tommonen tilaisuus ja sitä ei tavallaan siitä ei puhuta ja myöhemmin niitä samoja juttuja...” H1

” Niin no siis se eka oli merkityksellinen ja sit taas niin kuin mä sanoin sit siellä oli semmmosta kuplintaa sen alla josta ei puhuttu sitte niin et siinä oli taas paljon et ne aiheiden valinnat varmaan vaikutti siihen” H1

4.5.4 Muitakin keinoja käsitellä

Asioiden piiloon jäämisen toisen alaluokan nimesin muitakin keinoja käsitellä -alaluokaksi (2). Tähän luokkaan sisällytin kommentit, joissa viitattiin muihin tapoihin käsitellä vaikeita asioita. Piiriä ei siis koettu ainutlaatuiseksi tavaksi käsitellä asioita, vaan se voi toimia yhtenä vaihtoehtona.

”mut toisaalta on niit muitakin keinoja millä saa sanottua, että en tiedä onks se niiku ((tauko)) et onhan se toinen vaihtoehto tai niiku ((tauko)) on montakin vaihtoehtoa ((tauko)) mut että mut se riippuu must hirveesti porukasta että voi olla että joissain porukassa toi niiku et voi niiku että just et se on vähän niiku että et vaikeiden asioiden käsittely on tolleen helpompaa mut mä voin kuvitella että joillekin se on tosi vaikeeta tommonen keino” H2

”se voi olla yksi työkalu muiden joukossa” (palaute IV piiri, osallistuja 5)

”oikeastaan aika sama (vuorovaikutus) kuin tällä porukalla muutenkin, menetelmä vain rauhoittaa” (palaute IV piiri osallistuja 6)

”et et ihan varmasti jos oltais kaikki menty tota niin palaverihuoneeseen niin oltais loppupeleissä päästy (samaa tulokseen) sitten niiku ehkä ehkä autto siihen et saatiin niit nopeemmin järjestetty tai saatiin nopeemmin ne tietyt asiat esille (H: joo) et tota kyl varmaan kaikki olis saman sanonut” H3

“Ehkä mun omasta luonteesta johtuen mä en käyttäis sitä sen takia et mä oon niiku introvertti mä tykkään enemmän niin ja sit toisaalta mä en niin kuin jotankin ehkä siitä syystä et mitä ite haluais et semmosessa tilanteessa on siis aika moniakin konfliktijuttuja ratkonu ja oon niiku tavallaan se joka organisaatiossa niitä

alkaa[H: joo] ratkomaan ja silloin mä yleensä pyydän ne ihmiset keskustelemaan kahdestaan niiden kanssa tai sitten useammat, mut ei oo niin kuin laajempi piiri jossa niitä käsitellään.” H1

4.6 Pääluokka V: Inhimillinen yhteys – Haavoittuvuuden riski

Tähän pääluokkaan keräsin kommentit, joissa viitattiin ihmisten välisiin siteisiin, avautumiseen ja toisaalta olemassa olevaan pelkoon tulla haavoitetuksi, jos avautuu. Inhimillinen yhteys -luokan alaluokiksi muodostuivat avautuminen itsestä ja yhteys toisiin (1) ja läsnäolo (2). Haavoittuvuuden riski -luokan alaluokiksi muodostuivat nähdyksi tuleminen pelottaa (1) ja velvollisuus (2) avautua.

4.6.1 Avautuminen itsestä ja yhteys toisiin

Avautuminen itsestä ja yhteys toisiin -alaluokkaan (1) sisältyi ilmaisuja, joissa tutkittavat viittasivat esimerkiksi itsestä kertomiseen, kehonkielen avautumiseen sekä yhteisöllisyyden tai yhteyden kokemiseen.

”jotenkin niiku ihmisistä helpompi saada irti silloin kun ne ei oo semmosessa niiku kännykän räpläystilaisuudessa mikskä noi menee sitten yleensä noi” H4

”... tai et joku sil taiskin olla näin (laittaa kädet puuskaan) ja sit hetken päästä se olikin näin (avaa kädet) H2

”..mikä monesti unohtuu näis tämmösissä niiku..just että niiku muutkin on vaan niiku ihmisiä... sitä on niiku hyvä...tuoda niiku esille sitte toi on niiku just hyvä tapa siihen että näkee joo et kun puhutaan jostain muustakin kuin vain niistä työasioista” H4

”olihan se yhteisöllinen kokemus” (palaute IV piiri vastaaja 7)

...et mun mielestä se on niiku tärkeitä ja ihan kivoja noi tommoset...ne on ihan hauskoja silleen, et sitä saa aina ihmisistä jotain enemmän irti ku se kertoo jotain tavallaan henkilökohtaista tai jotain semmosta jota ei niiku tienny ..must ne (alkukierros) on ihan hyvii yleensä” H2

4.6.2 Läsnäolo

Inhimillisen yhteyden toisen alaluokan nimesin läsnäoloksi (2). Siihen sisälsin toteamuksia, jotka liittyivät olemiseen, kohtaamiseen ja tilanteeseen keskittymiseen.

"...et sit siin vaan oltiin ei ollut mitään muita niiku...mitään muuta mitä vois niiku tehdä..." H3

" No kyllä se nyt aina hyvää tekee ku kohtaa tollain ..." H2

" ..et siinä ei voi mitään muuta kun kohdata sitä tavallaan sitä tilannetta (H: mm) ei siin ehkä muuta voi (H:mm) siin hetkessä et must se on ehkä se (H:joo) keskity olennaiseen hetken mm (epäselvää)" H2

4.6.3 Nähdynksi tuleminen pelottaa

Haavoittuvuuden riski -pääluokan ensimmäiseksi alaluokaksi tuli nähdynksi tuleminen pelottaa -alaluokka (1). Seuraavat sitaatit kuvaavat pöytien puuttumiseen ja tilanteessa olemiseen liitettyjä kiusallisuuden tunteita.

"... ku sä joudut tolleen tai emmä tiedä joudut olee auki siinä et sä et voi niiku sul ei oo niiku mitään (suojaa pöydästä) sitä tätä justiinsa..." H2

"...ilman pöydän antamaa piiloa et jotkut alkais näpräilee kännykkää tai mitään ni se oli siin mielessä hyvä..." H3

".. (pöytää) ei oo suojana et sä oot ihan siinä niin.." H2

" aivan varmasti voi olla pelottavaa jos on vielä enemmän introverttisempiä ihmisiä kuin mitä täällä on ni aivan varmasti se on niiku pelottava tilanne just se kun ei oo mitään suojaa siin" H4

"...silleen teoreettisesti että mä uskon että se voi koska pöytä voi turvata tuoda jotain turvaa välissä.." H1

4.6.4 Velvollisuus avautua

Toisen alaluokan nimesin velvollisuus avautua -alaluokaksi (2). Tähän luokkaan sisälsin mainintoja itsestä kertomisesta, mikä oli koettu myös osin pakottavaksi. Sisälsin tähän luokkaan myös joitakin tulkinnanvaraisempia kommentteja, joissa ilmaistiin tilaisuuden avoimuuden ja negatiivisten kokemusten jakamisen vaikuttaneen kielteisesti tunnetasolla joihinkin osallistujiin. Nämä yksittäiset kommentit liittyivät avoimuuden pelkoon tai henkilökohtaisesti koettujen haavoittavien asioiden vastaanottamiseen piirissä.

"...siinä (alkukierros) oli niiku pakko sit vähä niiku kertoo itestääkii ja" H4

"...mutta tota mut mä luulen et joillekin se on myöskin niiku vaivauttavaa että riippuu niin hirveesti ihmisestä et miten ne tykkää tommosista.." H2

"..sillä on jotain merkitystä ollu ei se nyt esimerkiksi just toi että miten päädyit tälle alalle (alkukierros) se pakottaa ihmisiä kuitenkin kertomaan semmosia asioita mistä ei niiku normaalisti niiku keskustella..." H4

"niin mä luulen siis et tolla tilaisuudella oli kyl semmonenkin vaiks se sit niiku oli ehkä joillekin vähän raskas tilaisuus..."H4

5 DISKUSSIO

Tässä luvussa suhteutan omat tulokseni aikaisempaan tutkimukseen ja teoriaan. Esitän perusteluni tuloksille ja vastaukseni tutkimuskysymykseeni. Avaan ymmärrystäni tästä yksittäisestä tutkimuksesta ja niistä ilmiöistä, joita aineistoni pohjalta nousi. Pohdin tulosteni ja löydöksieni merkitystä sekä antia, yleistettävyyttä ja käytettävyyttä. Reflektoin myös omaa oppimistani ja esitän ideani jatkotutkimusaiheista.

Alustavan aineistoanalyysin perusteella näytti siltä, että aineistosta nousi teemoja, jotka tulevat aikaisempia tutkimuksia piirityöskentelystä huolimatta siitä, että tässä tutkimuksessa sovelsin piirityöskentelyn peruselementeistä vain muutamia valitsemiani (keskusta, aloituspuhekierrros, puhe-esine, lopetuspuhekierrros). Tulokset siis täyttivät osin oletukseni, mutta aineistosta paljastui myös uusia odottamattomia teemoja. Tärkeimmät piirin ilmiöt liittyivät tämän tutkimuksen perusteella mielestäni kuuntelemiseen, tasapuolisuuteen ja merkityksellisistä asioista puhumiseen sekä toisaalta piirissä koettuihin jännittämisen ja velvollisuuden tunteisiin.

5.1 Keskeisimmät tulokset ja niiden suhteuttaminen aiempaan tutkimukseen

Tutkimukseni tavoitteena oli tutkia laadullisella menetelmällä yhden yksittäisen ryhmän jäsenten ainutkertaisia kokemuksia liike-elämään soveltamastani piirityöskentelystä. Liike-elämän kontekstissa piirityöskentelyä on sovellettu jonkin verran konsulttien toimesta, mutta varsinaista tieteellistä tutkimusta en aiheesta löytänyt. Piiri soveltuu kuitenkin mielestäni hyvin myös liike-elämän tarpeisiin. Tässä tutkimuksessa haastateltavat kokivat, että se sopii hyvin tunteita käsittelevien asioiden läpikäyntiin ja hankalien asioiden työstämiseen. Professori David Cowan Miamin yliopistosta kirjoittaa yhdessä Kathy Adamsin (2002, s. 8) kanssa, että piiri sopii moniin business-tilanteisiin ja on yksi johtajuudessa tarvittava tärkeä taito.

Piirejä on aikaisemman tutkimustiedon mukaan hyödynnetty erityisesti oikeus- ja rauhanpiireissä, kouluyhteisössä toteutetut ongelmanratkaisupiireissä ja erilaisissa vertaistuki- ja terapiapiireissä.

Tämän tutkimuksen keskeisin tulos oli, että piirityöskentelyn kokemusten kuvauksissa organisaatiokontekstissa nousivat seuraavat viisi ilmiötä esille: hallittavuus, vuorottelu, osallistuminen, asioiden käsittely ja inhimillinen yhteys. Ilmiöt näyttäytyivät kaksisuuntaisina ulottuvuuksina. Nämä ulottuvuudet olivat (I) hallittavuus – hallitsemattomuus, (II) vuorottelu helpottaa – vuorottelu kiusallista, (III) osallistuminen tasapuolista – velvollisuus osallistua, (IV) asioiden käsittely – asioiden piiloon jääminen (V) inhimillinen yhteys – haavoittuvuuden riski.

Tulkitsen, että tulokset kertovat siitä, mitä piiri parhaimmillaan voi olla ja miten se parhaimmillaan toteutuu, ja toisaalta siitä, mitä heikkouksia piirityöskentelyssä voi ilmetä ja mihin erityisesti pitäisi kiinnittää huomiota, kun piiriä sovelletaan.

Seuraavaksi käyn läpi piirityöskentelyn kokemusten kuvauksissa nousseita teemoja ja niiden ulottuvuuksia ja suhteutan niitä aikaisempiin tutkimuksiin piireistä. Hallittavuus ja hallitsemattomuus -ulottuvuus (I) sisälsi melko puhtaasti arviointeja työskentelystä. Osallistujien mukaan piiri helpotti muun muassa asiassa pysymistä, puheenvuorojen jakautumista ja osallistumista. Piirin heikkouksiksi luettiin esimerkiksi konkretian puute, hitaus ja menetelmän sopimattomuus business-kontekstiin. Sopimattomuus-alaluokan viittaukset liittyivät pehmoiluun tai leikkimiseen. Piiri koettiin vähän oudoksi tai hassuksi kokoustamismuodoksi.

Sopimattomuuden alaluokkaan sisälsin myös kommentit hiljaa olosta. Hiljaa oleminen koettiin myös vaivaannuttavaksi. MacDougallin mukaan, piirissä koettu hiljaisuus rikkoo perinteisen kokouksen normia. Ihmisten läsnäolo piirissä voi tällöin olla hyvinkin ”äänekästä”. Hiljaisuus koetaan helposti epä mukavana tai vaivaannuttavana. Tämä on MacDougallin mukaan tavallista, koska olemme ehdollistuneet sosiaalisissa tilanteissa jatkuvaan jutusteluun. (MacDougall, 2005, s. 103–104.)

Vuorottelu-ulottuvuus (II) sisälsi kommentteja sekä vuorotellen puhumisen helpottumisesta että siihen liitettyihin jännittämisen tunteista. Piirissä kukin sai rauhan puhua loppuun asti, mutta toisaalta puhuminen saattoi tuntua jännittävältä ja kaivattiin enemmän turvallisuutta tuovia sääntöjä. Oli luonnollista, että puhe-esine lisäsi kuuntelua, koska se käytännössä ei mahdollistanut keskeyttämistä tai välikommentointia. Osallistujat itse huomasivat, että he maltoivat odottaa vuoroaan ja ehtivät samalla miettiä hetken, mitä haluavat sanoa. Tätä huomiota tukee myös aiempi tutkimus. Kahanen (2004, s. 109) mukaan impulssimme puhua kuuntelemisen sijaan sekä arvosteleminen havainnoinnin sijaan, ovat suurimmat esteet kuuntelemiselle. Vuorotellen puhuminen ja puhe-esineen käyttö lisäsi kuuntelua tai ainakin hillitsi kommentoimisen impulssia. MacDougallin (2005, s. 174) tutkimuksessa tuli esille myös se, että puhe-esine auttoi puhujaa valitsemaan sanansa huolellisemmin. Rantalan (2007, s. 132) Ting-piireissä puhe-esineen pitelyä oli kuvattu rohkaisevana, järjestyttävänä ja myös helpottavana. Omassa tutkimuksessani myös viitattiin helppouteenja siihen, että puhe-esine antoi puheenvuoron ja rauhallisen tilan, jossa ei välttämättä tarvinnut sanoa sen enempää. Vuorottelu kiusallista -ulottuvuuden osalta sekä tässä tutkimuksessa että AA-kerhojen puhepiireissä tuli esille oman puheenvuoron jännittäminen erityisesti silloin, jos piiri oli suuri. (Klem, 2002, s. 56, 52.) Ting-piireissä myös raportoitiin siitä, että joitakin puhe-esineen tuleminen omalle kohdalle saattoi pelottaa (Rantala, 2007, s. 131; ks. myös Cowan & Adams, 2002, s. 7).

Vuorottelu herätti tässä tutkimuksessa piirityöskentelyn arviointia siitä, että piiriä tulee jonkun valvoa tai säännöistä on hyvä sopia ensin, jotta piirin turvallisuus säilyy ja kaikki halukkaat pääsevät halutessaan ääneen, eikä ketään toisaalta velvoiteta puhumaan. Tässä tutkimuksessa vaihdoimme osallistujien toiveesta puhe-esineen puukepistä heiteltävään palloon kolmannella piirityöskentelykerralla. Pallo oli miellyttävä puhe-esine monille, mutta sen käyttämisestä olisi pitänyt sopia tarkemmin ensin. Joitakin kertoja pallo heitettiin yllättäen jollekin piirin osallistujalle, joka ei ollut puheenvuoroa pyytänyt. Tämä aiheutti kiusallisuuden ja turvattomuuden tunteita. Tämä liittyy piirin periaatteisiin ja yhteisiin sääntöihin, jotka on hyvä läpikäydä osallistujien kesken (MacDougall 2005, s. 72; ks. myös Kantojärvi,

2012, s. 29). Tässä tutkimuksessa emme sopineet piirin sopimuksista ja periaatteista etukäteen, joka sinänsä olisi ollut tarpeellista. Perustelin tätä valintaani aikaisemmin sillä, että halusin kokeilla piirin elementtejä ilman, että selitän niitä tarkemmin osallistujille saadakseni spontaaneja reaktioita ja ajatuksia osallistujilta.

Tutkimuksessani esille tuli koettu kiusallisuuden tunne, kun hiljaiset hetket pitkittyivät. Tämä voi johtua siitä, että olemme tottuneet jatkuvaan jutusteluun, ja hiljaiset hetket tuntuvat piinalliselta kontekstissa, jossa sitä ei juurikaan ole totuttu kokemaan. Tätä huomiota tukevat myös MacDougallin (2005, s. 166) tutkimuksen huomiot siitä, että tutkittavat olivat kokeneet alkuun epämukavaksi ajatuksen siitä, että piirissä on mahdollisuus puhua ilman, että kukaan keskeyttää, ja tulla syvästi huomioiduksi ja kuulluksi. MacDougall pitää juuri näitä piirin luomia mahdollisuuksia puhua, ajatella ja toimia tärkeinä.

Osallistuminen tasapuolista – velvollisuus osallistua -ulottuvuuteen (III) liitettyt ilmiöt olivat tasapuolisuus ja aktivointi sekä toisaalta velvollisuudentunne osallistua. Piiri foorumina mahdollisti jokaisen osallistumisen tasapuolisesti, ja se aktivoi myös niitä, jotka yleensä puhuivat hyvin vähän. Tasavertaisuus ei ole itsestäänselvyys kokouksissa, joissa puhetta johtaa yksi henkilö ja rohkeimmat tai eniten vaikutusvaltaa omaavat käyttävät eniten puhevaltaa. Piiri ei toki takaa tasapuolisuutta, mutta oletan, että muotona ja foorumina se luo paremmat edellytykset vuorovaikutuksen tasapuolisuuden toteutumiselle.

MacDougallin (2005, s. 173) tutkimuksessa haastateltavat kertoivat, että piirimuoto ja yhteinen keskusta toivat tunteen tasapuolisuudesta. Omassa tutkimuksessani näitä ei mainittu erikseen, vaan piiri koettiin yleisemmällä tasolla tasapuoliseksi tavaksi kokoustaa. Tässä tutkimuksessa tutkittavat huomioivat sen, että vuorottelu ja puhekierrokset voidaan kokea myös velvollisuutena siitä, että omalla vuorolla on pakko sanoa jotain.

Sisäänkirjoitettu velvollisuuden tunne osallistua liittyy normeihin tai ajatusrakenteeseen siitä, miten jossakin tilanteessa olisi suotavaa toimia tai mukautumispaineeseen siitä, että halutaan toimia kuten ryhmässä muutkin toimivat (Brown, 1988, s. 56; Asch, 1951). Ko-

kouksissahan on tarkoitus yleensä keskustella ja päättää asioista yhdessä, ja puhumattomuus tai täysin hiljaa oleminen ei näin ollen lähtökohtaisesti ”kuulu” kokoukseen. Reflektointitaukojen pitäminen toisi varmasti lisää merkityksellisyyttä, mutta ymmärrettävää on, että nykyajan työelämän nopeatempoisuus vieraannuttaa siitä ajatuksesta, että kokouksissa voitaisiin välillä olla yhdessä hiljaa.

Tähän liittyen nousee laajempi kysymys siitä, mitä tasapuolisuus on piirissä: mitataanko osallistumista puheen määrällä vai olisiko muitakin tapoja osallistua. Piirin perimmäinen tarkoitushan on, että kukin on siinä vapaaehtoisesti ja voi osallistua siihen itselleen sopivalla tavalla.

Asioiden käsittely -ulottuvuusakselilla (IV) esiin tuli se, että piiri koettiin hyväksi menetelmäksi keskustella erityisesti jostakin hankalasta tai tunteisiin liittyvästä asiasta. Esille tuli piirin elementit, kuten puhe-esine, piirimuotona ilman välissä olevaa pöytää ja vuorottelukäytäntö asioiden käsittelytavan tukena. Toisaalta kommentteissa puhuttiin avautumisesta aiheelle ja kohtaamisesta. Oletan aikaisempiin tutkimuksiin viitaten, että kasvotusten oleminen, piirimuoto sekä piirin rituaalit puhekierroksineen luovat ehkä tällaisia myönteisiä edellytyksiä läsnäololle, ja sitä kautta syntyy mahdollisuus asioiden ja ihmisten aidolle kohtaamiselle.

Avautumisella ja yhteisöllisyydellä on mahdollisesti liittymäkohtia merkityksellisten aiheiden esille tuloon. Heinemanin (2007, s. 340) mukaan avautumisella rakennetaan läheisempiä ja henkilökohtaisempia suhteita toisiin. Tunteista ja vaikeammista asioista puhuminen helpottuvat, jos ihminen kokee tulevansa kuulluksi ja hyväksytyksi. Piiri voi parhaimmillaan antaa mahdollisuuden tähän. Oletan, että avautuminen ryhmässä edesauttaa yhteisöllisyyden kokemusta. Kalliopuskan mukaan avautumisella etsitään yhteistä keskustelu- ja kokemuspintaa toiseen ihmiseen (1995, s. 64). Tässä tutkimuksessa haastateltavat puhuivat siitä, että merkityksellisiä asioita tuli piirissä esille, aiheille avauduttiin ja toisia kohdattiin. Se, miten nämä asiat mahdollisesti liittyvät toisiin, ei selvinnyt tässä tutkimuksessa.

Kiinnitin huomiota siihen, että vaikka itse piirityöskentelyä pidettiin osin työskentelytapana joiltain osin teknologia- ja liike-elämänkontekstissa, koettiin se toisaalta juuri hankalien asioiden käsittelyyn sopivaksi myös siellä. Näin ollen ei ehkä ole aivan yksiselitteistä se, miten vaikeita tai emotionaalisia asioita käsitellään työelämässä. Osallistujat hahmottivat piirin haasteellisuuden ja kokivat, että se on yksi vaihtoehtoinen tapa muiden joukossa käsitellä asioita.

Asioiden käsittely -ulottuvuuden (IV) vastaulottuvuus eli asioiden piiloon jääminen toi esille ilmiön, että olennaisia asioita voi piirissä myös jäädä pinnan alle. Tässä tutkimuksessa osallistujat kokivat, että olennaisinta on ryhmässä päättää mistä aiheista piirissä keskustellaan. Tutkimusten perusteella on kuitenkin melko tavallista, että ryhmissä on asioita, joita ei oteta puheeksi. MacDougall (2005, 148–149) muistuttaa, että piirien ryhmäprosessien elinkykyyn vaikuttavat puhumattomat kireydet ja ristiriidat. Argyriksen käsite ”keskustelemattomuudet” viittaa myös samaan eli hankaliin tai sellaiseksi koettuihin aiheisiin. (MacDougall, 2005, 148–149; Argyris, 1994, s. 8; Scharmer, 2009, s. 275.)

Inhimillinen yhteys -ulottuvuudessa (V) tuli esille myönteisiä Aspekteja liittyen avautumiseen, yhteyden tunteisiin ja läsnäoloon. Toisaalta ulottuvuuden vastaulottuvuutena nousi esiin haavoittuvuuden riski, joka tarkoitti nähdyksi tulemisen pelottavuutta ja toisaalta tunteita avautumisen velvollisuudesta. Yhteydellä toisiin viitattiin henkilökohtaisista asioista puhumiseen, avautumiseen ja yhteisöllisyyden kokemukseen. Selvästi esille tuli se, että myös muista kuin työasioista puhuminen koettiin hyväksi. Läsnäoloon viitattiin sillä, että piirissä ei ollut mahdollisuutta kännykän tai kannettavan käyttämiseen ja piiri velvoitti tavallaan vain olemaan ja kohtaamaan. Nämä löydökset ovat hieman samansuuntaisia kuin MacDougallin (2005, s. 136–137) tutkimuksessa, jossa tutkittavat kokivat piirissä ykseyttä toisten kanssa sekä osallisuutta, jossa uskalsi olla haavoittuva ja suhtautua toisiin syvemmin kuin normaaleissa sosiaalisissa tilanteissa. Ting-piireissä yhteyden ja yhteisöllisyyden kokemus koettiin myös erityisen tärkeäksi (Rantala, 2007). Yhteys ja avautuminen tulivat näin ollen samansuuntaisina ilmiöinä esille eri piirikonteksteissa.

Inhimillisyys on kiinnostavaa. Avautuminen lisää henkilökohtaisempia suhteita toisiin (Heineman 2007), ja oletan, että tämä inhimillisyyden paljastuminen vaikuttaa mahdollisesti juuri yhteisöllisyyden kokemiseen myös kokouksessa. Kuten Kalliopuska (em1995, s. 64) kirjoittaa, syvempien tunteiden ja ajatusten jakaminen on edellytys avoimelle ja aidolle toisen ihmisen kohtaamiselle.

Se, miksi piirissä avaudutaan tai kohdataan helpommin kuin ehkä tavanomaisessa kokouksessa, jää osin arvoitukseksi. Oletan, että osa piirin elementeistä, kuten puhe-esine, piiri muotona, vuorottelu tai kasvokkain oleminen, ovat mahdollisesti asioita, jotka edesauttavat yhteyden kokemista ja avautumista. Yhden tätä ajatusta tukevan näkökulman tarjoaa MacDougallin (2005, s. 174) tutkimus, jossa eräs haastateltava kertoi, että puhe-esineen pitäminen kädessä antoi kokemuksen, että hän oli yhteydessä toisiin eri tavoin kuin vapaasti virtaavissa sosiaalisissa keskustelutilanteissa. MacDougallin (2005, s. 135) mukaan piirin periaatteet, käytännöt ja sopimukset auttavat luomaan ympäristön, joka kannustaa ihmisiä kertomaan henkilökohtaisen tarinansa. Hänen tutkimuksensa haastateltavat kertoivat, että puhuminen piirissä oli joskus pelottavaa, mutta he kokivat, että siitä koituvat hyödyt olivat laajemmat ulottuen usein koko yhteisöön. (MacDougall, 2005, s. 135.)

Omassa tutkimuksessani inhimillisen yhteyden ja haavoittuvuuden riski -luokassa (V) nähdyn tuleminen tuli esille esimerkiksi fyysisen kokousympäristön muuttumisen yhteydessä. Pöydän puuttuminen jännitti, koska pöytä ei ollut suojana eikä turvana. Pöydän puuttuminen vaikuttaa varmasti fyysisesti nähdyksi tulemiseen, mutta sen lisäksi se voi vaikuttaa pelottavalta myös psykologiselta kannalta, kun jotain tuttua ja turvallista poistetaan. MacDougallin (2005, s. 173) tutkimuksessa oli samansuuntaisia tuloksia. Pöydän puuttuminen ja piirimuoto loivat osalle hermostuneen ja epämurkavan tunnelman. Myös muut piirityöskentelyä hyödyntäneet jakoivat samansuuntaisia kokemuksia siitä, että osa ihmisistä vastusti tai koki piirimuodon epämurkavaksi. MacDougall (2005, s. 173) esittää, että koettu kiusallisuuden tunne, joka liittyi hänen tutkimuksessaan pöydän puuttumiseen ja piirimuotoon, on todiste siitä, että piiri haastaa vallitsevaa tilannetta ja että piiri muuttaa olemassa olevia suhteita jo pelkästään fyysisen muotonsa kautta.

Velvollisuus avautua -ilmiö liittyi tutkimuksessani esille tulleisiin kommentteihin, joissa ilmaistiin, että oli pakko kertoa itsestään, ja toisaalta pohdittiin, että pitäisi myös kunnioittaa sitä, että ihmiset ovat erilaisia itsestä kertomisen ja avautumisen suhteen. Tämän voi olettaa liittyvän piiriin liitettäviin normeihin sekä ryhmän sisällä nousevaan paineeseen toimia tietyllä tavalla eli konformisuuspaineeseen. Osallistujat mukauttavat omaa toimintaansa sen mukaiseksi, kuin mitä he kuvittelevat ryhmän muiden jäsenten ajattelevan asiasta. (Sherif, 1965; Deutch & Gerard, 1955; Turner, 1991, s. 7.)

5.2 Sosiaalipsykologisten käsitteiden suhde tuloksiin

Piirikirjallisuudessa oli viittauksia sosiaalipsykologian käsitteisiin, jotka valitsin työni teoreettisiksi lähtökohdiksi. Suhteutan ja reflektoin tässä työni tuloksia näihin peruskäsitteisiin.

Piiri koettiin poikkeavan perinteisestä kokouksesta, johon oli totuttu. Piirin elementit, kuten pöydän puuttuminen, puhe-esine, sääntö ettei saanut keskeyttää, piirin keskusta ja hiljaisuus, olivat asioita, joihin viitattiin erilaisin kommentein, kuten outoa, hassua, kummallista, vaivaannuttavaa, piiripalloleikki, tietyn pisteen yli meneminen ja pehmoilu. Oletan, että toteutuneet piirit koettiin normin vastaisiksi joiltain osin. Myös erilaiset kommentit, joissa tilanne koettiin jollakin tavalla kiusalliseksi, saattaa kertoa siitä, että jokin koetaan epämukavaksi. Tilanne tulkitaan ehkä normin vastaiseksi tai henkilö voi kokea ryhmäpainetta tai sisäistä ristiriitaa siitä, että tilanteessa tulisi käyttäytyä jollakin tietyllä tavalla.

Rantala (2007, s. 123) toteaa, että Ting-piireissä oli omat normit, joiden mukaan niissä tuli käyttäytyä ja puhua. Rituaalisuus ja periaatteet luovat osaltaan myös normeja. Piiri haastaa perinteisen kokoustamisen normia, mutta sillä on toisaalta oma norminsa siitä, miten piirissä on suotavaa käyttäytyä (esim. Sherif & Sherif, 1969, s. 188).

Konformisuus eli koettu paine käyttäytyä ryhmännormin mukaisesti tuli tässä tutkimuksessa esille useissa kommenteissa, joissa viitattiin pakkoon tai velvollisuuteen. Piiri loi osallistu-

jille oletuksia siitä, miten siinä tulee käyttäytyä. Oletuksia syntyi, vaikka tässä tutkimuksessa ei piirin säännöistä ja periaatteista sovittu etukäteen mitenkään erityisesti. Havainnoissa tuli viittauksia piirin antamaan mahdollisuuteen puhua, mutta myös viitattiin siihen, että oli tavallaan pakko sanoa jotakin. Myös avautumisen kohdalla viitattiin koettuun pakoon. Piiritilanne loi siten jollain tasolla ajatusrakennelman siitä, että nyt täytyy jokaisen puhua ja osallistua. Kommentit saattoivat liittyä ulkopuolisen moderaattorin eli minun paikalla oloon, eli koettiinko siksi velvollisuutta, tai siihen, että yhteisen edun takia oletettiin, että kaikkien tulee osallistua (ks. Hogg & Levine, 2010, s. 139–143). Tämä jäi avoimeksi tässä tutkimuksessa. Ryhmänormin muodostuminen on mielenkiintoinen kysymys tämän tyyppisissä epävarmoissa tilanteissa, joissa kaikki osallistujat kohtaavat uuden tilanteen yhtä aikaa. Mikäli tilannetta ei ohjata ulkopuolelta, syntyykö sopiva käyttäytymismalli siitä, miten yksittäiset ihmiset käyttäytyvät kyseisessä tilanteessa, eli luodaanko normeja tilannekohtaisesti esimerkiksi vahvojen persoonien johdolla?

Toteutuneissa piireissä eräs osallistuja havaitsi, että pinnan alle oli jäänyt asioita, joista ei piirissä puhuttu. Työyhteisössä olisi hyvä puhua oletuksista, joita yhteisössä on, ja ottaa esille nuo niin kutsutut ”keskustelemattomuudet” (Argyris, 1994, s. 81; Scharmer, 2009, s. 275). Piirin funktio tällaisten asioiden esille tuomisessa tietoisemmin olisi mielenkiintoista. Piiri tasapainottaa valtaa ja jokainen tulee kuulluksi. Piirin keskusta erilaisten mielipiteiden säiliönä antaa mielestäni hyvän mahdollisuuden tutkia yhdessä näitä oletuksia, ja sitä kautta ehkä asioita onnistuttaisiin katsomaan yhdessä etäämmältä käsin ja lisäämään kaikkien osapuolten kokonaisuuskuvaa käsillä olevista asioista. Tämä ajatus lähenee dialogin käsitettä (ks. Isaacs, 1994, s. 358). Näin voitaisiin mahdollisesti lisätä myös Dixonin (1996, s. 2) kuvaamaa mahdollisuutta aidompaan keskusteluyhteyteen toisten kanssa sekä mahdollisuutta yksilöiden kasvuun ja organisaation oppimiseen. Kuten Goleman (1999, s. 337) kirjoittaa, että syvä sisäinen puhe, josta ei organisaatiossa puhuta, on todellisen yhteistyön alku.

Avautuminen tuli yhtenä tärkeänä ulottuvuutena esille tuloksissa. Avautuminen ja toisaalta siihen kiinteästi liittyvä haavoittuvuuden riski kulkevat käsi kädessä. Vastavuoroisuuden normin mukaisesti avautuminen tuottaa avautumista myös kuuntelijassa (Vesala, 1998, s.

69). Avautuminen lisäsi piireissä myönteisiä tunteita, ja niissä tuotiin esille se, että toisista sai enemmän irti ja tuntui hyvältä puhua muustakin kuin vain puhtaasti työstä. Myös vaikeista tai ikävistä asioista oli helpompi puhua, kun joku muu oli uskaltanut sanoa ensin äänen jotakin saman tyyppistä. Avautuminen liitetään yhteenkuuluvuuden tunteeseen ja luotamuksen syntymiseen (Altman & Taylor 1973; ref. Rimé, 2016, s. 67). Piirissä tapahtui tällaista lähentymistä jossain määrin, vaikka toisaalta kommenteissa tuli myös vastaulottuvuutena velvollisuuden tunne avautua, jolloin se ei enää olekaan välttämättä vapaaehtoista tai avautuminen saatettiin kokea raskaaksi. Myös tutkimustulokset vahvistavat sen, että avautumisella voi olla myös negatiivisia vaikutuksia (Rosenfield & Gilbert 1989; Steinberg, 1980, s. 83).

Sopiva koheesio eli ryhmän kiinteys vaikuttaa myönteisesti ryhmän yhteistyöhön ja yhteenkuuluvaisuuden tunteeseen (mm. Pennington 2002, s. 83). Meriruohon (2012) tutkimuksessa koululuokan piirit lisäsivät luokan koheesiota. Tässä tutkimuksessa koheesio ei ollut tutkimuksen kohteena, mutta yksittäisissä kommenteissa tuli esille, että piiri oli ollut yhteisöllinen kokemus, ja piirissä huomattiin, mitä yhteistä ihmisillä oli tietyissä haastavissa tilanteissa erilaisista persoonallisuuksista huolimatta.

5.3 Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet

Piirityöskentely on ollut tapa ratkaista erilaisia ristiriitoja historiassa jo pitkään. Piirin uudelleen paluu tähän aikaan on nähtävissä ryhmäprosessien kehittäjien ja fasilitaattoreiden työkaluna. Rauhanpiiri on tuotu kaukaa alkuperäiskansojen perinteiden historiasta tähän päivään päivitettyinä versiona piirityöskentelyn muodossa.

Tässä tutkimuksessa näyttäytyi moderoinnin merkitys ja ryhmädynamiikan monet kasvot. Piiri koostuu ihmisistä ja ryhmä on aina oma elävä kokonaisuutensa, jonka toimintaa ei voi täysin ennustaa. Oletan, että löytämäni ilmiöt ja niiden ulottuvuudet ovat olennaista tietoa ja lisäävät ymmärrystämme piirityöskentelystä.

Tässä opinnäytetyössä piiriä kokeiltiin eräässä yrityksessä neljä yksittäistä kertaa. Tarkoitukseni oli tuottaa käytännön raportti piirin kokemuksista. Tutkimuksen tulokset kertovat ensisijaisesti toteutuneiden piirien hyvistä ja huonoista puolista, mutta ne ovat myös henkilökohtainen oppimiskokemus. Hyötynäkökulmasta katsottuna esille tuli asioita, joista joku muukin kuin kirjoittaja itse voi toivottavasti hyötyä. Piirin vetämiseen ei kuitenkaan liene yhtä pätevää ohjetta, koska ryhmätilanteet ja olosuhteet ovat aina ainutlaatuisia.

Jälkeenpäin minua jäi vaivaamaan, että en ollut rojhennut ottaa enemmän piirin elementtejä käyttöön. Mikäli toteuttaisin piirit nyt uudelleen, esittelisin ja sopisin osallistujien kanssa sen periaatteista yhdessä, jotta kaikilla olisi turvallinen olo ja kukin voisi heittäytyä luottavaisemmin mukaan piirin toimintaan. Tämä olisi todennäköisesti selkeyttänyt enemmän työskentelyä ja vaikuttanut tuloksiin myös kiinnostavalla tavalla.

Seuraavaksi olisi kiinnostavaa tutkia, miten piirin käyttö kehittyisi, kun siitä alkaisi muodostua totuttu käytäntö pidempiaikaisessa käytössä. Tutkisin seuraavaksi piiriä lähtökohdintaan dialogin näkökulmasta. Ottaisin mukaan piirin säännöistä ja periaatteista sopimisen sekä sanottaisin avoimesti dialogin tavoitetta. Olisi kiinnostavaa selvittää, voisiko piiri edesauttaa ristiriitojen ja oletusten tutkimista ja ihmettelyä yhdessä ja miten piirin keskustaa, neutraalia erilaisten näkemysten sulatusuunia, voisi aidosti hyödyntää käytännössä.

En tutkinut itse piiritilanteita lainkaan, koska tutkimukseni keskiössä oli kokemusten kuvaukset. Piirissä tapahtuvat prosessit ovat kiinnostavia, ja niiden videointi olisi mielenkiintoista tutkimusmateriaalia. Miten esimerkiksi tässä kuvatut ilmiöt näyttäytyisivät videolla? Kiinnostavaa ovat myös kokemuksissa esitetyt huolenaiheet ja haasteet. Kuten Rantala (2007) kirjoittaa, piiri on usein rituaalinen. Huolimatta sen ylevistä päämääristä, joita olivat muun muassa jaettu johtajuus ja jokaisen tasavertainen kuuleminen, on piirissä kuitenkin oma järjestyksensä ja omat norminsa. Jatkotutkimus voisi myös käsitellä näitä piirin normeja ja miten esimerkiksi mahdollinen näkymätön valta koetaan piirissä. (ks. Rantala, 2007.)

Piirityöskentelyllä on omat vahvuutensa ja heikkoutensa, ja se on mainio väline muiden joukossa. Riippuu aina tilanteesta ja ihmisistä, miten se sopii ja miten sitä kannattaa soveltaa kussakin tilanteessa. Useiden erilaisten menetelmien soveltaminen on varmasti hedelmällisin tapa saada esiin hiljaista tietoa, luoda yhteyksiä muihin ja tehdä oikeita päätöksiä siten, että kaikkien potentiaali saadaan parhaiten hyödynnettyä. Piirillä on ehkä pieni mahdollisuus tehdä maailmaa hivenen inhimillisemmäksi myös business-ympäristössä. Ehkä pienelläkin muutoksella, kuten istumajärjestystä muuttamalla, voimme jo luoda jotain, joka lisää inhimillisyyttä ja yhteydentunnetta myös liike-elämässä.

Uskon, että tässä tutkimuksessa esiin tullut tieto on hyödyllistä niille, joita kiinnostaa piirityöskentelyn soveltaminen business-kontekstissa ja toisaalta joita kokousten vuorovaikutukseen liittyvät asiat kiinnostavat yleisemminkin. Piirit, kuten muutkin tavat kokoustaa, ovat ihmisten välisiä kohtaamisia, joissa on yleensä jokin tavoite. Se, mikä ihmisille merkitsee ja on tärkeää tämän tavoitteen kannalta, voi olla yksilöllistä, mutta useimmat haluavat varmasti tulla turvallisessa ympäristössä kuulluiksi. Toisaalta sitä, mikä tekee tilaisuudesta jännittävän tai kiusallisen, voidaan yrittää lieventää ja lisätä turvallisuuden tunnetta myös silloin, kun otetaan askel epämurkavuusalueelle. Oppiminen ja kehittyminen ovat aina avautumista uudelle, ja piiri on mielestäni yksi foorumi ryhmälle, joka haluaa oppia toisiltaan ja opetella dialogia eli yhdessä ajattelemisen taitoa.

Uskon, että autenttisella tarkoituksella ja läpinäkyvällä etenemisellä kohti yhteistä hyvää luomme vahvempaa yhteisöä, ja kun sitoudumme kunnioittamaan toinen toisiamme, voidaan kokoontumisella jo päästä pitkälle. Piiri on vain yksi vaihtoehtoinen muoto toteuttaa tuo kokoontuminen.

LÄHDELUETTELO

Alasuutari, P (1993). *Laadullinen tutkimus*. Tampere: Vastapaino.

Alasuutari, P. (2001). *Johdatus Yhteiskuntatutkimukseen*. Helsinki: Gaudeamus.

Alasuutari, P. (2011). *Laadullinen tutkimus. 2.0*. Tampere: Vastapaino.

Altman, I. & Taylor, D. (1973). *Social Penetration: The Development of Interpersonal Relationships*. New York: Holt, Rinehart and Winston. Ref. Rime (2016).

Archer, R. (1980). Self-disclosure. Teoksessa D. Wegner, R. Vallacher (toim.), *The Self in Social Psychology* (s. 183–205). New York: Oxford University Press.

Argyris, C. (1994). “Good communication that blocks learning.” *Harvard Business Review*, July-August, s. 77–85.

Asch, S. (1951). Effects of group pressure upon the modification and distortion of judgments. Teoksessa H. Guetzkow (toim.), *Groups, leadership, and men* (s. 177–190). Pittsburgh: Carnegie Press.

Atlee, T., & Zubizarreta, R. (2004). *Comparison of Robert's rules of order, consensus process and dynamic facilitation*. Haettu 29.8.2020 osoitteesta www.co-intelligence.org/I-comparisonRR-CC-DF.html

Baldwin, C. (1998). *Calling the Circle: The First and Future Culture*. Bantam Books. Ref. MacDougall (2005).

Baldwin, C, & Linnea, N. (1999). PeerSpirit council management in businesses, corporations and organizations. Langley: PeerSpirit.. Ref. MacDougall (2005).

Baldwin, C., & Linnea, N. (2010). *The circle way – A leader in every chair*. San Francisco: Berrett-Koehler.

Brown, R. & Pehrson, S (2020). *Group processes : dynamics within and between groups* (3. painos). Hoboken: John Wiley. Blackwell.

Brown, R. (1988). *Group processes : dynamics within and between groups*. Oxford, Blackwell.

Brown, R. (2000). *Group processes. Dynamics within and between groups*. (2. painos). Oxford: Blackwell. Ref. Meriruoho, 2012.

Cartwright, D. & Zander, A. (1960). Group Cohesiveness: Introduction. Teoksessa D. Cartwright & A. Zander (toim.), *Group Dynamics: Research and theory* (s.69–194). London: Tavistock Publication.

Christophe, V., Rimé, B. (1997). Exposure to the social sharing of emotion: Emotional impact, listener responses and the secondary social sharing. *European Journal of Social Psychology*, 27, 37–54.

Coffey, A. & Atkinson, P. (1996). *Making sense of qualitative data*. Thousand Oaks: Sage.

Collins, N. & Miller, L. (1994). Self-disclosure and liking: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 116 (3), 457–475.

CoPassion 2015–2017. Haettu 10.10.2016 osoitteesta <http://blogs.helsinki.fi/copassion/>

Cowan, D. & Adams, K. (2002). *Talking Circles as a Metaphor and Pedagogy for Learning*. Miami university, Management department, Richard T. Farmer School of Business, Oxford. Esitelmä pidetty tilaisuudessa Association of Leadership Educators' Conference, Lexington KY, heinäkuussa 2002. Haettu 1.11.2020 osoitteesta https://www.leadershipeducators.org/Resources/Documents/Conferences/Lexington/cowan_and_adams_talking_circle.pdf

Derlega, V., Metts, S., Petronio, S. & Margulis, S. (1993). *Self-Disclosure*. Newbury Park: Sage Publications. Ref. Rimé (2016).

- Deutch, M. ja Gerard, H. (1955). A study of normative and informational social influences upon individual judgment. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 51(3), 629–636.
- Dixon, N. (1994). *The organizational learning cycle*. London: McGraw-Hill.
- Dixon, N. (1996). *Perspectives on dialogue. Making talk developmental for individuals and organizations*. Greerboro: Center for Creative Leadership.
- Elovainio, M. (1994). Ryhmät ja tiimit työssä. Teoksessa K. Lindström (toim.), *Terve työyhteisö – kehittämisen malleja ja menetelmiä* (s. 117–137). Helsinki: Työterveyslaitos.
- Engel, B. (2000). *Women circling the earth: A guide to fostering community, healing and empowerment*. Deerfield Beach, FL: Health Communications. Ref. MacDougall (2005).
- Eskola, A. (1998). Pienryhmätutkimuksesta keskusteluanalyysiin. Teoksessa A. Lahikainen & A-M. Pirttilä-Backman (toim.), *Sosiaalinen vuorovaikutus* (s. 8–22). Helsinki: Otava.
- Eskola, J. (2010). Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa R. Valli & J. Aaltola (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittavalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin* (3. painos) (s. 179–203). Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Eskola, J. (2015). Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa R. Valli & J. Aaltola (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittavalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin* (4. uudistettu painos). Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Festinger, L. (1957). *A theory of cognitive dissonance*. Evanston: Row & Peterson.
- Forsyth, D. (1999). *Group Dynamics* (3. painos). Belmont: Wadsworth.
- Goleman, D. (1999). *Tunneäly Työelämässä* (Suom. J. Kankaanpää). Helsinki: Otava. (Alkuperäinen teos julkaistu 1998).

Granström, K. (2006). *Dynamik i arbetsgrupper: Om gruppprocesser på arbetet* (2. painos). Lund: Studenlitteratur.

Greene, K., Derlega, V. & Mathews, A., (2006). Self-disclosure in personal relationships. Teoksessa A. Vangelisti, D. Perlman (toim.), *Cambridge Handbook of Personal Relationships* (s. 409–427). Cambridge: Cambridge University Press.

Grönfors, M. (1982). *Kvalitatiiviset kenttätutkimusmenetelmät*. Juva: WSOY.

Haddingham, E. (1975). *Circles and standing stones: An illustrated exploration of megalithic mysteries of early Britain*. New York: Walker. Ref. MacDougall (2005).

Hargie, O., Saunders, C. & Dickson, D. (1994). *Social Skills in Interpersonal Communication* (3. painos). London: Routledge.

Harris, T., & Sherblom, J. (1999). *Small Group and Team Communication*. Boston Mass: Allyn and Bacon.

Heineman T. (2007). Professional self-disclosure: When the home help talks about herself. Teoksessa V. Kerbrat-Orecchioni & C. Traverso. (toim.), *Beiträge zur Dialogforschung. Confidence /Confiding. Devoilment de soi dans l'interaction / Self-disclosure in Interaction* (s. 325–342). Tübingen: Max Niemeyer Verlag.

Heritage, J. (1996). *Harold Garfinkel ja etnometodologia* (Suom. A. Peräkylä, S. Vehviläinen, I. Arminen). Helsinki: Gaudeamus.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2000). *Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: University Press.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2010). *Tutki ja kirjoita* (16 painos). Helsinki: Tammi.

Hogg, M. A. (1992). *The social psychology of group cohesiveness. From attraction to social identity*. London: Harvester Wheatsheaf.

Hogg, M. A., & Levine, J. M. (2010). *Encyclopedia of group processes and intergroup relations*. London: SAGE Publications.

Ikonen, M. (2010). Lasten vuorovaikutus ja leikki yhteisöllisyyden rakentajana. Teoksessa K. Karila, M. Alasuutari, M. Hännikäinen, A.R. Nummenmaa & H. Rasku-Puttonen (toim.), *Kasvatusvuorovaikutus* (2. painos), (s. 149–165). Tampere: Vastapaino. Ref. Meriruoho (2012).

Isaacs, W. (1994). Skillful Discussion. Protocols for Reaching a Decision – Mindfully. Teoksessa P. Senge, R. Ross, B. Smith, C. Roberts & A. Kleiner. *The Fifth Discipline Fieldbook* (s. 357–364). New York: Currency Doubleday.

Isaacs, W. (1999). *Dialogue and the art of thinking together*. New York: Doubleday.

Isoherranen, K. (1996). *Moniammatillinen työryhmä terveydenhuollossa: tiimien keskustelujen analyysiä*. Lisensiaatintyö. Helsingin yliopisto. Valtiotieteellinen tiedekunta. Sosiaali-psykologian laitos.

Isoherranen, K. (2005). *Moniammatillinen yhteistyö*. Porvoo: WSOY

Janis, I. (1982). *Groupthink: Psychological Studies of Policy Decisions and Fiascos*. Boston: Houghton-Mifflin. Ref. Pennington (2014).

Johnson D. & Johnson, F. (2009). *Joining together: Group theory and group skills* (10. painos). Ohio: Pearson.

Jourard, S. (1971a). *The Transparent Self*. New York: Van Nostrand Reinhold. Ref. Heine-man (2007).

Jourard, S. (1971b). *Self-Disclosure: An Experimental Analysis of the Transparent Self*. New York: Wiley. Ref. Rime (2016).

Kahane, A. (2004). *Solving Tough Problems: An Open Way of Talking, Listening, and Creating New Realities*. San Francisco: Berrett-Koehler.

- Kahn, J. & Hessling, R. (2001). Measuring the tendency to conceal versus disclose psychological distress. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 20(1), s. 41–65.
- Kalliopuska, M. (1995). *Sosiaaliset taidot*. Helsinki: Edita.
- Kantojärvi, P. (2012). *Fasilitointi luo uutta. Menesty ryhmän vetäjänä*. Helsinki: Tallentum.
- Kataja, J., Jaakkola, T., & Liukkonen, J. (2011). *Ryhmä liikkeelle!: Toiminnallisia harjoituksia ryhmän kehittämiseksi*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kauffeld, S., & Lehmann-Willenbrock, N. (2012). Meetings Matter: Effects of Team Meetings on Team and Organizational Success. *Small Group Research* 43(2) 130 –158: Sage.
- Kellerman, H. (1981). The Deep Structures of Group Cohesion. Teoksessa H. Kellerman (toim.), *Group Cohesion* (s. 3–21). New York: Gruve & Stratton.
- Martin, V. (2013). Intiaanivanhin Manitonquat muistutti alkuperäisistä elämänohjeista. *Keuruun ekokylän aviisi* (s. 20–21).
<http://www.keuruunekokyla.fi/wp-content/uploads/2013/aviisi2013.pdf>
- Klem, S. (2002). *Päivä kerrallaan. Raittiin alkoholistin identiteetin rakentuminen AA-ryhmän vuorovaikutuksessa*. Sosiologian pro gradu -tutkielma. Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Jyväskylän yliopisto.
- Kokkonen, J. (2012). Hiljaisuutta, pyydän! Teoksessa R. Koski ja K. Korteso. *Kokousten seitsemän kuolemansyntiä – paranna palaveritasi*. Helsinki: Tallentum.
- Koppa, (2020). Jyväskylän yliopiston oppimateriaalit, Laadullinen tutkimus. Haettu 1.8.2020 osoitteesta <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>.
- Koski, R. & Korteso, K. (2012). *Kokousten seitsemän kuoleman syntiä – Paranna palaveritasi*. Helsinki: Tallentum.

Laine, K. (2005). *Minä, me ja muut sosiaalisissa verkostoissa*. Helsinki: Otava.

Laine, T. (2015). Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa J. Aaltola ja R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2* (4. uudistettu painos), (s. 29–51). Jyväskylä: PS-Kustannus.

Levine, J. & Moreland, R. (2006). *Small groups. Key readings*. New York: Psychology Press. Ref. Isoherranen (2012).

Macdougall, S. N. (2005). *Calling on spirit: An interpretive ethnography of peerspirit circles as transformative process*. Dissertation. California: Faculty of Fielding Graduate University.

Malinowski, B. (1961). *Argonauts of the Wernern Pacific*. New York: E. P. Dutton. Ref. Alasuutari (2001).

Manka, M-L. (2011). *Työnilo*. Helsinki: WSOY.

Marshall, C. & Rossman, G. B. (2006). *Designing Qualitative Research* (4. painos). Thousand Oaks: Sage.

McCarthy, S. (1999). *People of the circle, people of the four directions*. Nevada City: Blue Dolphin. Ref. MacDougall, 2005.

Mehl-Madrona, L. & Mainguy, B. (2014). Introducing healing circles and talking circles into primary care. *The Permanente Journal*, 18(2), 4–9.

Meriruoho, M. (2012). *Keskustelupiirit koululuokan ryhmäkoheesion edistäjinä*. Helsinki. Helsingin Yliopisto, Käyttäytymistieteellinen tiedekunta. Opettajankoulutuslaitos, Tutkimuksia 339.

Miller, L., Berg, J. & Archer, R. (1983). Openers: Individuals who elicit intimate self-disclosure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 44, s. 1234–1244.

- Mishler, E. (1984). *The discourse of medicine: dialectics of medical interviews*. Norwood: Ablex,. Ref. Ruusuvuori, Haakana & Raevaara (2001).
- Myllyniemi R. (1986). Conversation as a system of social interaction. *Language and Communication*. Vo.6: 147–169, Oxford.
- Myllyniemi R. (1996). Julkaisematon käsikirjoitus. Ref. Isoherranen (1996).
- Mäkelä, K. (1989). AA keskinäisen avun ja identiteettityön liikkeenä. Teoksessa K. Immonen ja M. Siisiäinen (toim.). *Uudet ja vanhat liikkeet* (s.307–332). Tampere: Vastapaino.
- Napier, R. & Gershenfeld, M. (1999). *Groups. Theory and experience*. Boston: Houghton Mifflin.
- Niemistö, R. (2004). *Ryhmän luovuus ja kehitysehdot*. (6 painos). Helsinki: Palmenia-kustannus.
- Nijstad, B. (2009). *Group Performance*. New York: Psychology Press.
- Nummi, P. (2007). *Fasilitaattorin käsikirja. Tarina siitä miten Ykä Hirvi vie ryhmän tuskasta tulokseen* (6. painos). Helsinki: Edita.
- Pennington, D. (2002). *The Social Psychology of Behaviour in Small Groups*. Hove: Psychology Press.
- Pennington, D. (2014). *The Social Psychology of Behaviour in Small Groups*. Hove: Psychology Press.
- Peräkylä, A. & Vehviläinen, S. (1999). Vuorovaikutustutkimus ja vuorovaikutusideologiat. *Psykologia*, 34, 329–342.
- Peters, J. (2001). Using the circle in the motor industry. Haettu 11.7.2017 osoitteesta <http://www.thecircleway.net/articles/2001/10/1/archive-using-circle-in-the-motor-industry>
Ref. MacDougall (2005).

- Pranis, K. (2014). *Circle keeper's handbook*. Glenview elementary school. Oakland CA: Edutopia. Haettu 1.11.2020 osoitteesta: <https://www.edutopia.org/sites/default/files/resources/stw-glenview-circles-keeper-handbook.pdf>
- Pranis, K., Stuart, B., & Wedge, M. (2003). *Peacemaking circles: From crime to community*. St. Paul: Living Justice Press. Ref. MacDougall (2005).
- Raevaara, L., Ruusuvuori, J. & Haakana, M. (2001). Institutionaalinen vuorovaikutus ja sen tutkiminen. Teoksessa J. Ruusuvuori, M. Haakana & L. Raevaara (toim.), *Institutionaalinen vuorovaikutus, keskusteluanalyttisia tutkimuksia* (s.11–38). Pieksämäki: RT-Print.
- Ragan, S. (2000). Sociable talk in women's health care contexts: two forms of non-medical talk. Teoksessa J. Coupland, (toim.), *Small Talk* (s. 269–287). Harlow: Pearson Education.
- Rantala, J. (2007). *Piirissä. Kuuntelun rituaali pohjoismaisessa Ting-yhteisössä*. Pro gradu -tutkielma, Joensuun yliopisto. Humanistinen tiedekunta. Kulttuurintutkimus. Kulttuuriantropologia.
- Rimé, B. (2016). Self-Disclosure. Teoksessa H. Friedman (toim.), *Encyclopedia of Mental Health*, 4 (2. painos), (s. 66–74). Waltham: Academic Press.
- Rogelberg, S., Leach, D., Warr, P., & Burnfield, J. (2006). “Not another meeting!” Are meeting time demands related to employee well-being? *Journal of Applied Psychology*, 91, 83–96.
- Roman, J. (2005). *A study of organizational dialogue. Facing the truth, gaining inspiration and creating understanding of the function of an organization*. Doctoral dissertation series 2005/4 Espoo. Helsinki University of Technology Laboratory of Work Psychology and Leadership.
- Rosenfeld, L. & Gilbert, J. (1989). The measurement of cohesion and its relationship to dimensions of self disclosure in classroom settings. *Small Group Research*, 20, 291-301.

Scharmer, O. (2009). *Theory U: Leading from the future as it emerges*. San Francisco: Berrett-Koehler.

Secord, L. (2001). *Creating intentional space for an initial coaching session using PeerSpirit circle methodology*. Santa Barbara: The Hudson Institute. Ref. MacDougall (2005).

Shaw, M. & Shaw, L. (1962). Some effects of sociometric grouping upon learning in a second grade classroom. *Journal of Social Psychology*, 57, 2, s. 453–458.

Sherif, M. (1935). A study of some social factors in perception. *Archives in Psychology*, 187, 53–54. Ref. Hogg & Levine (2010).

Sherif, M (1965). *The psychology of social norms*. New York: Octagon Books (Alkuperäinen teos julkaistu 1936.)

Sherif, M. (1966). *Group Conflict and Cooperation*. London: Routledge and Kegan Paul. Boston: Houghton Mifflin.

Sherif, M., & Sherif, C. (1969). *Social Psychology*. New York: Harper & Row. Ref. Brown (2000 /1988).

Steinberg, J. (1980). *Gruppsamtal: affektiv utveckling i skolan*. Stockholm: Liber.

Stiles, W. (1993). Quality control in qualitative research. *Clinical Psychology Review*, 13, 593–618. Ref. Vapaavuori (2001).

Story of the Talking Stick. Haettu 22.4.2014 osoitteesta
http://www.stipo.info/Artikel/The_story_of_the_Talking_Stick

Sumner, W. (1906). *Folkways*. New York: Ginn. Ref. Brown (2000).

Tarpila, J-E. (2007). Fasilitointi areena. Piirityöskentely – dialogi työvälineenä. Haettu 1.4.2016/1.4.2019 osoitteista

<https://sites.google.com/a/facilitationarena.com/www/piirityoeskentely>

<https://fasilitointiareena.com/fasilitointipankki/tyokaluja/piirityoskentely-dialogi-tyovalineena/>

Circle way -sivusto. Haettu 09.10.2020 osoitteesta

<http://www.thecircleway.net/articles/2001/10/1/archive-using-circle-in-the-motor-industry>

Thornberg, R. (2006). *Det sociala livet i skolan. Socialpsykologi för lärare*. Stockholm: Liber. Ref. Meriruoho (2012).

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2002). *Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi*. Helsinki: Tammi.

Turner, J. C. (1991). *Social influence*. Buckingham: Open University Press.

Turner, J. (1987). The analysis of social influence. Teoksessa J. Turner, M. Hogg, P. Oakes, S. Reicher & M. Wetherell (toim.), *Rediscovering the social group: A self-categorization theory* (68–88). Oxford: Blackwell.

Turner, J., Hogg, M., Oakes, P., Reicher, S. & Wetherell, M. (1987). *Rediscovering the social group: A self-categorization theory*. Oxford: Basil Blackwell.

Turner, J., Hogg, M., Turner, P. & Smith, P. (1984). Failure and defeat as determinants of group cohesiveness. *British Journal of Social Psychology*, 23, 97–111.

Underwood, P. (1993). *The walking people: A Native American oral history*. San Anselmo: A Tribe of two Press. Ref. MacDougall (2005).

Valtonen, A. (2005). Ryhmäkeskustelut – millainen metodi? Teoksessa J. Ruusuvuori & L. Tiitula (toim.), *Haastattelu. Tutkimustilanteet ja vuorovaikutus* (s. 223–241). Tampere: Vastapaino.

- Vapaavuori, J. (2001). *Dialoginen muutos ryhmäkeskusteluissa: Työyhteisön jumi konsultaation kohteena* (1. painos). Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja. N:o 51.
- Vesala, K. (1998). Avautuminen, valhe ja vaikeneminen. Teoksessa A. R. Lahikainen & A-M. Pirttilä-Backman (toim.), *Sosiaalinen vuorovaikutus* (s. 63–80). Keuruu: Otava.
- WhiteEagle. (2002). *The ancient practice of the council*. Los Gatos: Ehama Institute. Ref. MacDougall (2005).
- Wilbur, J., Wilbur, M., Tlanusta Garrett, M., & Yuhus, M. (2001). Talking Circles: Listen, or your tongue will make you deaf. *The Journal for Specialists in Group Work*, Vol 26 (4), 368–384.
- Williams R. (2012). How meetings kill productivity. Financial Post. 1.4. 2012. Haettu 1.4.2016 osoitteesta <https://financialpost.com/executive/how-meetings-kill-productivity>
- Wolf, P., & Rickard, J. (2003). Talking circles: a Native American approach to experiential learning. *Journal of Multicultural Counseling and Development*. Jan;31(1), 39–43.
- Zimmerman, J., & Coyle, V. (1996). *The way of council*. Las Vegas: Bramble Books. Ref. MacDougall (2005).

LIITTEET

LIITE 1: Haastattelurunko

Tämän haastattelun tulokset tulevat käyttöön pro gradu -tutkielmaani, jonka teen aiheesta ”Piirityöskentelyn kokemus” Helsingin yliopiston sosiaalipsykologian laitokselle. Haastattelun tarkoitus on saada syvällisempää tietoa piirissä työskentelyn kokemuksesta. Olen varannut noin tunnin tätä haastattelua varten.

- vapaaehtoisuus/keskeyttämisen mahdollisuus
- lupa nauhoitukseen
- tuloksista raportoidaan siten, että yksittäisiä vastaajia ei voida tunnistaa
- kiitos että suostuit haastateltavaksi!

Virikemateriaali, valokuvat piirityöskentelystä ja käytetyistä esineistä (piirinkeskusta ja puhe-esine, yhteenvedot toteutuneista piireistä). Palautetaan mieleen kertoja joilla haastateltava ollut mukana.

Kerrontapyyntö, kokemus, kuvaus, muistikuvat, havainnot

- Monessako piirissä olit mukana? (1-4)
- Millaiset fiilikset ihmisillä jäi kokeilusta mielestäsi?
- Kerro/ miten kuvailisit piirityöskentelyä oman kokemuksesi perusteella?
- Miten piirissä työskentely poikkesi tavallisesta tavastanne kokousta?

Piirin symboliikka/rituaalisuus: piirimuoto, puhe-esine, keskusta

- Mitä ajatuksia herätti puhe-esine? Käyttö?
- Piirin keskustasta?
- Alkukierros?
- Loppukierros?
- Miltä tuntui istua piirissä?
- Luontevaa, vaivaannuttavaa? Miksi?
- Rauhallinen - jännittynyt olo – miksi? Mikä siihen vaikutti?

Palautetaan mieleen kertoja joilla ollut mukana (virikekuvien avulla)

Jakaminen, tasa-arvo, kunnioitus/arvostus, yhteisöllisyys, luottamus

- Toteutuiko tasa-arvoinen puhuminen/kuunteleminen piirissä mielestäsi?
- Saitko sanottua oman mielipiteesi? Miksi et?
- Uskalsitko ilmaista itseäsi haluamallasi tavalla?
- Miten piiri auttoi tai ehkäisi sitä?

- Saivatko mielestäsi muut sanottua näkemyksensä piirissä? (puheliaat/hiljaiset) Jaettiin piirissä mielestäsi avoimesti kokemuksia ja mielipiteitä? Jos ei miksei?
- Näkyivätkö roolit tai hierarkia mielestäsi piirissä? Millä tavalla ne esiintyivät piirissä?
- Mitkä asiat ovat tärkeitä oman kokemuksesi mukaan piirin turvalliseksi kokemiseen, että jokainen uskaltaisi ilmaista itseään vapaasti haluamallaan tavalla?

Vuorovaikutus

- Millaista vuorovaikutus oli kokemuksesi mukaan piirissä? (kommunikaatio)
- Poikkesiko vuorovaikutus jotenkin tavallisesta tavastanne kokousta?
- Puhuttiinko/jaettiin piirissä mielestäsi vaikeista/hankalia asioita?
  - Tuotiinko (emotionaalisia) ristiriitoja esille?
  - Oliko piirillä merkitystä oman kokemuksesi mukaan näiden ”vaikeiden” asioiden käsittelyssä?
- Miten piiri mielestäsi sopii tällaisten asioiden käsittelyyn? Esim. konfliktien, tyytymättömyyden (vrt. muutto), toimimattomien työasioiden läpikäyntiin? Miksi/Miksi ei?

Myötätunto

- Miten piirissä oleminen ja puhuminen poikkesivat siitä, miten olette olleet tavallisesti?
- Vaikuttiko millään tavalla siihen, miten suhtaudut muihin? Miten koet muut töissä?

Tuntemukset, ilmapiiri, fiilikset

- Millainen oli mielestäsi ilmapiiri ensimmäisellä kerralla/toisella/kolmannella/neljännellä? (vapautunut –jännittynyt)
  - Mistä luulet esim. jännittyneisyyden johtuvan?
- Millainen olo sinulla itselläsi oli (ensimmäisellä/toisella/kolmannella/neljännellä kerralla)?
  - (rauhallinen /jännittynyt). Mikä vaikutti siihen?

Hyödyt, mahdollisuudet / Haitat, uhkat

- Millaisia mahdollisuuksia piirityöskentely antaa? Mitä hyötyä siitä oli?
  - Puhuttiinko merkityksellisistä/tärkeistä asioista?
  - Toiko piiri jotain uutta/yllättävää tapaamisiin?
- Tuliko esille mielestäsi asioita, joita ei olisi ehkä muuten tullut samalla tavalla esiin?
  - Mikä vaikutti mielestäsi siihen?
- Mikä oli heikkoa tai epäkäytännöllistä? Tai tuntuiko hyödyttömältä? Miksi?
- Mitä haasteita/pelkoja piiri voi nostaa kokemuksesi mukaan esille?
- Näkisitkö, että piirimuotoista työskentelyä voisi hyödyntää Scrum Retroissa jatkossa? Mitä erityisesti?
  - Oletteko jatkaneet mitenkään piirin hyödyntämistä myöhemmin/oletteko ottaneet jotain elementtejä siitä käyttöön sen jälkeen?

- Millaisiin tilanteisiin piirityöskentely mielestäsi sopii? Sopiiko se esim. muun tyyppisiin kokouksiin? (ideat)
- Mitä olisit kaivannut piireihin lisää?

Merkitys itselle ja yhteisölle

- Muuttuiko suhtautumisesi piirityöskentelyä kohtaan näiden kertojen jälkeen? (Myönteisemmäksi tai kielteisemmäksi, miksi?)

Tässä testattiin piiriä 4 kertaa 10 viikon aikana.

- Tuntuiko/koitko että piirityöskentely kerroilla oli jotain merkitystä myöhemmin työssä tai yhteisössä? (esim. vuorovaikutus muiden kanssa tms.?)
- Missä mahdollisesti näkyi?
- Oliko kokemus merkityksellinen itsellesi jollain tavalla?
- Koitko että piirityöskentelyllä oli jotain merkitystä/ vaikutusta omiin ajatuksiisi tai toimintaan (valintoihin/päätöksiin)?
(Merkityksellisyys omaan työskentelyyn, vuorovaikutukseen, suhtautumiseen muihin, jne.)

Palaute

- Millaista palautetta antaisit minun toiminnastani?
- Mitä kannattaisi tehdä toisin, jotta piiri palvelisi paremmin tällaisia tilanteita?
- Miltä minun ja scrum masterin (ryhmän vetäjän) välinen roolijako tuntui?

Muita kommentteja, kysymyksiä tai kommentteja?

Kiitos haastattelusta!

LIITE 2: Palautekysely 2. (16.5.2016)

Tämän lyhyen palautekyselyn tulokset tulevat käyttöön pro gradu -tutkielmaani, jonka teen aiheesta ”Piirityöskentelyn kokemus” Helsingin yliopiston sosiaalipsykologian laitokselle. Kaikki tulokset käsitellään täysin anonyymisti ja luottamuksella. Kiitos, että osallistut tutkimukseeni!

Miten kuvailisit muutamalla sanalla tämänkertaista piirityöskentelyä?

Mitä ajatuksia istumajärjestys, puhe-esine, piirin keskusta tai puhekierrokset herättivät sinussa?

Mitä (hyvää tai huonoa) piirityöskentely toi mukanaan verrattuna tavanomaiseen toimintatapaanne?

Piirissä työskentely tuntui

Mukavalta/miellyttävältä ____ ____ ____ ____ ____ epämukavalta/herätti kielteisiä tunteita, koska ____

Piirissä työskentely tuntui

hyödylliseltä ____ ____ ____ ____ ____ hyödyttömältä
koska ____

Asiassa pysyttiin minusta

Hyvin ____ ____ ____ ____ ____ huonosti

Minulla oli piirissä

Rauhallinen ____ ____ ____ ____ ____ jännittynyt olo

Minusta ilmapiiri vaikutti piirissä

vapautuneelta ____ ____ ____ ____ ____ jännittyneeltä

Muita kommentteja

Kiitos palautteesta!

LIITE 3: I PIIRI (2.5.2016)

(näytetty virikekuva haastateltavalle)

19 osallistujaa, kehitysryhmä & asiakkaat

Kesto 1h 45 min

-Alkukierros: Tutustuminen, miten päädyit/ajauduit tälle alalle?

-Puhe-esine, puukeppi (keskellä ja liikkui vapaasti)

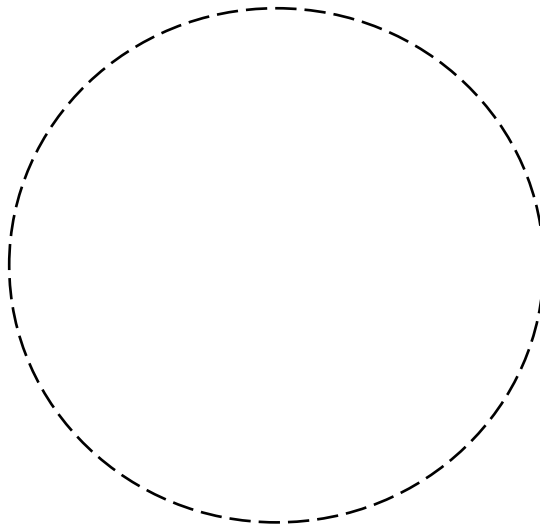
- Edellisen viikon sprint ja tsekkaus

- Kysymyksiä ja vastauksia

- Muutto-teema

- Myönteiset asiat, kritiikki, huoli mitä tapahtuu, kokemuksia, kysymyksiä, hyvät puolet

- Loppukierros: Mitä jäi käteen/mitä otat mukaasi tästä tapaamisesta?

LIITE 4: Piirin keskusta

(virikekuva, näytetty haastateltavalle)

Kuvissa piirin keskusta kahdelta eri piirityöskentelykerralta. Kuvissa puhe-esineenä käytetty puukeppi ja pehmeä pallo, paperille printatut organisaation ja yhteistyökumppaneiden logot (peitetty), projektiin liittyvä slogan (peitetty), kukkia, kiviä ja simpukoita.

